

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE REKLAMCILIK ANABİLİM DALI**

**KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİNDE OKUYAN
KIRGIZ ÖĞRENCİLERDE TÜRKİYE VE TÜRK ALGISI**

SümeYra TÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Tuba ÇEVİK ERGİN

OCAK - 2024

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİNDE
OKUYAN KIRGIZ ÖĞRENCİLERDE TÜRKİYE VE TÜRK
ALGISI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sümeysra TÜRK

Enstitü Anabilim Dalı: Halkla İlişkiler ve Reklamcılık

“Bu tez 10/05/2024 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Nuray YILMAZ SERT	Başarılı
Doç. Dr. Ayda İNANÇ	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Tuba ÇEVİK ERGİN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☒

Hayır ☐

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Sümeysra TÜRK

10/05/2024

ÖN SÖZ

Bu tez, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde okuyan Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısını anlamayı, Türkiye'nin bölgedeki algı ve etkileşim stratejilerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürüne karşı tutumları ve algılarını anlamak üzerine odaklanan çalışma, bölgesel ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Bu tezin oluşmasında ve bütün süreçlerinde bana destek olan danışmanım, sevgili hocam Dr. Öğr. Üyesi Tuba ÇEVİK ERGİN'e içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Ayrıca, yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Banu ERDOĞAN ÇAKAR ve Tolkun BEKTURGAN KIZI'na minnettarım.

Tez çalışmam için gerekli izinleri sağlayan KT Manas Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Alparslan CEYLAN'a ve veri toplama aşamasında desteğini esirgemeyen, KTMÜ öğretim üyelerine ve öğrencilerine teşekkürlerimi sunarım. Onların katkıları, çalışmamın tamamlanmasında büyük rol oynamıştır.

Eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan değerli hocam ve babam Prof. Dr. Mehmet Sezai TÜRK'e, sevgili annem Rabia TÜRK'e ve biricik kardeşim Beyza TÜRK'e teşekkür etmek istiyorum. Sizlerin desteği olmadan bu süreci başarıyla tamamlamam mümkün olmazdı. İyi ki varsınız.

Sümeysa TÜRK

10/05/2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
TABLO LİSTESİ.....	iv
GRAFİK LİSTESİ.....	v
HARİTA LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix

GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: ALGI VE ALGININ OLUŞMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	6
1.1. Etimolojik Olarak Algı	6
1.2. Epistemolojik Olarak Algı.....	7
1.3. Algının Türleri	8
1.3.1. Seçimleyici Algı	8
1.3.2. Duygusal Algı	9
1.3.3. Simgesel Algı.....	9
1.3.4. Görsel Algı.....	10
1.4. Algılama Süreci	11
1.5. Algılama Sürecini Etkileyen Faktörler	12
1.6. Algı Sürecinde Kuram ve Yaklaşımlar	14
1.6.1. Gestalt Kuramı	14
1.6.2. Gündem Belirleme Kuramı.....	15
1.6.3. Ekme Kuramı	16
1.6.4. Kurgusal Yaklaşım	17
1.6.5. Öğrenme Yaklaşımı	18
1.6.6. Hazırlama Etkisi	19
1.7. Türk ve Türkiye Algısını Konu Alan Tez Çalışmaları	19
2. BÖLÜM: TÜRKİYE- KIRGIZİSTAN İLİŞKİLERİ	25
2.1. Kırgızistan'ın Coğrafi, Ekonomik ve Sosyopolitik Yapısı.....	26
2.1.1. Coğrafi Yapı	27
2.1.2. Ekonomik Yapı	28

2.1.3 Sosyo-politik Yapı	31
2.2. Osmanlı Devleti Döneminde Türk-Kırgız İlişkileri	34
2.3. Sovyetler Birliği Döneminde Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	36
2.4. Bağımsız Kırgızistan Döneminde Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	37
2.4.1. Askar Akayev Dönemi (1991-2005) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	38
2.4.2. Kurmanbek Bakiyev Dönemi (2005-2010) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	42
2.4.3. Geçici Hükümet: Roza Otunbayeva ve Almazbek Atambayev Dönemi (2010-2017) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	44
2.4.4. Sooronbay Ceenbekov Dönemi (2017-2020) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	47
2.4.5. Sadır Caparov (2020-...) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri	49
2.5. Türkiye'nin Kırgızistan'daki Yatırımları	52
2.6. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	55
3. BÖLÜM: KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİNDE OKUYAN KIRGIZ ÖĞRENCİLERDE TÜRKİYE VE TÜRK ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	57
3.1. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analiz	57
3.1.1. Geliştirilen Ölçeğe İlişkin Değerlendirmeler	57
3.1.1.1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenilirliği	58
3.1.1.2. Faktör Analizi	59
3.1.2. Katılımcıların Demografik Özellikleri	72
3.1.3. Betimsel Analizler	75
SONUÇ	119
KAYNAKÇA	131
EK	141
ÖZ GEÇMİŞ	144

KISALTMALAR

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
BM	: Birleşmiş milletler
CU	: Avrasya Gümrük Birliği
ECO	: Ekonomik İş birliği Örgütü
KTMÜ	: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
SPSS 16	: Statistical Package for Social Science
TDK	: Türk dil kurumu
TDT	: Türk Devletleri Teşkilatı
TİKA	: Türk Uluslararası İş birliği Ajansı
TÜRKPA	: Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi
TÜRKSOY	: Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Anket Çalışması Ölçekleri	5
Tablo 2: Reliability Statistics	58
Tablo 3: KMO and Bartlett's Test.....	60
Tablo 4: Açımlayıcı Faktör Analizi.....	61
Tablo 5: Cinsiyet Ölçeği /Bağımsız Değişken T Testi	62
Tablo 6: Döndürülmüş Bileşen Matriksi	63
Tablo 7: Varyansların Homojenliği Testi	65
Tablo 8: Türk İmajı Ölçeği (Tanımlayıcılar).....	66
Tablo 9: Anova Testi	67
Tablo 10: Tanımlayıcılar	68
Tablo 11: Farklı Fakültelere Göre Tanımlayıcılar.....	70
Tablo 12: ANOVA Testi	71
Tablo 13: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları.....	72
Tablo 14: Katılımcıların Yaş Dağılımları.....	72
Tablo 15: Katılımcıların Fakülte Dağılımları	73
Tablo 16: Katılımcıların Sınıf Dağılımları	74

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Türk Dizileri İzliyorum.....	75
Grafik 2: Türk Yemeklerini Beğeniyorum.....	76
Grafik 3: Türk Bir Komşum Olsun İsterim.....	77
Grafik 4: Türk İnsanlarının Entelektüel Bilgi Seviyesi Yüksek.	78
Grafik 5: Türkçe Şarkılar Dinliyorum.....	79
Grafik 6: Türk Yazarlar Dünya Edebiyatında Tanınır.	80
Grafik 7: Severe Okuduğum Kitaplar Arasında Türk Edebiyatından Eserler Vardır.	81
Grafik 8: Tuttuğum Türk Bir Spor Takımı Vardır.	82
Grafik 9: Türkiye Zengin Bir Ülkedir.	83
Grafik 10: Önde Gelen Dünya Ülkelerinden Biri de Türkiye'dir.	84
Grafik 11: Türkiye'de Refah Seviyesi Yüksek.	85
Grafik 12: Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda Etkin Bir Ülkedir.	86
Grafik 13: Dünya Siyasi Arenasında Türkiye Sözü Dinlenen Bir Ülkedir.	87
Grafik 14: Türkiye Dünyadaki Teknolojik Gelişmelere Entegre Olmayı Başarmış Bir Ülkedir.	88
Grafik 15: Kırgızistan'da Satılan Türk Ürünlerini Kaliteli Buluyorum.....	89
Grafik 16: Türk Ürünlerini Satın Alıyorum.	90
Grafik 17: Türkiye'de Alış-Veriş Yapmak İsterim.	91
Grafik 18: Türkiye'yi Merak Ediyorum.....	92
Grafik 19: Türkiye'de Görmek İstedğim Tarihi Turistik Yerler Var.	93
Grafik 20: Türkiye'de Özellikle Gidip Görmek İstedğim Bir Şehir Var.	94
Grafik 21: İleride Türkiye'de Yaşamak İsterim.....	95
Grafik 22: Türkiye'de Çalışan Bir Tanıdığım Var.....	96
Grafik 23: Türkiye'de Çalışmayı Planlıyorum.....	97
Grafik 24: Türkiye'de Çalışanlar Yüksek Maaş Almaktadır.	98
Grafik 25: Türkiye'de Çalışarak Para Biriktireceğimi Düşünüyorum.	99
Grafik 26: Lisans Eğitimimde Değişim Programlarından Yararlanıp Türkiye'deki Bir Üniversiteye Gitmek İsterim.....	100
Grafik 27: Lisansüstü Eğitimimi Türkiye'deki Bir Üniversitede Yapmak İsterim.....	101
Grafik 28: Türkiye'de Üniversite Okuyan Kırgızlar Mezun Olup Kırgızistan'a Geldiklerinde Daha Kolay İş Bulurlar.	102

Grafik 29: Manas Üniversitesini Seçmemde Üniversitede Türk Akademisyenlerin de Olması Etkili Olmuştur.....	103
Grafik 30: Manas Üniversitesi Türkiye’deki Bir Üniversite ile Aynı Kalitede Eğitim Vermektedir.	104
Grafik 31: Türk Aile Yapısını Kırgız Aile Yapısına Benzetiyorum.	105
Grafik 32: Türkler ile Kırgızların Arkadaşlık İlişkileri Birbirine Benzemektedir.	106
Grafik 33: Türk Eğlence Anlayışı ile Kırgız Eğlence Anlayışı Birbirine Benzemektedir.	107
Grafik 34: Türk ve Kırgız Yemek Kültürü Birbirine Benzemektedir.	108
Grafik 35: Türkçe Kırgızca’ya Benzemektedir.	109
Grafik 36: Bir Türk’le Arkadaşlık Yapmak Benim İçin Zor Değil.....	110
Grafik 37: Kendimi Türk Soylu Ülkere Yakın Hissediyorum.	111
Grafik 38: Kendimi Sovyetler Birliği Üyesi Ülkelerine Yakın Hissediyorum.	112
Grafik 39: Kendimi Ruslara Yakın Hissediyorum.	113
Grafik 40: Kendimi Müslüman Olan Ülkelere Yakın Hissediyorum.	114
Grafik 41: Türk İnsanı Misafirperverdir.	115
Grafik 42: Türkler Kültür Seviyesi Yüksek Bir Millettir.....	116
Grafik 43: Türkler Güvenilir Bir Millettir.	117
Grafik 44: Türk İnsanı Barışseverdir.	118

HARİTA LİSTESİ

Harita 1: Kırgızistan Haritası	27
---	----

ÖZET	
Başlık: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde Okuyan Kırgız Öğrencilerde Türkiye ve Türk Algısı	
Yazar: Sümeyra TÜRK	
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Tuba ÇEVİK ERGİN	
Kabul Tarihi: 10/05/2024	Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 140 (ana kısım) + 3 (ek)
Farklı toplumlardaki Türkiye algısının ortaya konulması, bu ülkelerdeki Türkiye ile ilgili kalıp yargılarla mücadele edilmesi yanında; bu ülkelerle kurulacak siyasi, ekonomik/soysa kültürel ilişkilere yönelik strateji ve taktiklerin belirlenmesi noktasında da önem taşımaktadır. Küreselleşen dünyada siyasi, ekonomik veya askeri konularda iş birliğine dönük birlikler oluşturmak pek çok kazanımı beraberinde getirebilmektedir. Irk, din veya dil gibi bağlar devletlerarası birlik oluşturma stratejilerinde çok önemli avantajlar sağlayabilmektedir. Bu noktada, atılacak çok adım ve alınacak çok mesafe olmasına rağmen, Türk dünyasında birlikteliği sağlayan bağların diğer ülkelerle kıyaslanamayacak derecede güçlü olduğunun vurgulanması gerekmektedir. Bu çalışmada; Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde okuyan Kırgız öğrencilerin Türkiye algısı incelenmiştir. Örneklem olarak seçilen 315 öğrenci üzerinden Türkiye ile ilgili algıları 44 soruluk anket yapılarak tespit edilmiştir. Her fakülteden öğrenci sayıları dikkate alınarak rassal olarak seçim yapılmıştır. Elde edilen veriler ortaya konulan hipotezler yoluyla SPSS programında değerlendirilmiştir. Anketimizde yer alan 44 adet yargının sonucunda, Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk kültürüne yönelik algısı olumlu yöndedir. Öğrenciler, Türk kültürünü beğenmekte, Türkiye'yi güçlü bir ülke olarak görmekte ve Türkiye'de eğitim almak istemektedirler. Bu sonuçlar, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin Türkiye algısının genel olarak olumlu olduğunu göstermektedir.	
Anahtar Kelimeler: Kırgızistan, Kültür, Algı, Türk Algısı, Türkiye Algısı	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Perception of Turkey and Turks among Kyrgyz Students Studying at Kyrgyzstan-Türkiye Manas University	
Author of Thesis: Sümeyra TÜRK	
Supervisor: Assoc. Prof. Tuba ÇEVİK ERGİN	
Accepted Date: 10/05/2024	Number of Pages: ix (pre text) + 140 (main body) + 3 (add)
The revealing of Turkey's perception in different societies is crucial not only for combating stereotypes and preconceptions about Turkey within those countries but also for determining strategies and tactics for establishing political, economic, and socio-cultural relations with them. In the globalizing world, forming alliances in political, economic, or military matters can yield numerous benefits. Bonds such as race, religion, or language play significant roles in the strategies of intergovernmental cooperation, providing substantial advantages. Despite the necessity of taking numerous steps and covering considerable distances, it is imperative to emphasize that the bonds fostering unity within the Turkic world are incomparably robust compared to those with other countries. This study investigates the perception of Turkey among Kyrgyz students enrolled at Kyrgyz -Turkish Manas University. The study employed a survey comprising 44 questions, administered to a sample of 315 students. The sample selection process was conducted randomly, with consideration given to the distribution of students across different faculties. The collected data were analyzed using the SPSS software to test the formulated hypotheses. Based on the results of the 44 statements included in our survey, it can be concluded that Kyrgyz students hold a positive perception towards Turkey and Turkish culture. The students exhibit favorable attitudes towards Turkish culture, view Turkey as a strong country, and express a desire to pursue education in Turkey. These findings indicate that the perception of Turkey among students at Kyrgyz -Turkish Manas University is generally positive.	
Keywords: Kyrgyzstan, Culture, Perception, Turkish Perception, Türkiye Perception	

GİRİŞ

Uluslararası ilişkilerin karmaşıklığı, küresel dünyada ülkelerin birbirleriyle olan etkileşimlerini şekillendirmektedir. Bu etkileşimlerin temelinde ise kültürel algılar, toplumlar arasındaki ilişkileri derinden etkileyen önemli bir faktördür. Bu bağlamda, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısını anlamak, bu algının kaynaklarını incelemek ve bölgesel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik stratejik öneriler sunmak amacıyla bu detaylı araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusu, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısını anlamak, bu algının kaynaklarını incelemek ve elde edilen bulgular doğrultusunda Türkiye'nin bölgedeki etkileşim stratejilerini katkı sağlamaktır. Araştırma, Kırgız öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürüne yönelik tutumlarını, beklentilerini ve algılarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, Kırgız öğrencilerin Türkiye'ye karşı hissettikleri duygular, Türk kültürüne dair algıları detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısını detaylı bir biçimde analiz etmek ve elde edilen bulgular aracılığıyla Türkiye'nin bu bölgedeki algı ve etkileşim stratejilerine katkıda bulunmaktır. Araştırma, öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürüne yönelik tutumlarını, beklentilerini ve algılarını anlamayı amaçlamaktadır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde eğitim gören Kırgız öğrenciler arasında Türkiye ve Türk dünyasına dair genel bir algı oluşabilmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin Türkiye'ye karşı olumlu veya olumsuz hissettikleri duygular, Türk kültürüne dair tutumları ve bu algının temelini oluşturan unsurlar detaylı bir şekilde incelenecektir.

Bu araştırma, öğrencilerin Türkiye ve Türk algısı üzerine kapsamlı bir perspektif sunarak, bu alanda akademik literatüre yeni bir boyut eklemeyi ve bölgesel ilişkilerin daha derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde gerçekleştirilecek bu araştırma, sadece bireysel bir üniversite öğrenci kitlesini değil, aynı zamanda genel olarak Türkiye-Türk algısını derinlemesine anlamak ve analiz etmek adına büyük önem taşımaktadır. Bu önem, çeşitli boyutlarda kendini göstermektedir. İlk olarak, Türkiye'nin etkileşimde bulunduğu ülkelerin, özellikle de Türk dünyasındaki ülkelerin bakış açıları ve algıları, uluslararası ilişkilerin temel dinamiklerinden birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin Türkiye algısını anlamak, bölgesel ve küresel düzeydeki diplomasi, kültürel etkileşim ve ekonomik ilişkiler açısından stratejik bir bilgi sağlayacaktır.

İkinci olarak, araştırma, Türkiye'nin bölgedeki etkileşim stratejilerini değerlendirmek ve Türk dünyasındaki varlığını güçlendirmek adına önemli bir katkı sunacaktır. Kırgızistan, Türkiye'nin Orta Asya'daki kilit müttefiklerinden biridir ve bu ülkedeki öğrenci kitlesi, Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeydeki etkisini anlamak adına bir mikro kozmosta temsil edilmektedir. Bu nedenle, Kırgız öğrencilerin Türkiye algısını değerlendirmek, Türkiye'nin bölgesel stratejilerini şekillendirmede önemli bir referans noktası oluşturacaktır.

Üçüncü olarak, araştırma, eğitim ve kültürel etkileşim alanlarında iş birliğini geliştirmeye yönelik yeni fırsatlar sunabilir. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin Türkiye ve Türk kültürüne yönelik algıları, gelecekteki öğrenci değişim programları, kültürel etkinlikler ve akademik iş birlikleri için temel oluşturabilir. Bu da sadece iki ülke arasındaki diplomatik ve ekonomik ilişkilere değil, aynı zamanda genç nesiller arasında dostluk ve anlayışın güçlenmesine katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, bu araştırma, Türkiye'nin bölgesel etkileşim stratejilerini güçlendirmek, kültürel diplomasiyi artırmak ve genç nesiller arasında güçlü bağlar kurmak adına kritik bir rol oynayabilir. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin Türkiye algısını anlamak, gelecekteki iş birlikleri için önemli bir temel oluşturabilir ve Türkiye'nin Orta Asya'daki etkileşimini daha da güçlendirebilir.

Araştırmanın Yöntemi

Tezimizin kavramsal ve kuramsal çerçevesi, literatür taramasıyla oluşturulmuş ve saha çalışmasıyla desteklenmiştir. Belirlenen örnekleme anket uygulanmış, güvenilirlik ve

geçerlilikleri kabul görmüş sorular değerlendirilerek orijinal ölçeklerle taslak anket formu geliştirilmiştir. Önce 2023 yılında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki 41 Kırgız öğrenci üzerinde ön test gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, belirli bir gruptan örneklem seçimi için kota örnekleme yöntemi kullanılmış, evren ve uygulama alanı olarak Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi belirlenmiştir. Anket 44 sorudan oluşmaktadır ve 350 kişiye yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Yapılan kontroller sonucu 315 öğrencinin verileri analiz edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 16 ile analiz edilmiş, faktör analizi ve 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Örneklemenin tamamı Kırgız kökenlilerden oluşurken, ülke nüfusunun ağırlıklı olarak Müslüman olması nedeniyle, örnekleme ağırlıklı olarak Müslümanlardan oluşmaktadır.

Bu tez çalışması, Türkiye ve Türk algısı üzerine odaklanmaktadır. İlk bölümde, genel bir çerçeve oluşturmak adına algı kavramı ve algıyı etkileyen faktörler incelenmiş, ayrıca Türk ve Türkiye algısını konu alan önceki tez çalışmalarının incelenmesi gerçekleştirilmiştir. İkinci bölümde, Osmanlı döneminden itibaren Kırgız Türk ilişkileri ele alınmış ve Kırgızistan'a yapılan Türk yatırımları üzerinde durulmuştur. Bu bölüm, tarihsel perspektiften günümüze kadar olan süreçteki ilişkilerin izini sürerek, mevcut durumu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Üçüncü bölümde, "Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde Okuyan Kırgız Öğrencilerde Türkiye ve Türk Algısı Üzerine Bir Araştırma" başlıklı bu çalışmanın ana konusu yer almaktadır. Yapılan araştırmada ortaya çıkan verilerin değerlendirilmesi ve analizi yapılmıştır.

Bu araştırma, Kırgızistan-Türkiye ilişkilerine ve Türkiye'nin bölgedeki algısına dair önemli veriler sunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, kültürel ve diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesi adına stratejik önerilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Türkiye ve Kırgızistan arasındaki bu öğrenci algısı, gelecekteki iş birlikleri ve ilişkiler açısından kritik bir öneme sahiptir.

A. Öğrenciler Türk Kültürü ve Unsurlarını Beğenmektedir.
1.Türk dizilerini severek izliyorum.
2.Türk yemeklerini beğeniyorum.
3.Türk bir komşum olsun isterim.
4.Türk insanların entelektüel bilgi seviyesi yüksektir.
5.Türkçe şarkılar dinliyorum

6.Türk yazarlar dünya edebiyatında tanınır.
7.Severek okuduğum kitaplar arasında Türk edebiyatından eserler vardır.
8.Tuttuğum Türk bir spor takımı vardır.
B. Öğrenciler Türkiye'yi Güçlü Bir Ülke Olarak Görmektedir.
1.Türkiye zengin bir ülkedir.
2.Önde gelen dünya ülkelerinden biri de Türkiye'dir.
3.Türkiye'de refah seviyesi yüksektir.
4.Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir.
5.Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülkedir.
6.Türkiye dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olmayı başarmış bir ülkedir.
7.Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli buluyorum.
8.Türk ürünlerini satın alıyorum.
C. Öğrenciler Türkiye'yi Görmek İstemektedir.
1.Türkiye'de alış-veriş yapmak isterim.
2.Türkiye'yi merak ediyorum.
3.Türkiye'de görmek istediğim tarihi turistik yerler var.
4.Türkiye'de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir var.
5.İleride Türkiye'de yaşamak isterim.
D. Öğrenciler Türkiye'de Çalışmak İstemektedir.
1.Türkiye'de çalışan bir tanıdığım var.
2.Türkiye'de çalışmayı planlıyorum.
3.Türkiye'de çalışanlar yüksek maaş almaktadır.
4.Türkiye'de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum.
E. Öğrenciler Türkiye'deki Eğitim Kalitesinin İyi Olduğunu Düşünmektedir.
1.Lisans eğitimimde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim.
2.Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim.
3.Türkiye'de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan'a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar.
4.Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur.
5.Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir.
F. Öğrencilerin Kırgız Türkü Olması Türkiye ile İlgili Olumlu Düşüncelerine Katkı Sağlamaktadır.

1.Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum.
2.Türkler ile Kırgızların arkadaşlık ilişkileri birbirine benzemektedir.
3.Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir.
4.Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir.
5.Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir.
6.Bir Türk'le arkadaşlık yapmak benim için zor değil.
G. Öğrencilerin diğer halklara sempati durumu
1.Kendimi Türk soylu ülkelere yakın hissediyorum.
2.Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum.
3.Kendimi Ruslara yakın hissediyorum.
4.Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum.
H. Öğrencilerin Türklük algısı.
1.Türk insanı misafirperverdir.
2.Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir.
3.Türkler güvenilir bir millettir.
4.Türk insanı barışseverdir.

Tablo 1: Anket Çalışması Ölçekleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde; yüksek lisans tez çalışmasının anketi, toplamda 44 sorudan oluşmaktadır. Çalışmanın amacına uygun olarak bazı ölçekler kullanılmıştır. Bu ölçekler sırasıyla, Öğrenciler Türk Kültürü ve Unsurlarını Beğenmektedir (8 ifade), Öğrenciler Türkiye'yi güçlü bir ülke olarak görmektedir (8 ifade), Öğrenciler Türkiye'yi görmek istemektedir (5 ifade), Öğrenciler Türkiye'de Çalışmak İstemektedir (4 ifade), Öğrenciler Türkiye'deki Eğitim Kalitesinin İyi Olduğunu Düşünmektedir (5 ifade), Öğrencilerin Kırgız Türkü Olması Türkiye ile İlgili Olumlu Düşüncelerine Katkı Sağlamaktadır (6 ifade), Öğrencilerin diğer halklara sempati durumu (4 ifade), Öğrencilerin Türklük algısı (4 ifade) olarak belirlenmiştir. Bu ölçeklerin yanı sıra, ankette katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik cinsiyet, yaş ve eğitim aldığı fakülte sorulmuştur. Anket soruları Dr. Salih Akyürek'in 2012 yılında yayınlamış olduğu Kazakistan'da Türkiye ve Türk Algısı adlı eserinde kullanmış olduğu ölçekten faydalanarak hazırlanmıştır (Akyürek, 2012: 62-64).

1. BÖLÜM: ALGI VE ALGININ OLUŞMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Algı, iletişim, halkla ilişkiler, felsefe, psikoloji, sosyoloji, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler gibi birçok disiplin, araştırma konusu olmuştur. Algı, bir şeye dikkatle yönelerek o şeyin bilincine varma sürecini ifade etmektedir (Türk Dil Kurumu, 2023). Algı, insanın çevresiyle bilişsel etkileşiminin temel formudur. Tüm kavramsal bilgi, bu başlıca farkındalıktan türemiş veya ona dayanmaktadır. Bu nedenle, algı üzerine yapılan çalışmalar, her zaman felsefe ve bilim için özel bir öneme sahip olmuştur (Efron, 1996: 137). İnsanlar çevrelerindeki nesneleri, olayları ve ilişkileri duyu organları aracılığıyla anlamlandırır ve bu süreçte belirli davranışlar sergilerler (İnceoğlu, 2011: 86).

Algı, duyu organları tarafından alınan gerçek duyusal verilerin örgütlenip yorumlanmasıdır (Pustu, 2014: 310). İnsanların gerçek kavramı, edindikleri bilgi ve yaşadıkları deneyimlere dayanır. Bu bilgiyi duyu organları ve hisleri aracılığıyla algılayarak zihinsel bir süreçten geçirirler. Zaman içindeki deneyimler, bireyin olaylara veya durumlara karşı algısını etkileyebilir (Bakan ve Kefe, 2012: 23).

Türk'e (2014: 14) göre, algılar bireyin eski veya yeni bilgilerine göre şekil alır. Algı, kişisel bir tepki olarak ortaya çıkar ve duyuların belli bir nesne veya şekle ait olduğu bilincinin kişide oluşması önemli bir belirtidir. Aynı uyarıcı farklı kişilerde farklı etkiler yaratabilir, bu da algılamamanın bireyin özelliklerinden bağımsız olmadığını gösterir (Cüceloğlu, 2009: 78).

Algı, çevremizi duyularımız aracılığıyla anlama ve yorumlama sürecidir. Duyularımız dış dünyadan gelen uyarıları alır, beyin bu uyarıları yorumlar ve anlamlandırır. Algılama süreci, kişisel deneyimler, inançlar ve kültürel faktörler gibi çeşitli etmenlerden etkilenir ve bireyler arasında farklılık gösterir.

1.1. Etimolojik Olarak Algı

Etimolojik olarak, "algı" kelimesi Latince kökenli bir terimdir. Latince "capere" kelimesinden türetilmiştir, bu da "almak" anlamına gelir (Ertan, 2017: 19). Ayrıca, "perception" terimi de Hint-Avrupa dil grubunun "almak" anlamındaki "kap" kökünden türetilmiştir. Algı, dilimizde de almak kökünden türetilmiştir (Özer, 2012: 148).

Türk Dil Kurumuna (2023) göre "algı" kelimesi, bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak etme anlamına gelir.

"Algı" terimi etimolojik olarak Fransızcadan türetilmiş ve feodal ev sahipleri tarafından kiraların toplanmasına atıfta bulunmuştur. Bu terim, o dönemdeki tanımıyla uyumlu olarak, duyuların yardımıyla dünya hakkında bilgi toplama anlamını taşır. Benzer bir kullanım Latince terimler olan percetio, peripio ve percipionem kökeninden gelmektedir ve "bir şeyi ele geçirmek" anlamına gelmektedir. Diğer bir anlatımla fiziksel olarak bir şeyleri kavramak ya da birisinin duyuları ile zihinsel olarak bir şeyi ele geçirmek anlamına gelmektedir (Lewis, 2001: 274).

"Perception" terimi, feodal ekonomide kira toplama anlamına gelmiş olmasına rağmen, günümüzdeki anlamı dünyayla ilgili bilgi toplamanın bir yönünü korur. Örneğin, Locke ve Berkeley gibi filozoflar için algı geniş bir anlam taşırken, Cutting (1987) gibi bilim insanları, algıyı dünyayla ilgili bilgi toplamanın bir şekli olarak görürler. Bu durum, duyular aracılığıyla sunulan bilgilerin, zihin tarafından yeniden sunulan bilgilerden nasıl ayrıldığını incelemek için bir yaklaşım olarak değerlendirilir (Cutting, 1987: 62).

1.2. Epistemolojik Olarak Algı

Epistemolojik olarak algı, bireyin çevresiyle etkileşim halinde olduğu, bu etkileşimlerin algısal yetenekleri nasıl şekillendirdiği ve bu sürecin hayatta kalma ve üreme şansını artırmaya yönelik bir adaptasyon olarak değerlendirilebilir. Ancak, algının sadece doğru tepkiler vermeye odaklı bir adaptasyon olmanın ötesinde, aynı zamanda bireyin deneyimleri, inançları ve kültürel etmenlerle etkileşim içinde olduğu bir süreç olarak da incelenmesi gereklidir (Dretske, 1971: 584).

Antik Yunan filozofları, geleneksel din adamlarının mitolojik açıklamalarını yetersiz bulmuş ve doğayı bilimsel bir şekilde anlama çabasına girmişlerdir (Weber, 1998: 12). Bu çaba, felsefenin doğuşuna yol açmıştır. Epistemoloji, felsefenin temel alanlarından biri olarak, insan bilgisinin doğasını, kaynaklarını, sınırlarını, kavramsal bileşenlerini ve bilginin olanaklı olup olmadığını irdeleyerek bilgi felsefesine odaklanır (Baç, 2007: 567-568).

Antik Yunan filozofları algı kavramını pek kullanmamışlarsa da, algıyı bir şeyi algılamak için fizyolojik süreçlere göre açıklama ihtiyacını felsefi tartışmalarda dile getirmişlerdir (Peter, 2004: 20).

Epistemolojik incelemeler, özellikle görsel ve dokunsal deneyimlere odaklanarak, filozofların algıyı analiz etme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Algının temelini

oluşturan bilgi, özellikle dış dünya ve fiziksel nesneler hakkındaki bilgi üzerinde durularak, algı deneyimlerinin ve bu deneyimlerle ilişkilendirilen inançların mantıksal bir temelde anlaşılması gerektiği savunulmaktadır (George, 1957: 491).

Bu bağlamda, algının evrimsel bir perspektiften ele alındığında, organizmanın çevresiyle etkileşim halinde olduğu, bu etkileşimlerin algısal yetenekleri nasıl şekillendirdiği ve algının bireyin deneyimleri, inançları ve kültürel etmenlerle etkileşim içinde olduğu bir süreç olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Dretske, 1971: 585; George, 1957: 492).

1.3. Algının Türleri

Algılama, zihinsel algılama ve tecrübeye dayanan algılama olmak üzere iki şekilde oluşmuştur. Tecrübeye dayanan algı; görme, duyma, dokunma, koklama, tat alma şeklinde duyu organları ile geliştirilmiştir. Zihinsel algı ise; bazı şeyleri bilme ile ilgili olup, altıncı his olarak ifade edildiği söylenmektedir (Bakan ve Kefe, 2012: 23). Bireyin gereksinimleri onlardan kaynaklanan güdüler, bireyin bilgi birikimi ve deneyimlerinin de algılama sürecinin işleminde önemli rol oynadığı bilinmektedir. Algılamanın oluşturucu öğeleri olarak nitelendirilebilen bu öğelerin, söz konusu sürecin gerçekleşmesindeki yerlerine ve işlevlerine bağlı olarak algılama dört tür altında ele alınabilir. Bunlar (Pustu, 2014: 316):

Seçimleyici Algı

Duygusal Algı

Simgesel Algı

Görsel Algı

Algının türleri, birbirleriyle etkileşim halinde çalışarak çevremizdeki dünyayı anlamamızı sağlar. Örneğin, bir nesnenin rengi ve şekli, onun malzemesi ve yapısı hakkında bize ipuçları verir. Aynı şekilde, bir kişinin yüz ifadesi, onun duygusal durumu ve niyetleri hakkında bize bilgi verir.

1.3.1. Seçimleyici Algı

Kişinin dikkatini daha çok çeken durumlar algılamanın daha fazla olmasını sağlar. Dikkat çekmeyen durumlar daha az algılanmaktadır. Bu nedenle, birçok faktör algının seçiciliğini etkiler (Yüksel, 2006: 135). Farklı toplumlarda ilişkiler, etkileşim biçimleri, bireylerin gereksinimleri, değer yargıları ve beklentileri farklıdır. Bu etkenlere göre

kişinin algılama süreci değişkenlik gösterir (İnceoğlu, 2010: 81). Bireyin bulunduğu kültüre, topluluğa vb. durumlara göre algılamasına seçimleyici algı diyebiliriz (Güney, 2012: 95).

Algının seçici olması algılama sürecinin en önemli özelliklerinden biridir. Aynı anda çok sayıda uyarıcı ile karşılaştığımız bir durumda beynimiz sadece önemli uyarıları dikkate alır. Eğer algımız seçici olmasaydı, beynimiz farklı uyarılar karşısında uygun bir davranış gösteremeyecekti (Teker, 2002: 74).

Dikkat, çevredeki uyarılar arasından hangi uyarıların seçileceğini ve algılanacağını belirleyen en önemli süreçlerdendir. İnsanlar çoğunlukla dikkatlerinin yoğunlaştığı uyarıcıları algılamaktadır (Güney, 2009: 130). Dikkat bazı iç ve dış uyarıcılara odaklanır. Beklentiler, ilgiler, inançlar ve ihtiyaçlar içsel uyarıcılar arasında ilk sırada yer alır. Dışsal uyarıcıların başında ise dikkati çeken durumun yansıttığı zıtlık, hareketlilik ve alışılmışın dışında oluşu gelmektedir (Işık, 2014: 41).

1.3.2. Duygusal Algı

Birey bir olayı veya bir nesneyi algıladığında, algıyı yalnızca zihnindeki işaretler, semboller ve bazı fiziksel izlenimler aracılığıyla algılamaz (Tutar, 2015: 198). Duygusal tutumlar ve eğilimler de algısal sürecin işleyişine dâhil olur. Algı, beğenip beğenmediğin veya iyi olup olmadığı gibi bazı duygusal izlenimlerin etkisi altında da oluşabilir (İnceoğlu, 2011: 81).

Algılama kişinin dünya görüşü olarak nitelendirdiğimiz simge, sembol, inanç, ideoloji gibi yaşam deneylerinin derin izlerini taşır (İnceoğlu, 2000: 50). Duygusal algılama süreci nesnelerin ve ortamın şekillendiricileriyle ayrıca tecrübelerin oluşturduğu kişiliklerle şekillenir (Işık, 2014: 39).

1.3.3. Simgesel Algı

Simge, “bir şeyi temsil eden başka bir şey” şeklinde tanımlanmaktadır. Bir simge parçası bütünü anımsatır (İnceoğlu, 2011: 93). Örneğin gözleri bağlı, elinde terazi tutan, kadın adaletin simgesi olarak bilinmektedir (Tutar, 2015: 198).

Simgesel algı bireyin simge ve sembollere karşı oluşturduğu algılardır. Birey içinde bulunduğu toplumdan, kültürden etkilenmektedir (Güney, 2012: 93). Simgesel algıda en önemli faktör gönderilen mesajın doğruluğudur. Hedef kitlenin dikkatini çekecek şekilde

mesajı kurmak, sunmak ve dağıtmak oldukça zordur ama kitle iletişiminin en önemli noktalarından biridir. Mesajın erişilebilir bir ortamda olması iletişimin ön koşullarındandır. Fakat mesaj ortada olsa ve alınabilse bile algılanamayabilir (İnceoğlu, 2010: 74). Mesajların kullanım biçimi ve sıklığı da hedef kitle üzerinde istenilen etkiyi oluşturmak için önemlidir. Çok sık tekrar eden mesaj alışkanlık oluşturabilir, hedef kitlenin ilgi alanından çıkabilir (İnceoğlu, 2011: 94).

Kitle iletişim araçları ile kamuoyunu yönlendirmek oldukça yaygınlaşmıştır. Siyasal iletişim faaliyetleri kapsamında oluşturulan sembol ve simgeler algı çalışmalarına örnek gösterilir (Arğın, 2018: 23).

1.3.4. Görsel Algı

Görsel algı, bireyin görme yoluyla çevresini algılama ve anlama yeteneğidir. Çevre ile etkileşimde önemli bir rol oynar (Arğın, 2018: 22). Görsel algılama, psikolojik faktörlerin etkisi altındaki biyolojik bir olgudur. İnsan hayatı boyunca birçok görüntü ile karşılaşmıştır. Biyolojik olarak görmek, görsel algı sürecinin başlaması için ön koşuldur fakat yeterli değildir. Kişiler duygusal ve psikolojik olarak hazır olduğunda görsel olarak algıma gerçekleştirmeye başlar (Yerlikaya, 2019: 5). Bakmak ve görmek aynı şey değildir. Kişilerin gerçekleştirdiği bakmak ve görmek eylemleri birbirinden farklıdır. Görmek kişiler için sıradan bir eylemdir. Etrafımızda bulunan her şeyi görebiliriz fakat baktığımız şeyler zihnimizde yer edinir (Berger, 2014: 8).

Renkler, görsel algıda önemli bir rol oynar. Görsellere anlam yüklemekte renkler belirleyici güce sahiptir. Renklerin psikolojik etkileri deneylerle de kanıtlanmıştır. Çeşitli kültür ve inançlarda renklere yüklenen anlamlar farklıdır. Renkler, meditasyon tekniklerinde de kullanılmaktadır. Renklerin algısını ve insan üzerinde meydana gelen psikolojik durumların iyi bilinmesi verilmek istenen mesajı güçlendirir (Özdemir, 2005: 392).

Kişilerin görüntülere yükledikleri anlam ve değerler birbirinden farklı olabilir. Bunun sebebi çoğunlukla edinilen hayat tecrübeleri ve bilgi birikimidir. Reklam ve propagandalarda görsel algı önemli bir rol oynar. Bu nedenle kullanılacak görüntüler, görsel kompozisyon ve renkler hedef kitle dikkate alınarak seçilmelidir (İnceoğlu, 2011: 100).

1.4. Algılama Süreci

Bireylerin beş duyusu ile elde ettiği verileri anlamlandırması, değerlendirmesi, ortaya çıkan sonucu yorumlaması ve tepki vermesi gibi adımları içeren algılama eylemi, bir süreç olarak gerçekleşmektedir (Arğın, 2018: 23). Fizyolojik bir durum olarak karşımıza çıkan algı aynı zamanda sosyal ve psikolojik bir durumdur. Algı dış etmenlerden etkilenebilir ve yönlendirilebilir (İnceoğlu, 2011: 87).

Algılama belirli bir işlem süreci sıralamasından geçerek gerçekleşmektedir. Bu sürecin ilk aşaması “alıcılardır”. Alıcılar, beş temel duyu organından oluşmaktadır. Alıcılar, duyu organlarından gelen uyarıcıları alır ve sinir sistemi ile ilişki kurar. Algılamanın gerçekleşmesinde ön koşul duyumlama’dır. Algılama sürecinin ikinci aşaması ise “ilk işlemdir”. Bu aşamada duyu organlarının sinir sistemine gönderdiği uyarıcılara işlem uygulanır. Bir tür kod açma sistemidir ve koşullara uygun yapılmaktadır. Son aşama ise “son işlemdir”. Bu aşamada algısal ürün ortaya çıkar. Algısal ürün ortaya çıkarken geçmiş yaşantı ve öğrenme öğeleri ile etkileşimde bulunulur (Uğurlu, 2004: 48).

Algısal uyarılar bilgi birikimimizde düzenlemeye sebep olur. Algılama işlemi, geçmiş bilgi birikimi ve yeni edinilen deneyimlerin seçilmesi ile başlamaktadır. Algılar deneyimlerimiz sonucu öğrendiklerimiz ile şekillenir ve beklentilerimizi, ihtiyaçlarımızı, isteklerimizi etkiler (Türk, 2014: 11). Kişiler uyarıları farklı biçimde algırlarlar. Algıları dış algılar ve iç algılar olmak üzere ikiye ayrılabilir. Duyu organları yoluyla elde edilen dış algılar dünyadaki uyarıcıların zihnimizde oluşturduklarıdır. İç algılar ise duyu organları ile elde edemediğimiz algılardır. İç algılara hisler ve sezgiler örnek olarak verilebilir (Türk, 2014: 13).

Sosyal yaşamda kişilerin aynı ortamda uyarılardan farklı mesajlar aldığı ve farklı tepkiler gösterdiği görülmüştür. Aynı kişiler farklı bir zamanda aynı ortamda uyarıcıdan gelen mesajı farklı algılayabilmektedir (Başbüyük, 2014: 40). Bu durum algılama sırasında, çevreden gelen uyaranların nasıl algılanacağına ve nasıl tepki verileceğine sadece deneyimler ve bilgi birikiminin etki etmediğini, uyarı ile karşılaşılacak ortam, fizyolojik ve psikolojik koşulların da önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (İnceoğlu, 2010: 86).

1.5. Algılama Sürecini Etkileyen Faktörler

Algılama süreci her bireyde farklı bir şekilde ilerlemektedir. Bu farklılıklar algılama sürecinin birçok faktörden etkilendiğini gösterir.

Otara (2011: 22) algılama biçimini etkileyen sayısız faktör olduğu söylemiştir. Genel olarak bu faktörleri; alışkanlık, motivasyon, öğrenme, uzmanlık ve sosyal geçmiş şeklinde ayırmıştır.

- **Alışkanlık:** Zaman içinde, yavaş bir şekilde oluşurlar. Deneyimler sonucu bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde hayatımızda yer edinirler. Bireyler alışkanlıklarına göre bir durumu farklı bir şekilde algılayabilir.

- **Motivasyon:** Motive edici faktörler ve mevcut ihtiyaçlar bireylerin algılama sürecini etkilemektedir. Geçmiş tecrübeleri uyarıları algılama şeklini değiştirir. Örneğin susamış bir insanın algı odağı değişir. Daha önce geçtiği yollarda fark etmediği bir marketi fark edebilir.

- **Öğrenme:** Bireylerin öğrenimleri algılarını etkiler ve öğrenme seviyeleri algılama süreçlerini değiştirir. Bir öğrencinin fizik dersi ile ilgili alt yapısı varsa fizik dersi görmemiş öğrenciye göre daha hızlı algılar.

- **Uzmanlık:** Bireyler uzmanlaştığı alandaki uyarıları daha çok dikkate alır ve bu alanda uzmanlaşmamış birine göre farklı yorumlar. Bir haberi muhabir, mühendis ve öğrenci farklı bir biçimde algılayabilir.

- **Sosyal geçmiş:** Bireyler bir durumu sosyal geçmişlerine göre farklı algılayabilmektedir. Bu doğrultuda algı bireysel bir süreçtir ve kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bir bireyin alışkanlıkları, motivasyonu, öğrenme seviyesi, uzman olduğu alanlar ve sosyal geçmiş algılama sürecini etkiler.

Bir başka görüşe göre algılamayı etkileyen üç temel faktör bulunmaktadır. Bunlar; algılayan kişiye bağlı faktörler, algılanan obje ile alakalı faktörler ve algı sırasındaki durum ile alakalı faktörlerdir (Akten, 2016: 33).

- **Algılayan kişiye bağlı faktörler:** Bireylerin dikkatini çeken durumlar farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar kişilerin özellikleri, beklentileri, deneyimleri, ruh halleri, karakterleri, önyargıları, yaşadıkları toplum ve kültür gibi faktörlerden dolayı oluşmaktadır (Silah, 2005: 52).

Bireyler için yaşadıkları çevrenin normları ve değerleri önemli bir yer tutmaktadır. İnsanlar deneyimlerine dayanarak beklenti içine girerler ve bu beklentiler algılama

sürecini etkiler. Özellikle kültürleri, yaşadıkları ortam, inançlar ve ilgileri algısal beklentilerini çoğaltır ve uyarıcılardan hangisinin seçileceğini etkiler (Tutar, 1988: 95). Bir konuşmayı dinleyen kişiler ilgilerini çeken kısım ile ilgilenirler. Dindar bir kişi dinle ilgili kısımlar ile ilgilenirken, dinleyicilerden sanatkâr olan sanat ile ilgili kısımlarla daha çok ilgilenir (Cüceoğlu, 1996: 123).

Algılama öznel bir süreçtir ve uyaranlar bireyin dikkatini çekmelidir. Algılama süreci kişiler arası farklılık gösterdiği gibi zamanla da farklılık gösterebilir. Bireyin ilgisini geçmişte çeken bir durum şuan ilgisini çekmeyebilir. Çünkü algılama süreci sürekli. Zaman içinde bireylerin deneyimlerinin ve beklentilerinin değiştiği gibi algılama biçimleri de değişir (Pustu, 2014: 310).

- Algılanan obje ile alakalı faktörler: Objenin algılayacak kişiye olan yakınlığı, uzaklığı, büyüklüğü, şekli, rengi gibi birçok faktör algılama sürecini etkilemektedir (Akten, 2016: 33).

Uyarıcı ne kadar büyükse o kadar dikkat çekebilir. Küçük olduğu zaman gözümüzden kaçma olasılığı yükselir. Örneğin kalabalıkta uzun boylu birini daha çabuk bulabiliriz, gazetelerde büyük puntolarla yazılan haber başlıkları daha çok ilgimizi çeker (Usal ve Kuşluvan, 1999: 41). Ancak büyüklük tek başına belirleyici değildir. Uyarıcının değişiklik göstermesi de dikkat çeker. Sürekli karşılaştığımız bir uyarıcı ile farklı bir ortamda karşılaşırsak algılama ihtimalimiz yüksek olur. Farklı bir mimariye, yapıya ve renge sahip objeler de daha çabuk fark edilir. Uyarıcının hareket halinde olması ya da çok sayıda olması daha çabuk algılanmasına yardımcı olur. Uyarıcılardaki bu tür değişiklikler algılamada farklılıklara neden olmaktadır (Arğın, 2018: 25-26).

- Algı sırasındaki durum ile alakalı faktörler: Alıcının ruh hali, psikolojik durumu, çevresinde neler olduğu, uyarıcının hangi ortamda olduğu, zamanı gibi birçok faktör algılama sürecine etki eder (Türkmendağ, 2015: 74). Kültür, bireylerin algı sürecini etkileyen önemli bir ortamsal öğedir. Aynı çevrede yaşayan bireylerin kültürleri arasında benzerlikler vardır ve algılama biçimlerinde de bu benzerliğe rastlanır. Bu durum ideolojinin de paylaşımı olarak görülür (İnceoğlu, 2010: 90).

Uyarıcıların çeşitliliği de algılama sürecini etkileyen diğer ortamsal faktördür. Uyarıcının fazla olması algılama olasılığını düşürmektedir. Ayrıca uyarıcılar farklı ortamlarda farklı

şekilde algılanabilir. Uyarıcıların algılanmasında zaman, zemin ve öncesinde yaşanan olaylar süreç için önemlidir (Arğın, 2018: 30-31).

1.6. Algı Sürecinde Kuram ve Yaklaşımlar

1.6.1. Gestalt Kuramı

Gestalt kuramı, 20. yüzyılın başlarında Alman psikologlar Max Wertheimer, Wolfgang Köhler ve Kurt Koffka tarafından geliştirilmiştir. Gestalt kuramı, bilişsel psikolojinin temel taşlarından biridir ve algısal süreçlerin bütünsel ve organizasyonel yönlerini anlamak için geliştirilmiştir. Bu kuram, algı süreçlerini parçalara ayırmak yerine bütünsel bir perspektifle ele alır (Köhler, 1947: 56).

Gestalt kuramı, algının sadece basit uyaran özelliklerinden değil, aynı zamanda bu özelliklerin nasıl organize edildiğinden kaynaklandığını savunur (Koffka, 1935: 72). Algı süreçlerindeki bütünlük, benzerlik, yakınlık ve devamlılık gibi temel ilkeler, bu organizasyonu anlamamıza yardımcı olur (Wertheimer, 1923: 15).

Algının bütünsel bir süreç olduğunu vurgulayan Gestalt kuramı, bir nesneyi veya sahneyi anlamak için parçalara ayrılmış özelliklere odaklanmak yerine bütünsel bir bakış açısını benimser (Koffka, 1935: 94). Örneğin, bir resimdeki parçalar bir araya getirilerek bir bütün olarak algılanır.

Gestalt kuramı, algısal örgütlenme yasalarını belirleyen önemli bir çerçeve sunar. Bu yasalar, algının bütünsel bir süreç olduğunu ve uyaranların belirli organizasyon prensiplerine tabi olduğunu öne sürer. İşte bu yasalardan bazıları:

Benzerlik İlkesi: Gestalt teorisine göre; biçim, renk, doku, hareket gibi ortak görsel özelliklere sahip nesneler veya olaylar, beyin tarafından gruplandırılır. Örneğin, hareket eden bir kediye bakıldığında, kedinin vücut parçaları bir arada görülür, çünkü bu parçaların tümü ortalama olarak aynı yönde hareket etmektedir. Başka bir örnek olarak, beyaz bir koyun sürüsü içindeki siyah bir koyun hemen fark edilir. Çünkü beyaz koyunlar renk bakımından birbirine benzer oldukları için bir bütün olarak algılanırlar (Alpan, 2008: 89).

Yakınlık İlkesi: Algıda bütünlük kavramı, bir alandaki nesnelerin birbirleriyle olan ilişkilerine dayanarak algı oluşturma eğilimindedir. Çünkü duyularımız, birbirine yakın objeler arasındaki ilişkileri göz önünde bulundurarak, renk ve hacim gibi özellikleri bir

araya getirir. Algıda bütünlük, nesnelerin birbirine yakınlığına göre gruplama yaparak, çevresel bağlamı anlamamıza yardımcı olan bir süreçtir (Gombrich, 1992: 199).

Devamlılık İlkesi: Bir desenin veya formun, bir çizgi veya eğri boyunca devam edeceği eğilimidir. Algısal olarak sürekli bir desen, aynı yönde devam ettiği sürece daha kolaylıkla tanınır (Koffka, 1935: 68).

Tamamlama İlkesi: Algı sürecindeki temel bir prensip olan tamamlama ilkesi, görsel dünyamızı oluştururken eksik bilgileri otomatik olarak tamamlama eğiliminde olduğumuzu ifade eder. Bu ilke, nesnelerin veya biçimlerin eksik kısımlarını, farkında olmadan veya bilinçli olarak tamamlama eğiliminde olduğumuzu vurgular (Bozkanat, 2013: 25). Tamamlama ilkesi görsel kompozisyonlarda birbirine bağlı olmayan nesne grupları arasında görsel bir bağlantı veya süreklilik algısı ile ortaya çıkar (Akar ve Doraj, 2023: 134).

Şekil-Zemin İlişkisi: Bu ilke, bir nesnenin bir zemin üzerinde nasıl belirdiği veya ayrıldığı konusunda algıyı düzenler. Algıladığımız nesneyi ve arka planı ayırmamıza yardımcı olur. Örneğin, bir resimdeki figürü (şekil) ve arka planı (zemin) ayırmak şeklinde kendini gösterebilir (Koffka, 1935: 82). Bireyin tercih ettiği zemin, algılamasını etkileyen önemli bir faktördür. Zemin değiştiğinde, algılama da doğal olarak değişir; çünkü algılama, zeminin bir yansımasıdır (Cüceloğlu, 2010: 48).

Basitlik İlkesi: Basit ve düzenli yapıları algılama eğilimimizin olduğunu belirten ilkedir. Algıda basit ve düzenli desenler, karmaşık ve düzensiz olanlara tercih edilir (Koffka, 1935: 96).

1.6.2. Gündem Belirleme Kuramı

Medyanın toplumun ve siyasetin gündemini şekillendirmedeki etkilerini inceleyen Gündem Belirleme Kuramı, önemli bir iletişim teorisi (McCombs ve Shaw, 1972: 176). Bu kuram, medyanın hangi konulara odaklanarak toplumun dikkatini çektiğini ve bu sayede kamuoyu ve siyasi gündemi oluşturduğunu savunur (Güngör, 2021: 76).

Gündem Belirleme Kuramı, kitle iletişim araçlarının haberlerini sunma biçimleriyle, haberlerin uzunluğu, basınca kapladığı yer, yer aldığı sayfa veya zaman dilimi gibi faktörler aracılığıyla kamuoyunu etkileyerek belirli konulara vurgu yapma eğiliminde olduğunu vurgular (Işık, 2014: 82; Lilleker, 2013: 37). Bu bağlamda, medyanın hangi

konulara odaklandığı, izleyicilerin, dinleyicilerin ve okuyucuların düşünsel dünyasını şekillendirmede önemli bir rol oynar (Atabek, 2012: 156).

1972'de McCombs ve Shaw tarafından ortaya atılan Gündem Belirleme Kuramı, haber seçiminde ve gösteriminde medyanın siyasi gerçekliği şekillendirmedeki kilit rolüne odaklanmaktadır (McCombs ve Shaw, 1972: 177). Walter Lippmann'ın "Public Opinion" adlı çalışması da bu kuramın temelini oluşturmuştur, çünkü Lippmann, medyanın güçlü etkilerine dikkat çekmiş ve güçlü bir etki aracı olarak tanımlamıştır (Baybars Hawks, 2012: 491).

Gündem Belirleme Kuramı, kitle iletişim araçlarının kamuoyunu belirli konular hakkında bilgilendirerek ve bu konulara öncelik vererek kamuoyunun gündemini oluşturduğu temel prensibi üzerine kuruludur (McCombs ve Shaw, 1972: 177; Güngör, 2021: 77).

Arslan (2019: 36), bu kuramı kitle iletişim alanındaki araştırmalarda belirleyici kılanın, sınırlı etkiler döneminden güçlü etkiler dönemine geçiş olduğunu vurgular. Bu dönemlerde, kitle iletişim araçları, toplumun düşünce yapısını etkileme konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Erdoğan (2014: 154) ise kitle iletişim araçlarının, gönderdikleri mesajlar aracılığıyla her gün kamunun gündemini belirlediğini savunur. Bu bağlamda, kitle iletişim araçları, birer aracı olarak işlev görerek toplumun gündemini şekillendirmede etkili bir rol oynamaktadır. Bu teori, medyanın sadece bireylerin ne düşünceleri gerektiğini değil, aynı zamanda hangi konuların önemli olduğunu da belirlediğini savunur (Lilleker, 2013: 37).

1.6.3. Ekme Kuramı

Kitle iletişim araçları, özellikle televizyon, modern toplumlarda bireylerin düşünce, inanç, tutum ve davranışlarını etkileme potansiyeline sahiptir (Güngör, 2013: 112). Bu etkileme sürecini anlamak ve değerlendirmek amacıyla geliştirilen Ekme Kuramı, George Gerbner tarafından 1967 yılında ortaya konmuş ve medya tüketiminin bireylerin gerçeklik algılarına nasıl şekil verdiğini ele almıştır (Severin ve Tankard, 2014: 268).

Gerbner'e göre, televizyon, bireylerin günlük yaşamlarını etkileyen önemli bir sosyalleştirme aracıdır (Gerbner et al. , 1979) . Televizyon, 1950'lerden itibaren ABD'de yaygın bir medya aracı olarak kullanılmaya başlamıştır. George Gerbner, 1967 yılından itibaren bu popüler kitle iletişim aracının insanlar üzerindeki etkilerini araştırmaya yönelmiştir (Güngör, 2016: 113).

Gerbner'in televizyon üzerine yaptığı çalışmalar, son derece uzun soluklu olup 1990'lı yılların ortalarına kadar devam etmiştir. Bu araştırma, izleyicilerin günlük yaşamlarıyla ilgili düşüncelerinin ve eylemlerinin televizyon tarafından nasıl etkilendiğini göstermeyi hedeflemiştir. Bu etkiyi değerlendirmek amacıyla, televizyon izleme oranları ve süreleri karşılaştırılarak analiz edilmiştir (Tekinalp ve Ruhdan, 2009: 104). Televizyon izleme yoğunluğu ile izleyiciler arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır; yani sık televizyon izleyenler, günlük yaşamın gerçekliklerini tanımlamada televizyon gerçeklerine daha fazla bağlıdır. Televizyon, izleyicide bir dünya görüşü "ekme" yeteneğine sahiptir ve bu etki, televizyonun sürekli izlenmesiyle güçlenir (Gerbner, 1979: 180).

Ekme Kuramı, televizyonun en sık ve tekrarlanan mesajlarının, izleyicilerin dünya görüşlerini etkilediğini savunur. Televizyon izleme alışkanlıkları, izleyicinin televizyonun ideolojik ve kültürel mesajlarına uzun vadeli maruz kalmasını içerir. Bu kurama göre, televizyon, izleyicinin düşünsel dünyasını şekillendirme ve değiştirme potansiyeline sahiptir (Özer, 2005: 77). Kuram, televizyonun sosyal bir ajans olarak rolünü ele alır ve televizyon izleyicilerinin televizyon gerçekliğine ne kadar inandıklarını araştırır. Özellikle "ağır izleyiciler" olarak adlandırılan yoğun televizyon tüketicilerinin, dünya hakkındaki görüşlerini televizyon programlarının çerçeveleme biçiminden daha fazla etkilendiği savunulmaktadır (Van Evra, 1990: 167).

Ekme Kuramı, televizyonun bireylerin düşünce ve davranışları üzerindeki uzun vadeli etkilerini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu kuram, televizyonun sadece anlık etki değil, aynı zamanda uzun vadeli sosyalizasyon süreçlerinde de önemli bir rol oynadığını vurgular. Medya eğitimi ve bilinçli medya tüketimi, Ekme Kuramının perspektifinde daha bilinçli bir toplumun oluşturulmasına katkıda bulunabilir.

1.6.4. Kurgusal Yaklaşım

Kurgusal yaklaşımı, algılamayı sadece duysal girdilerin birleştirilmesi olarak değil, aynı zamanda bellekte depolanan bilgilerin etkileşimiyle bir kurgulama süreci olarak anlayan bir perspektifi temsil eder (İnceoğlu, 2010: 106). Bu yaklaşım, Gestalt'ın ihmal ettiği belleksel unsurlara odaklanarak, algılamayı bir bütün olarak değil, bir kurgu olarak ele alır.

Algı, duysal uyarıcıların sinir sistemini etkilemesiyle ortaya çıkan duyuların ötesine geçer. Algı, bellekte depolanan bilgilerin seçilmesi, analiz edilmesi ve mevcut

duyumlarla birleştirilmesi sürecidir (İnceoğlu, 2010: 106). Beyin, bu süreci gerçekleştirirken, algının örgütlenmesini Gestalt'çıların öne sürdüğü gibi bir kurgulama işlemi olarak gerçekleştirir. Algısal deneyimler sadece duyular aracılığıyla değil, aynı zamanda bellek süreçlerinin etkileşimiyle şekillendiği savunulur.

Ayrıca, Rusya'da yapılan bazı deneyler, algılamamanın salt bir duyu organına dayanmadığını, tüm duyuların bir araya gelerek ortaklaşa algıları oluşturduğuna dair önemli veriler sunmuştur. Bu bağlamda, kurgusalcı yaklaşımın temel prensipleri, algılamayı bir bütün olarak ele alan ve bu süreci duysal bilgilerin yanı sıra bellek süreçleriyle etkileşim içinde olan bir kurgulama süreci olarak tanımlar (İnceoğlu, 2010: 107).

1.6.5. Öğrenme Yaklaşımı

Öğrenme yaklaşımı, Piaget'in genetik epistemoloji perspektifi üzerine kurulmuştur. Piaget'e göre, bilgi edinimi bireysel etkinliklerin, özellikle de mantık-matematik yapılar çerçevesinde örgütlenmesiyle mümkündür. Deneyimle edinilen görgül bilgi, bireyin mantık-matematik yapılara bağlı olarak örgütlenmediği sürece anlam taşımaz. Bu nedenle algılama, bireyin sahip olduğu mantık-matematik yapılarla ilişkili olarak yapılır (İnceoğlu, 2010: 107). Piaget'nin teorisinin önemli bir sonucu, öğretimin kişinin gelişim düzeyine uyarlanmasıdır. Bu yaklaşıma göre kişi bilgi gelişimiyle paralel olarak kendi dünyasına ilişkin farklı duysal motor haritası oluşturur. Kişi dış dünyayı iç dünyasında temsil etme becerisini geliştirdikçe, ortaya çıkan görüntüler ve düşünceler eşliğinde mantıksal düşünce olan işlemleri yapması mümkün hale gelir (Lefa, 2014: 1-2).

Piaget'e göre algılama ve bilgi birikimi arasındaki etkileşim, içselleştirme (assimilation) ve uygunlaştırma (accommodation) yoluyla gerçekleşir (İnceoğlu, 2010: 107). Algılama, sübjektif bir zihinsel işlemdir ve organizmanın çevresiyle etkileşim sürecinde örgütlü tepkiler toplamını içerir. Piaget'ye göre algısal ve entelektüel süreçler arasında net bir ayrım bulunmaz. Gerçekte algı, zekâdan bağımsız birincil bir unsurdan ziyade entelektüel faaliyetin sonucudur. Piaget'nin ifadesiyle, algı, daha önceki yapıların toplamını gerçek durumla ilişkilendiren duysal-motor şemayı ima eder (Ninio, 1979: 127). Algılama, dışsal bir olayın birey tarafından yorumlanarak anlam kazanılmasıdır. Ancak algılama süreci, bireyin kişisel geçmişi, düşünce biçimi, zihinsel üslubu, motivasyonu gibi faktörlere de bağlıdır. Algılama seti, bireyin yaşam deneyim alanını oluşturan öğelerin

bütünüdür. Dolayısıyla, öğrenme kuramı Piaget'in genetik epistemoloji yaklaşımıyla uyumlu olarak, bireyin bilgi edinimini algılamayla ilişkilendirir ve bu sürecin bireyin içselleştirme ve uygunlaştırma yoluyla gerçekleştiğini vurgular (İnceoğlu, 2010: 108).

1.6.6. Hazırlama Etkisi

"Priming effect" veya diğer adıyla "hazırlama etkisi", bireylerin daha önceden deneyimledikleri bir uyarıcıya karşı tepki verme hızlarının artmasını ifade eder. Bu kavram, algısal temsil sistemlerinin ve anlamsal hazırlamanın varlığını gösteren önemli bir fenomen olarak kabul edilir (Baran, Cangöz & Salman, 2015: 6-8). Bu tür hazırlama etkilerini incelemek için kelime kökü tamamlama ve kelime parçası tamamlama gibi testler kullanılmaktadır. Bu testlerin ilk aşamasında, katılımcılardan sözcükleri okumaları istenir ve bazen bu sözcüklerin farkında olmadan öğrenilmesi hedeflenir veya eşik altı düzeyde gösterilirler. İkinci aşamada ise, katılımcılara daha önce verilen sözcüklerin yanına eklenmemiş başka sözcüklerle birlikte listeler verilir veya ilk adımda verilen sözcüğün sadece birkaç parçası gösterilir ve kişilerin bu parçaları tamamlamaları istenir. İlk sunulan uyarıcı "hazırlayıcı" olarak adlandırılırken, tanınmanın gerçekleşmesinin beklendiği ikinci uyarıcı ise "hedef uyarıcı" olarak tanımlanır. Testlerin sonucunda, eğer ikinci kez verilen sözcüklerin tanınması kolaylaşıyorsa veya tamamlama işleminde daha önce görülen sözcüğe tamamlama yapılıyorsa, hazırlama etkisinin geçerli olduğu düşünülür (Kaynak & Cangöz, 2010: 28-30).

1.7. Türk ve Türkiye Algısını Konu Alan Tez Çalışmaları

Türkiye ve Türk algısına yönelik olarak farklı ülkelerde farklı amaçlarla birçok araştırma yapılmıştır. Tezimin konusuna uygun olarak Kırgızistan ve Türkiye algısı konusuna katkı sağlayacak tüm çalışmalar literatür taramasında incelemeye tabi tutulmuştur. Bunun yanı sıra Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi içinde de yapılmış tez çalışmaları incelenmiştir. Ulusal Tez Merkezi taramalarında Türkiye algısına yönelik olarak yapılan doktora ve yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Türkiye Algısı anahtar kelime olarak tarandığında 23 adet Türk Algısı anahtar kelimesine göre de 11 tez çalışması tespit edilmiştir. Ayrıca "Kırgızistan" başlığı tarandığında 526 teze rastlanmıştır. Ekonomik, ilahiyat, iletişim, eğitim, tarih, mühendislik gibi farklı alanlarda tez çalışması yer almaktadır.

Her ne kadar direkt tez çalışmamızla ilgili olmasa da hem çalışmanın örneklemini olan Kırgızistan hem de Türkiye ve Türk algısı odaklı olmaları sebebiyle bazı tezler daha derinlemesine incelenmiştir. Erhan Hancıoğlu 2021 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Bölümünde yaptığı “Türk dizilerinin Türkiye ve Türk algısının oluşumundaki rolü: Bosna Hersek, Ürdün ve Kırgızistan örnekleri” isimli doktora tez çalışmasında örneklerde belirtilen ülkelerdeki Türk algısının oluşumuna Türk Dizilerinin etkisini araştırmıştır. Tez çalışmasının temel iddiası, Türk dizilerinin izleyiciler üzerinde bir ülke ve millet algısı oluşturabileceği, bununla beraber izleyicilerde Türkiye'ye ve Türklere ilgi ve yakınlığın gelişebileceği iddiasıdır. Bu argümanlar çerçevesinde, araştırma evreni olan Bosna Hersek'te, Ürdün'de ve Kırgızistan'da saha çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında izleyicilerde diziler üzerinden oluşan, Türklerin kişilik özelliklerine yönelik algıları, Türkiye'nin güç imajına yönelik algıları, Türkiye'nin yaşam algısı, Türkiye'nin etkin rolü, Türkiye'ye karşı olan ilgi ve yakınlık algısı incelenmiştir. Türk dizileri üzerinden oluşan, Türklerin kişilik özelliklerine yönelik algıların, Türkiye'nin güç imajının, Türkiye'nin yaşam algısının ve Türkiye'nin etkin rolünün, Türkiye'ye ilgi ve Türkler ve Türkiye'ye yakınlık isteği üzerinde etkili olduğu çalışma sonucunda söylenmiştir. Türkiye'ye ilginin artmasının ise Türkler ve Türkiye'ye yakınlık isteğini artırdığı tespit edilmiştir.

Hatice Burcu Önder tarafından 2014 yılında yapılan İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalında yapılan Doktora tezinde Türkiye algısı incelenmiştir. “Hükümetlerin uluslararası hedef kitlelere ulaşmalarında stratejik halkla ilişkiler faaliyetlerinin etkisi: Alman toplumunda Türkiye algısı üzerine (2010-2013) ampirik bir araştırma” başlıklı tez çalışmasında Önder; uluslararası hedef kitlelere ulaşmada, hükümetlerin stratejik halkla ilişkiler uygulamalarından nasıl yararlanacağını anlatmaktadır. Bu kapsamda, halkla ilişkiler uygulamalarının etkisi araştırılmıştır. Ayrıca halkla ilişkiler faaliyetleri hükümetler nezdinde uygulandığında, ülkelere sağladığı faydalar, ülkelerin stratejik halkla ilişkiler çalışmaları ile kamuoyunda nasıl bir etki yarattığı da çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Türk Hükümeti'nin 2010-2013 yılları arasında Almanya'da yürüttüğü halkla ilişkiler faaliyetleri kapsamlı olarak ele alınmıştır. Araştırma, Almanya Frankfurt'un Bensheim kentinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu araştırma ile Türk Hükümeti'nin uluslararası kamuoyunu

nasıl etkileyeceği, olumlu algı ve imaj yaratımı üzerinden Türkiye ile ilgili istenilen yönde tutum ve davranış değişikliklerini nasıl sağlayacağı ortaya konmuştur.

Ekrem Köse'nin Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalında yapmış olduğu “Senegal'de Türkiye ve Türk algısı” başlıklı tezi de aynı kapsamda incelenmiştir. Tez çalışmasında Köse; Türkiye'nin ve Türk insanının Senegalliler tarafından ne kadar bilindiğini, tanındığını, sempati duyulduğunu ve saygı gösterildiğini ölçmeye yönelik bir kamuoyu yoklaması yapmıştır.

Seden Kurtuluş'un 2022 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kalite Yönetimi Bilim Dalında yapmış olduğu “Bulgaristan'da yaşayan azınlık olan ve azınlık olmayan vatandaşların Türkiye algısı” tez çalışması da incelenmiştir. Çalışmada amaç, Bulgaristan'da yaşayan azınlık olan ve azınlık olmayanların Türkiye algısını değerlendirmektir. Bu kapsamda Bulgaristan coğrafyası, algı, algının oluşmasını etkileyen faktörler ve kimlik kavramı hakkında bilgi verilerek, Türkiye ve Bulgaristan arasında ilişkilerin tarihsel arka planı incelenmiştir. Anket yöntemi kullanılarak yapılan bu araştırmada, Bulgaristan'da yaşayan azınlık olan ve azınlık olmayan vatandaşların Türkiye algısı üzerine bilgiler aktarılmıştır.

Deniz Aka'nın 2020 yılında İstanbul Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalında yapmış olduğu yüksek lisans tezinde “Ülke kimliğinin temsiliyeti çerçevesinde Avusturya'da Türkiye algısı araştırması” Türkiye algısına yönelik hazırlanmış bir başka tez çalışmasıdır. Bu çalışma genelde ülkelerin, özelde de Türkiye'nin iletişim pratiklerinin ve kimliğinin yoğun ve karmaşık ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Avusturya, Avrupa Birliği üyesi ve bir göç ülkesi olarak Türkiye için önem taşıırken, aynı zamanda önemli oranda Türk göçmen topluluğuna da sahip olan bir ülkedir. Bu nedenle, araştırmada Avusturya yazılı basınında Türkiye'nin temsili incelenerek, temsilin nasıl gerçekleştirildiğini ve bunun sonucunda da ülke algısının nasıl oluştuğunu ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Örnekleme Avusturya yazılı basınında yer alan Der Standard ve Die Presse gazetelerinin Türkiye ile ilgili belirli periyottaki haberleri dahil edilmiştir. Araştırma verilerine de frekans dağılımı ve kelime yoğunluğu üzerinden uygulanan nicel ve nitel içerik analizi aracılığıyla ulaşılmıştır. Türkiye'nin temsiline yönelik elde edilen bulgular ve gözlemler değerlendirilmiştir Türkiye algısı çerçevesinde incelenmiştir.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Tarih Bilim Dalında Uğur Turan'ın 2019 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezinde Türkiye algısı incelenmiştir. Tezin başlığı “Arnold

J. Toynbee'nin Türkiye algısı"dır. Bu tarih tezinde Arnold J. Toynbee'nin Türkiye Algısındaki dönemsel farklılıkların nedenlerini bulmak amacı ile dönemin tarihi olayları ve devletlerin politik bağlantıları incelenerek yazarın eserleri ile karşılaştırılmıştır.

Yeliz Türkoğlu'nun 2019 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalında yapmış olduğu yüksek lisans tezinin konusu "Kamu diplomasisi bağlamında karşılaştırmalı bir analiz: Kırgızistan örneğinde Rusya ve Türkiye algısı"dır. Çalışmada, halkın genel algısı anlaşılmak istenmiştir. Yöntemin sınırları nedeniyle Kırgızistan örneklem olarak seçilmiştir. 386 Kırgızistan vatandaşı üzerinde uygulanan anket verileriyle yapılan analizlerin bulguları tartışılmış ve Türkiye açısından öneriler sunulmuştur. Araştırmada katılımcıların Türklerin ve Rusların karakter özelliklerine ilişkin yaptığı değerlendirmeler karşılaştırılmıştır. Buna göre, katılımcılar Rusların Türklere göre, daha samimi, dürüst, güvenilir, akılcı, disiplinli, ırkçı ve kibirli olduğunu düşünmektedir. Türkleri ise Ruslara kıyasla daha duygusal, gelenekçi, dindar, misafirperver, nazik ve saygılı bulmaktadır.

Mustafa Yetim 2011 yılında Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bilim Dalında yapmış olduğu tez çalışması da Türkiye algısı ile ilgilidir. "2002-2010 arası Türkiye'nin Ortadoğu politikası: Ortadoğu'da değişen Türkiye algısı" başlıklı tez çalışmasında Yetim; 2002 sonrası, yani AK Parti döneminde Türkiye'nin Ortadoğu politikası incelenmiştir. Bu dönem incelenirken, AKP döneminde Türkiye'nin bölgedeki algısının ne şekilde değiştiği sorusuna cevap aranmaya ve hangi faktörlerin söz konusu değişime katkı sağladığı irdelenmeye çalışılmıştır. Bu amaç ile bölgedeki Türkiye algısının değişimini gösteren çeşitli kamuoyu yoklamaları, bazı devlet başkanlarının demeçleri, bölgedeki önemli bazı akademisyenlerin ve yazarların Türkiye'ye ve Ankara'nın bölgedeki rolüne ilişkin yorumları ile farklı ülkelerdeki bazı gazetelerde yer alan Türkiye ile ilgili değerlendirmeler incelenmiştir.

Burcu Say'ın Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde 2022 yılında yapmış olduğu tez çalışmasının konusunu "Kırgızistan'da Türkiye'nin kamu diplomasisi" olmuştur. Çalışmanın ana konusu olan "Kırgızistan'da Türkiye'nin kamu diplomasisi adına faaliyetleri" örnekler ve uygulamalar çerçevesinde tezde ele alınıp incelenmiştir. Böylelikle Türk kamu kurum ve kuruluşları ile diğer aktörlerin Kırgızistan özelinde hedefleri ile gerçekleştirme performansları ve bu sürece katkıları incelenmiştir.

Türkiye'nin 1990'larda başlayan modern kamu diplomasisi çalışmalarının 2000'li yıllarda yeni bir boyut kazandığı görüldüğü ifade edilmiştir.

Uğur Ünal'ın Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde 2022 yılında yapmış olduğu tez çalışması konusunu Uluslararası stratejik iletişim yönetimi olarak kamu diplomasisinin ülke imajına etkileri Türkiye'nin Kırgızistan'daki kamu diplomasisi ve algısı üzerinden incelemiştir. Türkiye'nin Orta Asya'da yürüttüğü kamu diplomasisini incelemeyi ve elde edilecek bulgular aracılığıyla Türkiye'nin bu bölgeye yönelik kamu diplomasisinin modelini ortaya çıkarmayı hedefleyen tez çalışması, tüm bu incelemeleri beraberinde kamu diplomasisi faaliyetlerinin Türkiye'nin imajına ne ölçüde etkide bulunduğuna ilişkin bir sondajı da amaç edinmiştir. Belirlenen bu amaç ve hedeflere ulaşabilmek için öncelikle çalışma kapsamında bir sınırlamaya gidilmiş ve örneklem olarak Orta Asya'da Türkiye ile oldukça yoğun kültürel ve ekonomik ilişkileri bulunduğu için Kırgızistan seçilmiştir. Tezde amaca yönelik olarak hem niteliksel hem de niceliksel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Türkiye'nin Kırgızistan'da yürüttüğü kamu diplomasisi niteliksel yöntemlerle (gözlem, görüşme, basına analizi vb.) tespit edilmiştir. Türkiye algısını saptamaya yönelik niceliksel araştırmada ise ülke markası sorgulamalarında dünyada en kabul gören araştırmacısı Simon Anholt'un 'ülke marka değeri'ni saptamaya hizmet eden değişkenleri üzerinden anket formu oluşturulmuştur. Anketin İlk kısımda katılımcıların 'sosyo-demografik özellikleri', ikinci kısımda da 'Türk imajı' (ülke insanı dokusu, temel karakteristik özellikleri vb.) ve 'Genel Türkiye imajı' (ülkenin demografisi, değerleri, tarihi bağları, Türkiye'nin yönetim biçimi, demokrasi ve insan hakları anlayışı, dış ilişkileri, medya gücü, ticaret ve iş dünyası, yatırım gücü, istihdam gücü, kalkınma yardımları, teknolojik gelişmişliği, ürün ve destinasyon imajı vb.) sorgulanmıştır. Ve algı araştırmasıyla karşılaştırmak üzere Kırgızistan medyasında Türkiye'nin nasıl haberleştirildiğini saptamaya yönelik içerik/basın analiziyle de veri elde edilmiştir. Tüm bu sondajların ardından Türkiye'nin Kırgızistan'da yürütmekte olduğu stratejik iletişiminin yoğun ve etkili olduğu görülmüştür. Özellikle de, diğer Orta Asya ülkelerine oranla Kırgızistan'da farklı kurum ve kuruluşlarca yürütülmekte olan kamu diplomasisine yönelik etkinlik skalasının oldukça geniş olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla, Türkiye'nin Kırgızistan'da yürütmüş olduğu uluslararası stratejik halkla ilişkiler çerçevesinde imajının olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Tez taramalarında elde edilen verilere göre şu ana kadar Kırgızistan, Türkiye ve Türk imajı konusunda birçok alanda çalışma yapılmış olmasına rağmen Kırgızistan'daki Türkiye İmajı konusu ya başka konuların işlenişinde yer almış ya da detaylı olarak tez konusuna dönüşmemiştir.

2. BÖLÜM: TÜRKİYE- KIRGIZISTAN İLİŞKİLERİ

Türkiye-Kırgızistan ilişkileri, tarih boyunca farklı dönemlerde coğrafi, ekonomik ve sosyo-politik değişimlere tabi olmuş, ancak her zaman güçlü ve dostane bir temele dayanmıştır. Her iki ülke de Türk kültürüne ait benzer özellikleri paylaşmakta ve Türk dünyasının ortak değerlerinin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, Türk-Kırgız ilişkilerinin incelenmesi ve bu iki ülkenin geçmişten günümüze olan etkileşimlerinin ortaya konması amaçlanmaktadır. İlk olarak, Kırgızistan'ın temel özelliklerini ve gelişme potansiyelini belirlemek amacıyla ülkenin coğrafi, ekonomik ve sosyo-politik yapısına odaklanılmıştır. Bu üç ana unsur birbirleriyle etkileşim halinde olup bir ülkenin genel yapısını şekillendirmektedir. Coğrafi yapı, ekonomik potansiyeli etkileyebilirken, ekonomik yapı da sosyo-politik yapının belirleyici bir faktörü olabilmektedir. Bu nedenle, bir ülkeyi anlamak ve analiz etmek için bu üç unsurun bir arada değerlendirilmesi önemlidir. Bu faktörlerin etkileşimi, bir ülkenin güçlü yönlerini ve zayıf yönlerini belirlememize yardımcı olmakta ve uluslararası ilişkiler, ticaret, diplomasi ve dış politika gibi alanlarda önemli bir rol oynamaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde coğrafi ve tarihsel bağlam göz önüne alınarak Türk-Kırgız ilişkileri Osmanlı İmparatorluğu döneminden başlatılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu, Orta Asya'dan gelen göçebe Türk boylarının ve halklarının çeşitli dönemlerde etkileşim içinde olduğu bir imparatorluktur. Bu dönemde, Orta Asya'dan gelen halklar Osmanlı topraklarında yerleşmiş, ticaret yapmış ve kültürel etkileşimlerde bulunmuşlardır. Ancak bu tür ilişkiler, genellikle coğrafi uzaklıklar ve tarih boyunca farklı dönemlerde yaşanan siyasi ve kültürel değişimler nedeniyle sınırlı kalmıştır. Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki ilişkiler, daha çok Orta Asya'dan gelen göçebe gruplarının ticaret, göçler ve kültürel etkileşimler yoluyla Osmanlı topraklarına gelmesiyle ilgili olmuştur.

Kırgızistan-Türkiye ilişkilerini anlamak ve analiz etmek için Osmanlı İmparatorluğu gibi Sovyet dönemi de çalışmaya önemli bir bağlam kazandırmaktadır. Sovyet döneminin etkileri, bugünkü ilişkilerin bir parçası olmuş ve bu dönemin Kırgızistan'ın bağımsızlık sonrası dış ilişkilere açılma sürecine nasıl etki ettiğini anlamak, ilişkilerin evrimini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu dönemde Sovyetler Birliği, Kırgızistan gibi Orta Asya ülkelerinin dış ilişkilerini sıkı bir şekilde kontrol etmiş ve sınırlamıştır. Bu durum Kırgızistan'ın diğer ülkelerle diplomatik ilişkiler kurmasını zorlaştırmış ve Türkiye dâhil diğer ülkelerle resmi ilişkilerini sınırlandırmıştır. Diplomatik ilişkilerin sınırlanması iki

ülke arasında kültürel etkileşim ve ticareti de etkilemiştir. Türkiye ve Kırgızistan arasında kültürel bağların ve ekonomik ilişkilerin sınırlı olduğu bir dönem yaşanmıştır.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ve 1991 yılında Kırgızistan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla Türkiye-Kırgızistan ilişkileri daha fazla kurumsallaşmış ve iş birliği alanları genişlemiştir. Türkiye-Kırgızistan ilişkileri, iki ülke arasında imzalanan çeşitli anlaşmalar ve protokollerle güçlendirilmiştir. Bu dönemde diplomatik ilişkiler kurulmuş, karşılıklı olarak büyükelçilikler açılmış, ekonomik iş birliği artmış ve Türkiye, Kırgızistan'da çeşitli projelere destek sağlamıştır. İki ülke arasındaki ticaret hacmi de son yıllarda artış göstermiştir. Türkiye ve Kırgızistan arasındaki ilişkiler, tarihsel ve kültürel bağlar ile güçlendirilmiş bir dostluk ve iş birliği temelinde ilerlemektedir. İki ülke arasındaki yakın ilişkiler, her iki ülke için de stratejik önem taşımaktadır. Türkiye, Kırgızistan'a olan desteğini her zaman sürdürmüş ve Kırgızistan'ın ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmuştur (Akinalp, 2015: 25).

Türkiye'nin Kırgızistan'a yaptığı önemli yatırımlardan birisi de iki ülkenin ortaklığında kurulan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'dir. Üniversite Türkiye-Kırgızistan ilişkilerine katkıda bulunan önemli bir kurumdur. Manas Üniversitesi, iki ülke arasında kültürel etkileşimi artırarak dostluğu ve anlayışı teşvik ederken, aynı zamanda eğitim kalitesini yükseltmekte ve iş birliği ve araştırma imkânları sunmaktadır. Üniversite, ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmanın yanı sıra sosyal ve siyasi ilişkileri güçlendirmekte ve iki ülkenin uluslararası tanıtımına katkı sağlamaktadır. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, iki ülkenin gelecekteki iş birliğinin parlak bir sembolü haline gelmiş ve daha geniş bir anlayış ve iş birliği döneminin habercisi konumundadır.

2.1. Kırgızistan'ın Coğrafi, Ekonomik ve Sosyopolitik Yapısı

Ülkelerin dış ilişkileri coğrafi, ekonomik ve sosyo-politik yapısı çerçevesinde şekillenmektedir. Ülkenin jeopolitik konumunun komşularını, stratejik öneme sahip bölgeleri belirlemesi; ekonomik yapısının ticaret politikalarını ve beraberinde uluslararası ekonomik ilişkilerini belirlemesi; sosyo-politik yapısının demokratik ya da otoriter olmasını, insan haklarına karşı bakış açısını, kültürel değerlerini belirlemesi ülkenin dış politika stratejilerini de doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda bir ülkenin dış politika stratejileri ve uluslararası duruşu bu temel faktörlerin katmanlı etkileşimi sonucunda şekillenmektedir.

Resmi adı Kırgız Cumhuriyeti olan Kırgızistan Orta Asya ülkelerinden biridir. Ülke coğrafi konumu sebebiyle İpek Yolu'nun bir parçası olmuş, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle, Kırgızistan'ın coğrafi konumu, kültürel ve ticari etkileşimlere açık bir ülke olarak ön plana çıkmıştır. Geçmişte coğrafi konumundan dolayı önemli bir yere sahip olan Kırgızistan, mevcut dünya düzeninde de halen stratejik öneme sahip ülke konumundadır. Ülke, Orta Asya'daki diğer ülkelerle sınırları olan ve büyük güçlerin jeopolitik rekabetine sahne olan bir bölgede bulunmaktadır. Ayrıca, Kırgızistan'ın sınırları yakınlarındaki enerji kaynakları ve ticaret yolları da bu stratejik önemi arttırmaktadır. Bu durum ülkenin hem ekonomisinin hem de sosyo-politik yapısının belirlenmesinde etkili olmuştur.

Harita 1: Kırgızistan Haritası

Kaynak: https://www.tdbb.org.tr/?attachment_id=13418&lang=tr (Erişim tarihi: 13/02/2024)

2.1.1. Coğrafi Yapı

Kırgızistan, Orta Asya'nın kuzey doğusunda yer almaktadır. Ülke doğusunda Çin, kuzeyinde Kazakistan, güneyinde Tacikistan ve batısında Özbekistan ile komşudur. Denize kıyısı olmayan ülkenin yüzölçümü 199,9 bin km²'dir (Kerimaliyeva ve Dorodina, 2022: 11). Kırgızistan'ın coğrafi yapısına bakıldığında dağların yoğunluğu ve yüksekliği dikkat çekmektedir. Ülkenin yüzölçümünün neredeyse %90'ı deniz seviyesinden 1500 metrenin üzerinde yer almaktadır. Kırgızistan'ın büyük bir kısmı Orta Asya'nın en büyük sıradağlarından biri olan Tian Shan Dağları ile kaplıdır. Ülkenin en yüksek noktası 7.439 metre ile Pik Lenin'dir. Burası dağcılık, dağ yürüyüşü ve kayak gibi aktiviteler için

oldukça tercih edilen bir bölgedir. Ayrıca güneyde yer alan Tarak-Tau ve Alay Dağları da yine popüler olan destinasyon yerlerindendir. Ülkenin coğrafyası ayrıca çeşitli platolar, vadiler ve ovalarla karakterize edilmektedir. Kırgızistan'ın en büyük ovası başkent Bişkek'in de bu vadi üzerinde bulunduğu Çüy Vadisi'dir. Ülkenin doğusunda Orta Asya'nın en verimli topraklarının olduğu Fergana Vadisi bulunmaktadır. Kırgızistan'ın batısında Jalal-Abad Ovası yer alırken, kuzey ve batı bölgeleri de düzlük ovalarla kaplıdır. 3.500 binden fazla nehir ve dere ile 1.923 göl bulunan ülkede 44 adet yeraltı tatlı ve maden suyu yatağı bulunmaktadır. Kırgızistan'da Batken, Çuy, Celalabad, Narın, Oş, Talas ve Issık-Kul olmak üzere 7 bölge ve 31 şehir bulunmaktadır. Bu şehirler arasında en yoğun nüfusa sahip olan 1,1 milyon kişi ile Çuy bölgesinde yer alan başkent Bişkek'tir. Ülkenin iklimi keskin bir şekilde karasaldır; şehirlerde yazlar oldukça sıcak, dağlarda ise nispeten serin geçmektedir. Kışlar özellikle Tian Shan Dağlarının etkisiyle soğuk ve karlıdır. Kırgızistan'da ortalama yaz sıcaklığı +27°C, ortalama minimum sıcaklık +16°C ve ortalama maksimum sıcaklık +33°C'dir. Kışın ortalama sıcaklık +1°C, ortalama minimum sıcaklık -12°C ve ortalama maksimum sıcaklık +10°C'dir (Chotaeva, 2021: 21). Ancak yapılan ölçümlere göre özellikle son 50 yıldır ülkede sıcaklığın sürekli arttığı görülmektedir (The State Agency for Environmental Protection and Forestry under the Government of the Kyrgyz Republic, 2013: 22).

2.1.2. Ekonomik Yapı

Dünya Bankası'nın 2021 yılında yapmış olduğu istatistiğe göre Kırgızistan kişi başı 1.276.20 dolar milli geliriyle 213 ülke arasından 182. sırada yer almaktadır (World Bank Group, 2022). Kırgızistan maden çıkarma, tarım ve yurt dışında çalışan vatandaşlardan gelen paralara dayalı küçük bir ekonomiye sahip, Dünya Bankası'nın sıralamasından da anlaşılacağı üzere düşük orta gelirli bir ülkedir (Price, 2018: 2).

Orta Asya'daki pek çok ülkenin sahip olduğu enerji kaynakları Kırgızistan'da bulunmamaktadır. Bu nedenle de komşu ülkelere kıyasla ekonomisi daha çok hayvancılık ve tarıma bağlıdır (ORSAM, 2013: 6). Kırgızistan'ın coğrafi şartlarından dolayı hayvancılık ülkenin en önemli gelir kaynağıdır. Hayvancılık özellikle kırmızı et, süt ve yün üretiminde önemli bir potansiyele sahiptir. Verimli topraklarından dolayı en çok gelişen ikinci ekonomi kaynağı tarımcılıktır. Tarım sektörü, ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmakta ve ülke ihracatının yaklaşık %60'ını oluşturmaktadır. Başlıca

tarım ürünleri, pamuk, şeker pancarı, buğday, arpa, mısır, patates, sebze ve meyvelerdir. Hizmet sektörü ise son yıllarda hızlı bir şekilde büyümüş ve turizm, finans ve telekomünikasyon gibi alt sektörlere sahiptir. Enerji alanından gelirini yer altı zenginlikleri ve akarsuları üzerine kurulan hidro-elektrik santrallerinden elde etmektedir. Ülkede hidro-elektrik santralleri sulama ve enerji kaynaklı kompleks olarak da kullanılmaktadır. Aynı zamanda komşu ülkelerin su kaynaklarının dağılımında da düzenleyici olarak kullanılmaktadır (Djumashev, 2022: 27).

Kırgızistan'ın gelir kaynaklarından biri de yurtdışında yaşayan Kırgız Cumhuriyeti vatandaşlarının döviz geliridir. 2016 yılında yapılan “Kırgızistan'da Yaşam” adlı araştırmaya göre uluslararası işçi dövizlerinin gelir dağılımına nasıl etki ettiği araştırılmıştır. Araştırma, işçi dövizlerinin Kırgızistan'da gelir dağılımını daha eşit hale getirici bir etkisi olduğunu ancak bu etkinin uygulamada küçük olduğunu göstermiştir. Ancak göç ve göçmen dövizlerinin kırsal bölgelerde gelir eşitsizliğini daha olumlu yönde etkilediği de araştırma sonucu elde edilen veriler arasındadır (Joldoshev, 2022: 31-32).

Kırgızistan, varlığının ilk günlerinden itibaren dış ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesine özel önem vermiştir. Kırgız Cumhuriyeti'nin 27.12.1993 tarihli “Kırgız Cumhuriyeti'nin Dış Ekonomik Faaliyetleri Hakkında” kanununun kabulü, dış ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesinde özellikle önem arz etmiştir. Bu kanunun 1. maddesine göre, dış ekonomik faaliyet, devlet organlarının, kamu kuruluşlarının, firmaların, işletmelerin, derneklerin, anonim şirketlerin, endişelerin ve ortak girişimlerin, girişimcilerin, bundan böyle tüzel ve gerçek kişiler olarak anılacak olan, yabancı devletlerle, onların tüzel ve gerçek kişileriyle, uluslararası kuruluşlarla karşılıklı yararlı iş birliğinin kurulmasını ve geliştirilmesini amaçlayan bir dizi pratik eylemi içermektedir (Akinalp, 2015: 28).

Kırgızistan, Mayıs 2015'te Rusya, Kazakistan, Belarus ve Ermenistan'dan oluşan Avrasya Gümrük Birliği'ne (CU) üyelik başvurusunda bulunarak 2012 yılında üyeler arasında mal, hizmet, sermaye ve işgücü serbestisinin sağlandığı iş birliğinin devam etmesini istemiştir. Bu iki anlaşma, mal ve işgücü serbestisinin olduğu bir alanı içeren Avrasya Ekonomik Birliği'nin temelini atmıştır. Bu gelişmelerle ilgili olarak, Kırgızistan Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı, Eylül 2014'te beş üye ülke arasında yer alırken, bu sürece Dünya Bankası Grubu dâhil olmak üzere çeşitli kalkınma ortaklarının destek sağlamasını talep eden bir istek göndermiştir. Dünya Bankası ekibi, bu raporun Kırgızistan'ın Gümrük Birliği'nin orta ve uzun vadeli avantajlarından yararlanmasına yardımcı olacak ve aynı

zamanda kısa vadeli uyum zorluklarını hafifleteceğini rapor olarak bildirmiştir. Uluslararası Para Fonu'nun 2017 yılında hazırlamış olduğu raporda da Kırgızistan'ın kalkınma stratejileri, yoksulluğu azaltma stratejilerinin uygulanması, kadınların işgücüne katılımı ve Özbekistan başta olmak üzere diğer ülkeler ile ilişkilerin geliştirmesinin potansiyel faydalarından bahsedilmiştir (Price, 2018: 5-13). Kırgızistan'ın iş birliği yaptığı ülkelerden biri de Türkiye'dir. Kırgızistan'ın bağımsızlığını kazandığı 16 Aralık 1991 tarihinden itibaren hemen her alanda yapılan anlaşmalardan biri de ekonomi alanında olmuştur (Akinalp, 2015: 27). 29 Mayıs 1991 tarihinde; Ekonomik ve Ticari İş birliği Protokolü, 23 Aralık 1991 tarihinde; ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesine dair antlaşma, 25 Aralık 1991 tarihinde; Türk-Kırgız İş Konseyi'nin Kurulmasına ilişkin Protokol ile Türkiye ile Kırgızistan arasındaki ekonomik ilişki resmi olarak başlatılmıştır (Saray, 1993: 88).

Kırgızistan ekonomisinin daha da iyileştirilmesi adına çalışmalar yürütülmektedir. Kırgız Ekonomi Bakanlığı tarafından hazırlanan 2026 yılına kadar kalkınma programına göre (2021), ülkenin dünya çapındaki milli gelir dağılımında uluslararası sıralamasını daha yukarı çıkarması için hedefler belirlenmiştir. Ekonominin dengelenmesi ve büyümenin sürdürülmesi için önemli bir adım olan yıllık reel büyüme oranı %5 olarak planlanmıştır. Bireylerin yaşam standartlarını yükseltmeyi amaçlayan gayri safi gelirin kişi başına 1500 Amerikan dolara ulaşması hedeflenmiştir. İş gücünün verimli bir şekilde kullanılması ve istihdamın artırılmasının bir göstergesi olan işsizlik oranının %5'e düşürüleceği ifade edilmiştir. Ekonomik sürdürülebilirlik açısından oldukça önem arz eden kamu dış borcunun gayri safi milli gelirin %60'ından fazla olmaması gerektiği ve uluslararası ticarete ve yatırımlarda daha rekabetçi bir konuma gelerek dünya sıralamasında üst sıralara yükselmek belirlenen hedeflerdir. Soya yardımların arttırılarak nüfusun yoksulluk düzeyinin %20'ye düşürülmesi ve uluslararası tanınmış ekonomi olma yolunda dünya kalkınma sıralamasında ilk 60 ülke arasına girilmesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak Kırgızistan'ın ekonomik yapısına genel olarak bakıldığında Kırgızistan'ın ekonomik açıdan büyümeyi ve kalkınmayı hedeflediği, özellikle tarım, hayvancılık, enerji ve dış ekonomik ilişkilerin bu hedeflere katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Kırgızistan'ın bu ekonomik hedefler doğrultusunda ilerlemesi ve uluslararası arenada daha rekabetçi bir konuma gelmesi için çeşitli önlemleri ve iş birliği girişimleri

bulunmaktadır. Türkiye ile olan ekonomik ilişkilerin de bu noktada önemli bir rol oynadığı ve bu ilişkilerin daha da geliştirilmesi için çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

2.1.3 Sosyo-politik Yapı

Kırgızlar Orta Asya'nın en eski halklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihi kaynaklara bakıldığında Kırgız adının geçtiği yerler M.Ö. 201 yıllarına kadar dayanmaktadır. Sovyet iktidarının ilk yıllarında Türkistan Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin bir parçası olan Kırgızlar, 1924 yılında Kara-Kırgız Özerk Bölgesi, 1926 yılında Kırgız Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ve 1936 yılında Kırgızistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti olarak varlık göstermişlerdir. Kırgızistan, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlığını ilan etmiştir.

Kırgızistan'ın sosyo-politik yapısını anlayabilmek için yönetim şekli, nüfus, etnik çeşitlilik, yaş dağılımı, dil ve siyasi yapı gibi bileşenlerine bir bütün olarak bakmak gerekmektedir. 31 Ağustos 1991 tarihinde kabul edilen Devlet Bağımsızlık Bildirgesinde, Kırgızistan'ın uluslararası sahada bağımsız, egemen, demokratik, toprak bütünlüğüne sahip ve bölünmez bir devlet olarak tanındığı ilan edilmektedir. Bu belge, uluslararası hukukun genel kabul görmüş ilkelerine, halklar arasındaki dostluk ve iş birliği ilkelerine bağlılığı ifade etmektedir. Ayrıca, uluslararası ve etnik gruplar arası ilişkilerde çatışmayı önleme amacıyla üstlenilen taahhütleri de vurgulamaktadır (Deklaratsiya O Gosudarstvennoy Nezavisimosti Respubliki Kyrgyzstan Ot 31 Avgusta 1991 Goda, 1991). Rusçanın resmi dil, Kırgızca'nın ise devlet dili olduğu Kırgızistan, bağımsızlığını ilan ettiği andan 2010 yılına kadar yarı başkanlık sistemiyle yönetilmiştir ancak 2010 yılında meydana gelen halk hareketi sonrasında hükümet sistemi ve anayasa değişiklikleri yapılmıştır. Ülke yönetiminde parlamenter-demokratik sisteme geçilmiştir (Fynchina, 2021: 264).

2020 yılının sonunda yapılan nüfus sayımlarına göre ülkenin nüfusu 6 milyon 637 bin kişidir. Nüfus içerisindeki etnik kimlik dağılımına bakıldığında nüfusun %73,8'ini Kırgızlar, %14,9'unu Özbekler, %5,2'sini Ruslar ve %6,1'ini ise diğer etnik kimlikler oluşturmaktadır. Özellikle 1990 ve 2000 yılları arasında yaşanan göçlerin de etkisiyle Rus, Ukraynalı, Tatar, Belarus ve Almanların sayısı azalırken, Özbek, Dungan ve Taciklerin sayısı artmıştır. Ülke yüzden fazla farklı etnik kimliğe ev sahipliği yapmaktadır (Natsionalnyy Statistiçeskiy Komitet, 2021: 11). Ancak Birleşmiş Milletlerin

2019 yılında yapmış olduğu analizde diğer etnik kimliğe sahip kişilerin kamusal alanda yeterince yer almadığı, devlet kurumlarında çalışanların %5,1'nin diğer etnik kimliğe sahip oldukları belirtilmiştir (Stranovaya Komanda OON, 2019: 4-5). Bu durumun yaşanmasında Kırgız halkının çoğunlukta olan demografik konumu etkili olmuş ve siyasi söylemlerde, medya alanında “itibari millet” terimi dile getirilmiştir. Bu Sovyet sonrası ulusal öz farkındalığın tarihsel şartlarının oluşmasıyla ortaya çıkan bir kavramdır. 2010 yılında ülkede etnik gruplar arasında yaşanan kanlı çatışmalar devlet yetkililerinin etnik gruplar arası uyum meselesi hususunda çalışma yapmalarını gerektirmiş ve yurttaş kimliğin, halkın birliğinin geliştirilmesi için 2020 yılında “Kırgız Vatandaşı” konseptini benimsemişlerdir. Cumhurbaşkanı Sadır Japarov onayladığı bu konsepti çeşitlilik zenginliğimizdir sözleri ile ülkenin resmi sitesinde duyurmuştur (Japarov, 2020).

Ülkelerin nüfusunun önemli bir demografik özelliği yaş grupları arasındaki dağılımdır ve bu durum ülkenin sosyo-ekonomik yapısı ve kaynakların dağıtımı üzerinde etkili olmaktadır. Kırgız Cumhuriyeti Ulusal İstatistik Komisyonu tarafından hazırlanan rapora göre (Natsionalnyy Statistiçeskiy Komitet Kırgızskoy Respubliki, 2018: 6), 2018 yılı itibarıyla, Kırgızistan'ın nüfusu içindeki yaş gruplarının oranları dikkat çekmektedir. Bu demografik yapının anlaşılması, birçok sosyal, ekonomik ve politik dinamik üzerinde önemli etkilere yol açmaktadır. Ülkedeki toplam nüfusun yaklaşık %33,9'u çocuk ve ergen yaş grubuna aittir. Bu, ülkenin geleceğini şekillendirecek olan genç nüfusun varlığını vurgulamaktadır. Bu yaş grubunun iyi bir eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim sağlaması, ülkenin insan sermayesi potansiyelini göstermektedir. Çalışma çağındaki nüfus, toplam nüfusun büyük bir kısmını oluşturan %58,6 ile oldukça büyük bir orana sahiptir. Bu yaş grubu, ülkenin ekonomik üretkenliğine katkıda bulunan ve işgücü piyasasının dinamiklerini etkileyen bir grup olarak öne çıkmaktadır. İşgücü piyasasının verimli bir şekilde kullanılması ve istihdam olanaklarının sağlanması, ekonomik büyüme ve kalkınma açısından hayati önem taşımaktadır. Çalışma yaşının üzerindeki nüfus ise toplam nüfusun %7,5'ini oluşturmakta ve bu grup genellikle emeklileri ve yaşlıları içermektedir. Bu yaş grubunun sağlık hizmetlerine erişimi ve sosyal güvence konuları, toplumsal refahın ve sosyal adaletin bir yansımasının göstergesi olarak önemlidir. Bu demografik dağılım, Kırgızistan'ın nüfus yapısının sosyal politika, eğitim, sağlık hizmetleri, işgücü planlaması ve yaşlanma gibi çeşitli alanlarda karmaşıklığını ve gereksinimlerini yansıtmaktadır.

Birleşmiş Milletler 2025 yılında 60 yaş ve üzeri dünya nüfusun ikiye katlanarak 1,2 milyar kişiye ulaşacağını bildirmiştir. Bugün Kırgızistan’da yaşlı nüfusu giderek büyüyen bir grubu oluşturmakta ve nüfusun %8’ini temsil etmektedir. Bu nedenle ülkenin artan yaşlı nüfus artışına hazırlıklı olması ve halk sağlığı ve sosyal kalkınma sistemini yaşlı nüfusun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlemesi gerekmektedir. Bu kapsamda Kırgız Cumhuriyeti “2019-2025 Kırgız Cumhuriyeti’ndeki yaşlı vatandaşların yaşam kalitesinin iyileştirilmesine yönelik Eylem Planı” hazırlamış ve burada “aktif yaşlanma” kavramını kullanmıştır. Ancak eylem planında bu kavramın net bir tanımının bulunmaması, aktif yaşlanmanın yaşam boyunca belirlendiği kabul edilen koşullarını içermemesi ve aktif yaşlanma potansiyelinin hayata geçirilmesi için üzerinde anlaşmaya varılan öncelikli görevlerin eksikliği, kapsamlı bir yaklaşımın uygulanmasının önünde engel teşkil etmektedir (Boshtavenko ve Sideronko, 2022: 11). Kırgızistan’daki genç nüfusunun giderek azalma tehlikesinin yanında bu grup için bir de işsizlik sorunu bulunmaktadır. Resmi verilere göre Nisan 2022 itibarıyla Kırgızistan’da 150 bin işsiz bulunmakta olup işsizlik oranı %5,8, resmi (kayıtlı) işsizlik ise %3’tür. Bu rakamlar arasındaki uyumsuzluk bize işsizlerin neredeyse yarısının Kamu İstihdam Kurumu’na kayıtlı olmadığını göstermektedir. Kayıtlı 101,7 bin kişiden yalnızca 76,9 bini resmi işsiz statüsündedir. Bu konuda Kamu İstihdam Kurumu çalışmalar yürütmekte ancak yapılan çalışmalar yeterli olmamaktadır. Nisan 2022’de Kamu İstihdam Kurumu aracılığıyla sadece 3,4 bin kişi istihdam edilmiş ve 157 kişiye işsizlik yardımıyla bulunulmuştur. Bu nedenle, 1991’den beri var olmasına rağmen Kırgızistan’da Kamu İstihdam Kurumu’nun sağladığı pasif ve aktif tedbirlerden nispeten az sayıda iş arayan ve işveren yararlanmaktadır. Bu, sağlanan hizmetlerin kalitesinin düşüklüğü, yetersiz işsizlik yardımları, düşük ücretli işler için düşük kaliteli pozisyonlara ihtiyaç duyulması ve mevcut hizmetlere ilişkin bilgilerin az olması nedeniyle iş arayanların Kamu İstihdam Kurumu’na kaydolma konusunda pek motive olmadıkları anlamına gelmektedir (Pesci, 2022: 36).

Kırgızistan, küresel ölçekte dört büyük jeopolitik alan sistemi arasında bir sınır üzerinde yer almaktadır: Rusya (Avrasya), İslam dünyası, Batı (Amerikan) ve Çin. Bu jeopolitik konumu, Kırgızistan’ın dış politikasının çok yönlü ve karmaşık bir doğasını şekillendirmiştir. Ancak aynı zamanda, bu durum ülkenin önceliklerini belirleme konusunda bir dizi zorluğa yol açmıştır. Özellikle siyasi çalkantıların yaşandığı

dönemlerde, dış politika konusu sık sık kişisel çıkarların (aile) artırılması amacıyla kullanılmış ve bu, Kırgızistan'ın uluslararası imajına ciddi zarar vermiştir. Bu sorun, hala çözüme kavuşturulmamış bir meseledir ve ülke, küresel çıkarların çatıştığı bir ortamın merkezinde bulunmaktadır. Ancak bu konunun ayrıntılı bir şekilde ele alınması gereken bir durum olduğunu vurgulamak önemlidir (Sırgabayev, 2021). Ülkenin gelişimine sekte vuran olumsuzlukları ortadan kaldırmak, ulusal kaynaklarını, kültürel mirasını korumak ve geliştirebilmek adına 2040 yılına kadar özgür, zengin, adil ve sorumlu bir ülke olmayı hedeflemektedir. Halkın yaratıcılığı, ülkenin gelişmesinin temel kaynağıdır. Rekabet, fikirler, kalkınma koşulları ve insan faaliyeti üzerine odaklanmalıdır. Kırgız Cumhuriyeti'nde insanların yaşam standardını artırma potansiyeli bulunmaktadır. Toplum, tarih, kültür ve geleneklere dayalı manevi değerlere sahip adil bir toplum olmayı amaçlamaktadır. Bireyler, topluma karşı sorumlu olacak ve kabul edilen kuralların ihlalini, şiddeti ve ayrımcılığı reddedecektir. Kalkınma, eğitim ve sağlık değerlerine odaklanan bir yaşam tarzı benimsenmelidir (Ukaz Prezidenta Kırgızskoy Respubliki, 2018: 8).

2.2. Osmanlı Devleti Döneminde Türk-Kırgız İlişkileri

Osmanlı İmparatorluğu'nun Orta Asya ilişkileri, tarihsel olarak önemli bir konudur. Osmanlı İmparatorluğu, Orta Asya'daki Türk boylarına yönelik politikalar yürütmüş ve kendisiyle Orta Asya arasında kültürel, ticari ve siyasi bağlar kurmuştur. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Kırgızistan ile ilişkilere bakıldığında Orta Asya coğrafyası Osman İmparatorluğunun coğrafi olarak sınırlara yakın bölgelerden biri olmadığı için doğrudan ilişkilendirilmiş bölgeler arasında yer alamamıştır. Ancak etnik ve dini olarak Türk kültürü ve Müslümanlık birlikteliği ilişki kurmayı sağlayacak güçlü sebeplerdir. Bu nedenle de Türklüğün ve İslam'ın birleştirici etkisi direkt olmasa da dolaylı etkileşimlere yol açmıştır. Osmanlı İmparatorluğu, Kırgızistan'daki Kırgız boylarına yönelik politikalar yürütmüş ve Kırgızistan ile kültürel, ticari ve siyasi bağlar kurmaya çalışmıştır.

XVI yüzyılda, Osmanlı İmparatorluğu Orta Asya'ya doğru genişleme politikaları izlemiştir. Bu politikalar kapsamında, Osmanlı İmparatorluğu, İran'ın doğusundaki Türkmen boylarını korumak amacıyla bölgeye askerî seferler düzenlemiş ve bölgede Osmanlı etkisi hissedilir hale gelmiştir. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu ile Orta Asya arasında ticari ve kültürel bağlar kurulmuş, bölgede Osmanlı elçileri bulunmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Kırgızistan'daki etkisi, 16. yüzyılda başlamıştır. Bu dönemde, Kırgızistan'daki Kırgız boyları, Osmanlı İmparatorluğu ile ticari bağlar kurmuş ve Osmanlı İmparatorluğu'nun doğu sınırlarına kadar uzanan bir ticaret ağı oluşturmuşlardır. Osmanlı İmparatorluğu, bu ticaret ağını kullanarak, Orta Asya'dan getirilen ipek ve baharat gibi malları, Avrupa'ya taşımıştır (Avatkov, 2021: 33). XVII yüzyılın ortalarında, Osmanlı İmparatorluğu, İran ve Hindistan'dan gelen baskılara maruz kalmıştır. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu, Orta Asya'ya yönelik politikalarından vazgeçmiş ve bölgeden çekilmiştir (Avatkova, Druzhilovsky, Fedorçenko, 2013: 137-146). Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun Türk kültürü ve Türk diline verdiği önem devam etmiştir.

1876 yılında Rusya Çarlığı'nın Hokand Hanlığı'nı işgal etmesiyle başlayan Orta Asya'daki Rus hâkimiyeti 19. yüzyılın sonlarına doğru, Orta Asya ve Ural bölgelerini kuşatmasıyla etkisini giderek arttırmıştır. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu'nun Orta Asya'daki etkisi azalmış ve Türkiye ile Orta Asya arasındaki ilişkiler, dolaylı yollardan sürdürülmüştür. Örneğin, Türkistan bölgesindeki Türk kökenli Müslümanların, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki dinî eğitim kurumlarına gitmeleri yaygın bir uygulama olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu, Kırgızistan'da da İslam'ı yaymak için çalışmalar yapmıştır. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu, Kırgızistan'daki Kırgız boyları arasında dini eğitim faaliyetleri yürütmüş ve İslam dinini yaymak için çalışmıştır. Yine de bu dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun Osmanlı-Rus savaşında mağlup olması Rusya'nın kontrol alanını genişletmiş ve yaşananlar Osmanlı'nın Türkistan ile olan bağlantısına büyük bir darbe vurmuştur (Akıncı ve Akzholova, 2020: 717).

Osmanlı Devleti döneminde Orta Asya ile olan ilişkiler oldukça sınırlıydı. Genellikle Sünni-Şii ayrımı gibi büyük jeopolitik faktörler nedeniyle Orta Asya Türkleri ile sınırlı bir dayanışma gösterilmiştir. Ancak bazı dönemlerde, özellikle Sünni-Şii ayrımı etrafında, Osmanlılar ile Orta Asya Türkleri arasında iş birlikleri yaşanmıştır. Bu dönemlerde Osmanlı topraklarında Kırgız etkisi olduğu söylenebilir. Bu ilişkinin en iyi göstergelerinden biri, Kırgız Türbesi olarak bilinen yerlerdir. Ayrıca Osmanlılar, Ruslar ve İranlılara karşı iş birlikleri kurmuşlardır. Cumhuriyet Türkiye'sinde ise Türkiye'nin Kırgız Türkleri ile olan bağlantısında önemli bir dönüm noktası, Van'da ikamet ettirilen Kırgız Türkleri tarafından oluşturulmuştur. Bu, Türkiye'nin Orta Asya Türk dünyasıyla daha yakın ilişkiler kurma çabalarının bir yansımasıdır. Bu dönemde Kırgız Türkleri,

Türkiye ile daha yakın kültürel ve insani bağ kurmuşlardır. Bu, Türkiye'nin Orta Asya ile olan ilişkilerini güçlendirmiş ve iki bölge arasında daha fazla etkileşimi teşvik etmiştir (Akıncı ve Akzholova, 2020: 719).

Genel olarak bu dönemki ilişkilere bakıldığında; Sünni-Şia sürtüşmesi sebebiyle Orta Asya Türkleri ile bir birlik sağlanması, Osmanlı'ya Kırgızların askeri yardımının ve devletin kuruluşuna katkılarının bir göstergesi olan 14. yüzyılda İznik'te yapılmış olan Kırgız Türbesi (Hacı Camaza Türbesi) ve Kasrı Şirin Anlaşmasının imzalanmasına kadar devam eden İranlılara karşı yapılan iş birliği dönemin ilişki durumunu yansıtan önemli göstergeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Akıncı ve Akzholova, 2020: 719-720).

2.3. Sovyetler Birliği Döneminde Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

1922 yılında kurulan ve yaklaşık 69 yıl varlığını sürdüren Sovyetler Birliği dünya tarihinde önemli bir güç olmuştur. 1991 yılı itibari ile çökmesi sonucunda çok sayıda bağımsız devlet ortaya çıkmış ve bu durum dünya siyasetinin önemli değişikliklere uğramasına neden olmuştur. Sovyetler Birliğine bağlı 15 cumhuriyetten biri olan ve sonrasında bağımsızlığını kazanan Kırgızistan'ın da Türkiye ile mevcut ilişkisinde nasıl gelişim gösterildiğini görmek açısından bu tarihsel sürecisin değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Birinci Dünya Savaşı öncesindeki Osmanlı-Rus ilişkileri yerine, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihinden itibaren Sovyetler Birliği ile olan ilişkilerin sürecini ele almak çalışmaya daha doğru bir perspektif sunacaktır. Bu açıdan bakıldığında Sovyetler Birliği Türkiye Büyük Millet Meclisini tanıyan ilk ülke olması sebebiyle Türkiye için önemli bir ülke olarak karşımıza çıkmaktadır (Kiriye, 2007: 130). Bu desteğin Sovyetler Birliği açısından stratejik bir önemi vardır. Bu durumun yaşanmasında Türkiye'nin Karadeniz ve Orta Doğu'da önemli bir aktör olmasının yanı sıra iki ülkenin de emperyalist ortak düşmanlarının olması ve Sovyetler Birliği'nin yeni kurulan Türkiye'nin Batı ile yakınlaşmasından endişe duyması da etkili olmuştur (Akarslan, 1995: 469). Bu bilgiler Sovyetler Birliği-Türkiye ilişkilerinin neden önemli olduğunu ve Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile olan ilişkilerinin nasıl başladığını daha açık ve mantıklı bir şekilde göstermektedir.

Sovyetler Birliği içerisinde Türkiye-Kırgızistan ilişkisine bakıldığında iki ülke arasında herhangi bir temasın olmadığı görülmektedir. Bu durumun yaşanmasında Sovyetler

Birliği'nin Türk halkları üzerinde güttüğü politikanın etkili olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle 1920-1930'lu yıllarda sadece Türk halklarının değil, birlik bünyesinde yer alan bütün ulusların sosyal yapılarında kökten değişiklik yapılmıştır. Böylece Sovyet erkinin Türkistan için kurguladığı siyasi, ekonomik ve kültürel yapı sosyalist model yerleştirilmiştir (Mokeep ve Altımışova, 2009: 1081).

Genel olarak bakıldığında Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerinin güçlü ve birbirini destekleyen dostane bir ilişkilerinin olduğu görülmektedir. Ancak Sovyetler Birliği Rusya merkezli otoriter bir yönetim olması sebebiyle ilişkiler cumhuriyet birlikleri özeline indirilememiş, Sovyetler Birliği başkanı ile kurulmuştur. Dolayısı ile bu durum o dönem için Kırgızistan-Türkiye ilişkilerine yansıyamamış ve iki ülke arasındaki ilişki oldukça sınırlı kalmıştır. Bunda Orta Asya lkeleri işgal edilmeden önce bölgede insanların kendilerini zbek, Kırgız, Kazak, Türkmen gibi etnik kimlikleriyle değil de Müslüman olarak tanımlamaları da etkili olmuştur. Bu düşünce yapısı ulus odaklı düşünmenin önüne geçmiştir (Coldoşov, 2017: 245). Bunun sonucu olarak da soydaş olma bilinci Sovyet döneminde de varlık gösterememiştir.

2.4. Bağımsız Kırgızistan Döneminde Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

Türkiye, Kırgızistan'ın çok yönlü dış politikasının arka planında özel bir yere sahip bir ülkedir. Ortak tarihi kökler (Türk medeniyeti), dini ortaklıklar (Sünni İşlam), Ankara'nın ekonomik başarıları, Kırgızistan'ın yabancı yatırıma bağımlılığı ve Türkiye'nin Kırgızistan ve Orta Asya'daki siyasi hedefleri gibi birçok faktör iki ülke arasındaki iş birliği olasılığını etkilemektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Müslüman dünyasına liderlik etmek isteyen Türkiye, tüm dikkatini Orta Asya'ya çevirmiştir. Ekonomik stnlğ ve bağımsız dış politika deneyimi, Türkiye'nin eski Sovyet coğrafyasındaki yeni devletlerle iş birliği fırsatlarını artırmıştır. Sovyetler Birliği döneminde merkezi otorite nedeniyle kurulamayan temas Kırgızistan'ın bağımsızlığını almasıyla hızla geşişme fırsatı bulmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 16 Aralık 1991 tarihinde Kırgız Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ilk olarak tanınmasıyla Kırgızistan ile Türkiye arasında ilişki resmi olarak başlatılmıştır. Sonrasında iki ülke arasındaki diplomatik ilişkiler hızlanmış ve 29 Ocak 1992 tarihinde resmi olarak başlamıştır. Aynı yıl içerisinde karşılıklı olarak açılan bykeliliklerle

diplomatik iş birlikleri daha da güçlenmiştir. Sonrasındaki süreçte ekonomik, siyasi ve kültürel açıdan iki ülke arasındaki ilişkiler derinleşerek gelişmiştir. Bu süreç Türkiye ve Kırgızistan arasındaki dostane ilişkilerin temelini atmış ve bugün önemli bir stratejik ortaklık olarak halen devam etmektedir.

Türkiye Kırgızistan ilişkilerini Kırgızistan'ın yaşadığı siyasi değişimler üzerinden değerlendirdiğimizde; Askar Akayev dönemi (1991-2005), Kurmanbek Bakiyev dönemi (2005-2010), geçici hükümet, Roza Otunbayeva ve Almazbek Atambayev dönemi (2010-2017), Sooronbay Ceenbekov dönemi (2017-2020) ve 2020 yılından beri devam eden Sadır Caparov dönemi olmak üzere beş dönem karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada, iki ülke arasındaki ilişki ve iş birliklerinin daha kapsamlı ele alınabilmesi için bu beş dönem ayrı alt başlıklar halinde incelenmiştir.

2.4.1. Askar Akayev Dönemi (1991-2005) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

Kırgız Cumhuriyeti 31 Ağustos 1991 tarihinde Devlet Bağımsızlık Bildiri'sini ilan ederek 70 yıl süren totalitarizm ve komünist ideolojiyi reddetmiş, demokratik ve yasal bir devlet inşa edileceğinin de taahhüdünde bulunmuştur. Yönetim tarzındaki bu değişim başta siyasi, sosyal ve ekonomik olmak üzere birçok dönüşümün yaşanmasını sağlamıştır (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 11).

Kırgızistan ve Türkiye arasındaki iş birliğinin ilk aşaması, Akayev'in iktidarı döneminde iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasıyla başlamıştır. Ülke kurulur kurulmaz politik temasların başlamasında Türkiye'nin Kırgız Cumhuriyeti'ni ilk tanıyan ülkelerden olması etkili olmuştur (Mukimdzhanova, 2005: 50). Türk basınında (Milliyet Gazetesi, 28 Aralık 1991) Orta Asya Türk Cumhuriyetleri için 1990 egemenlik, 1991 bağımsızlık yılları olurken, 1992'nin ise dünyaya açılma yılı olacağı; bu ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarıyla Türkiye'nin Asya cumhuriyetlerine dönük politikasının kristalleştiği, artık tanıma, tanışma aşamasının tamamlandığı duyurulmuştur. Kırgızistan ile 29 Mayıs 1991 tarihinde imzalanan Ekonomik İş birliği Protokolünün, 12 Haziran 1991 tarihinde imzalanan Kültürel, Eğitsel ve Bilimsel Değişim Protokolünün, 23 Aralık 1991 tarihinde imzalanan Dostluk ve İş birliği Protokolü, 23 Aralık 1991 tarihinde imzalanan Konsolosluk Temsilcileriyle İlgili Protokolünün imzalanması da yapılan planlamaların uygulanmaya başladığının kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır (Solak, 2022: 524). Bu anlaşmaların imzalanması beraberinde iki ülkenin cumhurbaşkanlarının resmi

ziyaretlerinin gerçekleşmesini getirmiştir. Askar Akayev cumhurbaşkanlığı yaptığı dönem boyunca Türkiye'ye 5 resmi ziyarette bulunurken, Türkiye Cumhuriyeti'nin dönemin cumhurbaşkanları Turgut Özal ve Süleyman Demirel toplamda 7 resmi ziyarette bulunmuştur (Kudayarov, 2018: 90).

Anayasasını oluşturan, hükümeti kuran Kırgız Cumhuriyeti; büyükelçiler atayarak, uluslararası anlaşmalar imzalayarak diplomatik ilişkiler kurmaya başlamıştır. Yeni kurulan bir ülkenin sonraki aşamada ihtiyacı olan şey ordu olması sebebiyle bu konuda çalışmalara başlamıştır. Bu konuda Türkiye istenilen niteliklerde personeli yetiştirmek adına eğitim konusunda gerekli desteği sağlamıştır. Bu doğrultuda 1991 yılında kurulan Kırgız Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Yüksek Okulu öğrencilerinin Türk Polis Akademisi'nde eğitim alması sağlanmıştır (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 62).

Bu dönem Türkiye, dost ve kardeş ülkelerle iş birliğini geliştirmek amacıyla faaliyet gösteren kurumlarla bir yapılanmaya girmiştir. Türk Uluslararası İş birliği Ajansı (TİKA) bunlardan biridir. TİKA 1992 yılından beri faaliyet göstermektedir. Kırgız Cumhuriyeti, tüm Avrasya bölgesinde TİKA ile en fazla ortak projeye sahip ikinci ülke konumundadır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Kırgız Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı arasında 8 Nisan 1993 tarihinde imzalanan "İş birliği Protokolü" çerçevesinde Eylül 1993'te Kırgızistan'da kurulan Bişkek TİKA Koordinasyon Ofisi, TİKA'nın yurtdışındaki ilk ofislerinden biri olma özelliğini taşımaktadır. TİKA projeleri, devlet ve yerel yönetimlerin iyileştirilmesi, kolluk kuvvetleri, eğitim projeleri ve sağlık, kültür ve bilim alanındaki projeler de dâhil olmak üzere çeşitli alanlarla ilgilidir. TİKA, Kırgız uzmanların birçok uluslararası konferans, staj, kongre ve çalışmaya katılımını kolaylaştırması bakımından da önem arz etmektedir (TİKA, 2023). Ön plana çıkan bir diğer kuruluş Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY)'dur. Türk kültürünün korunması, tanıtılması ve genişletilmesi amacıyla Türk dili konuşan ülkeler; Türkiye, Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Azerbaycan arasında 1993 yılında TÜRKSOY kurulmuştur. TÜRKSOY düzenlediği çeşitli kültürel etkinlikler, projeler, festivaller ve diğer faaliyetlerle sadece Kırgızistan için değil, Türk dünyasının kültürel zenginliğini ve birliğini vurgulayan önemli bir organizasyondur (<https://www.turksoy.org/>). 1993 yılı, cumhuriyetler arasındaki ikili ilişkilerde kültürel ve insani açıdan bir dönüm noktası olmuştur. İki ülkenin kültürünü ve akademik

yaklaşımlarını bir araya getiren, iki ülke arasındaki bağları derinleştirme adına önemli bir rol oynayan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin Bişkek'te kurulmasına karar verilmiştir. Ortak bir üniversite kurulmasına ilişkin bir anlaşmanın imzalanmasının ardından, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi 1995 yılında Bişkek'te faaliyet göstermeye başlamıştır. Üniversite, Kırgızistan'ın en büyük ve önde gelen yükseköğretim kurumlarından biridir (www.manas.edu.kg Erişim Tarihi: 16/09/2023).

1994 yılına gelindiğinde hükümet Bişkek'te bölgesel bir merkez kurmaya karar vermiş ve Ankara'da 1991 yılında açılan konsolosluga ek olarak İstanbul'da bir başkonsolosluk kurulmasına karar vermiştir (Mukimdzhanova, 2005: 25). Diplomatik alanda gelişim gösteren ikili ilişkilerin bu olumlu yanı ekonomik alana da yansımış ve 1995 yılı itibarıyla Türkiye'nin önde gelen yatırımcıları Kırgızistan'da iş istihdamı sağlamaya başlamıştır. Kırgız ekonomisine yapılan ciddi mali yatırımlar iki ülke arasındaki iş birliği alanlarından biri olmuştur. Örneğin, Coca-Cola Bishkek Bottlers CJSC 1995 yılında Bişkek'te kurulmuştur. Firmanın %90 hissesi Türk Anadolu Grubu'na aittir. Bu yatırım Kırgızistan'ın bağımsızlığının ilk yıllarında ekonomisini destekleyen ve geliştiren bir proje olmuştur. 1997 yılında, Türk bankası Demir Kırgız CJSC International Bank CJSC 1997 yılında Kırgızistan'da kurulmuştur (Karymşakov, vd. 2012: 18).

1997-2001 yılları arasındaki en önemli olay, 24 Ekim 1997 tarihinde Kırgızistan Cumhurbaşkanı Askar Akayev'in Ankara'ya yaptığı resmi ziyaret sırasında Kırgızistan ile Türkiye arasında Ebedi Dostluk ve İş birliği Anlaşmasının imzalanması olmuştur. Kırgızistan Cumhurbaşkanı'nın 1 Temmuz 1999'da Türkiye'ye yaptığı düzenli ziyaretin sonucunda "Kırgızistan ve Türkiye:21. Yüzyılda Birlikte" başlıklı ortak bir bildiri imzalanmıştır (Mukimdzhanova, 2005: 25). Ebedi Dostluk ve İş birliği Anlaşması ve Kırgızistan ve Türkiye:21. Yüzyılda Birlikte başlıklı bildiri iki ülke arasındaki ilişkilerin ana hatlarının çizildiği iki önemli ana belgedir (Kudayarov, 2018: 89).

1990'lı yıllarda Türkiye, Orta Asya'da oldukça aktif bir dış politika izlemiş ve Türk dili konuşan ülkeleri birbirine yakınlaştırmayı, bölgesel iş birliğini güçlendirmeyi, siyasi ve ekonomik reformları teşvik etmeyi ve Türk dili konuşan ülkelerin entegrasyonunu teşvik etmeyi amaçlayan çeşitli girişimler ortaya koymuştur. 1992-2001 yılları arasında neredeyse her yıl Türk dili konuşan devletlerin zirveleri düzenlenmiştir. Türkiye'nin bu tür faaliyetleri Rusya tarafından pan-Türk ideolojisi temelinde Orta Asya'daki eski Sovyet cumhuriyetlerinin kendi nüfuz alanına dâhil edilmesi olarak yorumlanmış ve bu durum

Ruslar tarafından endişeyle karşılanmıştır. 1998 yılında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Türkiye, Türk Dili Konuşan Ülkeler İstihbarat Servisleri Yıllık Konferansına İlişkin Protokolü imzalamışlardır. Bu anlaşma 1990'larda Türkiye ve Kırgızistan arasındaki iş birliğinin üst düzeyde ilerlediğinin göstergesi olmuştur (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 57). Türkiye Kırgızistan ile ikili ilişkilerini her geçen gün iyileştirirken, Kırgızistan'ın menfaatlerini uluslararası arenada da koruma görevini üstlenmiştir. Türkiye'nin ortaklığında kurulan Ekonomik İş birliği Örgütü'ne (ECO) 15 Mart 1995'te İslamabad'da Kırgızistan'ın da dâhil edilmesini sağlamıştır. Böylece Kırgız Cumhuriyeti'nin hem Türkiye hem de Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı ülkeleri ile ticari dengesi halen olumsuz olmasına rağmen, Türkiye sayesinde ticari ve ekonomik iş birliği alanı önemli ölçüde genişlemiştir (Tsitsak, 2015). Dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 17 Temmuz 1997'de Kırgız Cumhuriyeti'nde UNESCO ile İnsanı Koruma ve Kalkınma Vakfı'nın düzenlediği Issık-Göl Forumu'ndaki “Orta Asya sınırlı nüfuslu bir bölge olmamalıdır. Bu bölge bağımsız ve egemen devletlerden oluşmaktadır ve bunlarla bağlantılı tüm ülkelerin bu bölgenin iş birliğine, barışına ve refahına katkıda bulunması gerekir” sözleriyle desteğin devam edeceği mesajını vermiştir (Hürriyet Gazetesi, 1997). Bu bağlamda Türkiye'nin siyasi başarıları arasında ECO, İslam İş birliği Teşkilatı vb. gibi çeşitli kuruluşlarda Türk birliği çıkarları için faaliyet yürütmesi dikkate değerdir. Bunlar ve daha birçoğu Kırgızistan'da ivme kazanan Türk kalkınma modelinin ilerleyişinin inkâr edilemez gerçekleridir (Kudayarov, 2018: 6).

Orta Asya'nın Türkçe konuşan yeni devletlerin Türkiye ile ilişkilerine olan ilgisine ilişkin Rus araştırmacı E. Urazova “Orta Asya ülkelerinin özellikle 80'li yılların ikinci yarısı-90'lı yılların başında Türkiye'nin sunduğu yardım ve iş birliğini büyük bir ilgi ve umutla kabul etmeleri şaşırtıcı değil. Çünkü Türkiye'nin Asya kıtasında ve o dönemde Türk Cumhuriyetlerinin velayetini almak ve kendilerini onların ağabeyi ilan etmek için belirli gerekçeleri vardı” şeklinde yorumlarsa da (Kudayarov, 2018: 91), bu durum açıkça ortak tarihi, etnik ve kültürel bağların yanı sıra Türkiye'nin büyük oranda Müslüman nüfusa sahip olmasıyla birlikte laik ve demokratik yönde gelişim göstererek Orta Asya'da bulunan aynı dokuya sahip ülkelere bir örnek niteliği taşımasının göstergesidir (Çotaev, 2021: 52).

Askar Akayev'in iktidar sürecini genel olarak değerlendirecek olursak devlet organlarının hukuk, güvenlik, savunma gibi sistemler üzerinden tasarlanarak 1999 yılına kadar karakterize edildiği bir dönem karşımıza çıkmaktadır. Sonraki dönem ise siyasi alanda çeşitlenme sebebiyle muhalefetin arttığı ancak iktidarın bu durumdan rahatsız olarak kolluk kuvvetlerini güçlendirdiği dönemdir. Bu dönem ülkede yaşanan baskı sonucunda oluşan protestolar ve sonrasında Askar Akayev'in ülkeden kaçmasıyla sonlanmıştır (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 6). Askar Akayev dönemi (1991-2005) Türkiye-Kırgızistan ilişkilerine genel olarak bakıldığında ise Kırgızistan'ın bağımsızlığını kazandığı ilk 2 yılda Türkiye-Kırgızistan arasında kurulan yakın ilişkilerin, karşılıklı resmi ziyaretlerin ve iş birliği amacıyla imzalanan protokollerin damga vurduğu görülmektedir. Sonraki yıllar ise ilk yılda çizilen yol haritasına uyularak ilişkilerin sürdürüldüğü anlaşılmaktadır.

2.4.2. Kurmanbek Bakiyev Dönemi (2005-2010) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

2005 yılına gelindiğinde Kırgızistan'da parlamento seçimlerinden memnun olmayan insanlar sokaklara çıkıp, gösteriler yapmıştır. Giderek daha fazla insanın katılımıyla bu gösteriler daha sonra "Lale Devrimi" olarak adlandırılan devrimle sonuçlanmıştır. Devrimin gerçekleşmesinde ülkede siyasi elitizmin oluşması ve yolsuzlukların yanı sıra siyasi alanda yaşanan güney kuzey gruplaşması da etkili olmuştur (İsabayeva, 2016: 249). Yaşananların ardından Askar Akayev hükümeti devrilmiş ve Kurmanbek Bakiyev Kırgızistan'ın ikinci cumhurbaşkanı olarak göreve başlamıştır. Böylece Türkiye-Kırgızistan ilişkilerinde Kurmanbek Bakiyev dönemi (2005-2010) başlamıştır.

Kurmanbek Bakiyev döneminde de Türkiye-Kırgızistan ilişkileri sürdürülmüş ve somut ortak projeler üzerinden ilişkiler yürütülmeye devam edilmiştir. Kırgızistan'da yaşanan siyasi krizinden dolayı bu dönem sosyo-ekonomik ilişkilerin yanı sıra güvenlik alanındaki iş birlikleri dikkat çekmektedir. Ancak Bakiyev yönetiminin ülke içerisindeki otoriter rejimi güçlendirme ve ülke içerisinde güvenlik sağlama çabaları iki ülke arasındaki ilişkilerin büyük açılımlar yaşamasının önüne geçmiştir (Çotaev, 2021: 54).

Ortak dil, kültür ve dayanışma temelinde kurulan TÜRKSÖY faaliyetlerini sürdürmüş ve bölgesel ve uluslararası arenada etkili bir örgüt olma yolunda hızla ilerlemiştir. Kuruluşuyla ilk aşamasında 1992 yılında Ankara'da "Türk Dili Konuşan Ülkeler Başkanları Zirvesi" gerçekleştiren TÜRKSÖY, Bakiyev dönemine denk gelen ikinci

aşamasında Türk Dili Konuşan Ülkeler İş birliği Konseyi yani Türk Keneşi'ni 2009 yılında oluşturuldu. Türk Keneşi, uluslararası alanda "mütevazı" hedefler peşinde koşmuş ve zamanla başarılı sonuçlar elde etmiştir. Bu kapsamda ekonomi, eğitim, ulaştırma, kültür, turizm ve dış politika alanlarında önemli ortak projeler ortak hayata geçirilmiştir (Appasova, 2023: 717). Yine Akayev döneminde kurulan TİKA da faaliyetlerini Bakiyev döneminde yürütmeye devam etmiştir. İki ülke parlamentolarının onayından geçerek 2005-2007 yılları arasında eğitim, tıp, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi ve sosyo-insani yardım alanlarında toplam 31 projeden oluşan uzun bir proje listesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca TİKA, Kırgız uzmanların birçok uluslararası konferansa katılımını kolaylaştırarak bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik etmiş, ülkeler arası iş birliğini güçlendirilmesine katkıda bulunmuştur (TİKA, 2023).

İki cumhuriyet arasında yıllardır süregelen iş birliği, ortaklığa olan ilgiyi ortaya koymuştur. Bişkek ile ikili ilişkilerin ilk yıllarından itibaren Ankara, Kırgızistan'ın çok sektörlü politikasında ekonomik açıdan somut bir rol oynayan bir ülke olarak imajını pekiştirmiştir (Mukimdzhanova, 2005: 50). Kırgız-Türk iş birliğine yönelik çeşitli sözleşmeler ve yasal çerçeveler, ortaklar arasındaki uluslararası bağlara olumlu bir örnek teşkil etmektedir. Bu ortaklık sadece askeri-siyasi nitelikte değil, aynı zamanda ticari, ekonomik, kültürel, insani ve diğer alanlardaki antlaşma ve anlaşmalara da dayanmaktadır (Bugubayeva, 1997: 14). Kırgızistan topraklarında ticari, ekonomik, kültürel-egitimsel, kültürel-insani nitelikte çok sayıda ortak Kırgız-Türk işletmesi ve kuruluşu faaliyet göstermektedir. 2006 sonbaharında Kırgızistan ve Türkiye arasında hukuki, ticari ve cezai davalarda adli yardımlaşmaya ilişkin bir anlaşma imzalanmıştır. Türkiye Kırgızistan'dan çoğunlukla Talas eyaletinde yetiştirilen fasulye, pamuk, fındık, yün ve diğer tarım ürünlerini ithal etmektedir (Beisebaev, 2018: 168). Kırgızistan ise Türkiye'den tekstil ürünleri (giysi, ayakkabı), kimyasal ürünler (sabun ürünleri, plastik ürünler) ve diğer tüketim malları ithal etmektedir. Dönemin Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, 26 Mayıs 2009 tarihinde Kırgızistan lideri Kurmanbek Bakiyev, Kırgızistan Başbakanı İgor Çudinov ve Ulusal Meclis Başkanı Atıbay Tagaev ile görüşmeler yapmıştır. Ülkeler arasında ticari, ekonomik ve insani iş birliği için ayarlanmış planlar hazırlanmıştır (Yuldaşeva, 2009). Aynı zamanda cumhuriyetler, iki ülke vatandaşları için seyahati büyük ölçüde kolaylaştıran bir anlaşma imzalamıştır (Beisebaev, 2018: 168).

Kırgızistan'daki askeri alana ayrılan yetersiz fon onu diğer dünya ülkeleriyle iş birliği yapmaya yönlendirmiştir. Bu konuda Türkiye, silahlı kuvvetlere modern iletişim hatları ve üniformaların sağlanması konusunda Kırgız Cumhuriyeti'ne aktif olarak yardımcı olmaktadır. Kırgızistan'dan gelen askeri doktorlar Türkiye'de eğitim görmektedir (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 133).

Bu dönemde Türk halkları arasındaki yakın bağların güçlendirilmesi adına önemli bir adım atılmış ve Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye parlamento başkanları tarafından imzalanan İstanbul Anlaşması (Hasanov, 2018) sonucunda 21 Kasım 2008 tarihinde kurulan Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA), resmi Kırgız-Türk görüşmelerinin dayandığı yasal bir platform olmuştur. Bu uluslararası örgüt, Türkiye'nin Orta Asya ve Kafkasya ile bütünleşmesi için yasal bir platform görevi görmektedir.

Kurmanbek Bakiye dönemine genel olarak bakıldığında toplumun gerçek ve etkili reform beklentilerinin aksine, kolluk kuvvetlerinin giderek daha fazla siyasallaşmasıyla karakterize edilen bir dönem karşımıza çıkmaktadır (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 7). Ancak Kırgızistan'ın kendi içerisinde yaşadığı istikrarsız siyasi yapı iki ülke arasındaki teması kesmemiştir. Kırgızistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin ikinci aşaması olan Kurmanbek Bakiyev döneminde Askar Akayev döneminde başlanan birçok ortak projeye devam edilirken, özellikle askeri ve ticari alanda yeni iş birlikleri de sağlanmıştır.

2.4.3. Geçici Hükümet: Roza Otunbayeva ve Almazbek Atambayev Dönemi (2010-2017) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

7 Nisan 2010 tarihinde Kurmanbek Bakiyev'in baskıcı rejimine karşı halk ayaklanma başlatmış ve "Nisan Devrimi" gerçekleştirilmiştir. Devrimle siyasal iktidar yıkılmış, Kurmanbek Bakiyev yerine eski Dış İşleri Bakanı Roza Otunbayeva geçici cumhurbaşkanı olarak devlet yönetimine geçmiştir. 2011 yılında yapılan seçimlerle Kırgızistan'ın dördüncü cumhurbaşkanı olarak Almazbek Atambayev seçilmiştir.

Türkiye-Kırgızistan ilişkilerinde üçüncü dönem Roza Otunbayeva'nın geçici cumhurbaşkanı olması ve daha sonra Almazbek Atambayev'in iktidara gelmesiyle başlamıştır. Kırgızistan'ın yaşadığı bu süreçte Türkiye varlığını her daim hissettirmiştir. Ülkenin ilk kadın Cumhurbaşkanı olan Roza Otunbayev'in yemin töreni gerçekleştiğinde

törene katılan tek ülke Türkiye olmuştur. Roza Otunabayeva, törene iştirak eden dönemin Dış İlişkiler Bakanı Ahmet Davutoğlu'na duygularını “Türkiye yanımızda olduğunu bir kez daha vurguladı. Beni mutlu ettiniz” sözleriyle ifade etmiştir (Solak, 2020: 352). Ayrıca 2010 yılında meydana gelen iç çatışmaların ardından Kırgızistan'ı ziyaret eden ilk ülke yine Türkiye olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bu ziyareti iki ülke arasındaki ilişkilerin ara vermeksizin sürdürüleceğinin habercisi olmuştur (Akıncı ve Akzholova, 2020: 721). Kırgızistan'a destek diğer Türki Cumhuriyetlerden de gelmiştir. 15-16 Eylül 2010'da İstanbul'da gerçekleştirilen Türk Dili Konuşan Ülkeler İş birliği Konseyi'nde 5 devlet başkanı Kırgızistan'da 27 Mayıs 2010'da yapılan referandumdan duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Bölgede barış ve istikrarın sağlanması amacıyla devam eden (10 Ekim 2010'da yapılması planlanan) parlamento seçimlerinin önemini vurgulayarak, zirve katılımcılarının bunu desteklemeye hazır olduklarını ifade etmişlerdir. Türkiye, parlamenter sistem düşüncesinin Türk dili konuşulan tüm ülkelerde yaygınlaştırılmasına büyük önem vermiş ve vermeye devam etmektedir. Kırgızistan'da 2010 yılında siyasi liderliğin değişmesine yol açan siyasi kriz sırasında parlamentarizm anayasal olarak güvence altına alınmıştır. Bu dönem Türkiye Kırgızistan'daki parlamenter hükümet biçimini aktif olarak desteklemiştir. Türkiye, Kırgızistan'a hem mali açıdan hem de parlamento tecrübesiyle destek vererek yardımda bulunmuştur. Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan 2 Şubat 2011'de Jogorku Keneş'te (Kırgız parlamentosu) “Yeni parlamento barışı, istikrarı ve refahı sağlayacaktır” sözleriyle de desteğini göstermiştir (<https://www.orsam.org.tr/tr/basbakan-erdogan-in-kirgizistan-ziyareti-nin-ardindan/> Erişim Tarihi: 06/10/2023).

Türk-Kırgız İş Konseyi bu dönemde aktif olarak birçok program düzenlemiştir. 15-16 Aralık 2010'da Türk-Kırgız İş Konseyi Başkanı'nın Kırgızistan Temasları ve Başbakan ile görüşmesi, 22 Nisan 2011'de İstanbul'da gerçekleştirilen Kırgızistan'da Yatırım ve İş birliği, 14 Ocak 2012'de İstanbul'da gerçekleştirilen Kırgızistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev ve beraberindeki heyet onuruna çalışma kahvaltısı ve 4 Nisan 2012'de Bişkek'te gerçekleştirilen Türkiye-Kırgızistan KEK Toplantısına katılım ön plana çıkmaktadır (ORSAM, 2013: 18).

2012 yılına gelindiğinde Türk dünyası için önemli bir adım atılmış ve Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye tarafından Türk Devletleri Teşkilatı himayesinde Türk

dili, edebiyatı, kültürü, tarihi hakkında araştırmalar yapmak ve bu kapsamda bilimsel faaliyetler düzenlemek amacıyla Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı kurulmuştur (https://www.turkicstates.org/en/iliskili-kurumlar/turkic-academy_1 Erişim tarihi: 23/10/2023). Bilimsel alanda bir olup güçlenmek isteyen Türk dünyası bir sonraki hamlesinde üniversiteler arasında iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla 2013 yılında Türkiye, Kırgızistan, Kazakistan ve Azerbaycan ortaklığında Türk Üniversiteler Birliği'ni kurmuştur (<http://turkunib.org/tr> Erişim Tarihi: 23.10.2023). Almazbek Atambayev döneminde yapılan iş birlikleri bilimsel alanla sınırlı kalmamış askeri alanda da güçlendirme çalışmaları yürütülmüştür. 25 Ocak 2013 yılında Türkiye, Azerbaycan, Kırgızistan ve Moğolistan ile Bakü'de Avrasya Askeri Statülü Kolluk Kuvvetleri teşkilatı kurulmuştur. Sonraki süreçte teşkilattan Moğolistan çıkmış ve Kazakistan katılmıştır. Teşkilatın kurulmasıyla askeri alanda iş birliklerini arttırmak için kurumsal bir yapılanmaya gidilmiştir. İş birlikleri adına bu dönem gerçekleştirilen bir diğer önemli faaliyet Türk Kültür ve Mirası Vakfı'nın kurulması olmuştur. Vakıf 2012 yılında Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in girişimi ve Türkiye, Kırgızistan ve Kazakistan'ın desteğiyle kurulmuştur. Türk mirasının korunması ve ortak projelerin hayata geçirilmesi amacıyla kurulan vakfın kuruluş tüzüğü Türk Devlet Teşkilatı'nın Bişkek Zirvesi'nde kabul edilmiştir (https://www.turkicstates.org/tr/iliskili-kurumlar/turk-kultur-ve-miras-vakfi_5 Erişim Tarihi: 21.10.2023).

Yaşanılan tüm bu gelişmeler ışığında iki ülke, devlet ve toplum nezdinde neredeyse tüm yaşam alanlarındaki birikimlerini paylaşabilen güvenilir ortak olduklarını kanıtlamışlardır. Bu konuda ne kadar başarılı olduklarının göstergesi Moskova cephesinde yaşanan endişeler üzerinden kendisini göstermektedir. Almazbek Atambayev'in göreve başlamışın hemen ardından Türkiye'de gerçekleştirilen ilk resmi devlet ziyaretini Türkiye'ye yapması bir sadakat örneği olarak yorumlanmıştır (Kudayarov, 2018: 6).

Bu dönemki ticari ve ekonomik ilişkilere bakıldığında iki ülkenin ilişkilerinin gelişerek devam ettiği görülmektedir. 2010 yılı itibariyle karşılıklı ticaretteki ciro 228,7 milyon dolara yaklaşırken, 2014'ten 2015'e kadar olan dönemde ise bu rakam 545 milyon dolara yükselmiştir. Bu tablo ülkeler arasındaki ticaret hacmindeki yükseliş eğiliminin istikrarlı bir şekilde arttığını işaret etmektedir.

Almaz Atambayev dönemindeki Türkiye-Kırgızistan ilişkilerini 15 Temmuz 2016 öncesi ve sonrası olmak üzere iki döneme ayırmak mümkündür. Türkiye’de yaşanan darbe girişimi ülkelerin ikili ilişkilerini etkilemiştir. Darbe girişimine kadar olan süreçte ikili ilişkiler tüm hızıyla ilerlerken, 15 Temmuz 2016 FETÖ darbe girişimi sonrası sekteye uğramıştır (Akıncı ve Akzholova, 2020: 722).

Geçici hükümet, Roza Otunbayeva ve Almazbek Atambayev dönemi ne genel olarak bakıldığında anayasa ve kolluk kuvvetleri reformları, parlamento seçimleri kapsamında ülkede yeni bir yapılanmanın olduğu görülmektedir. Geçici Cumhurbaşkanı Roza Otunbayeva'nın girişimiyle, güvenlik sektörü daireleri de dâhil olmak üzere devlet kurumlarında denetim kurulları oluşturulmuş ve İçişleri Bakanlığı ve mali poliste reform yapılmasına yönelik stratejiler geliştirilmiştir. İçişleri Bakanlığı'nda da bu yapının reforme edilmesi gerektiği konusunda bir anlayış olmasına rağmen fikir ve girişimler tartışma düzeyinde kalmış ve köklü bir değişiklik yaşanmamıştır. Bu dönemin bir diğer özelliği de doğrudan cumhurbaşkanına bağlı olan organların rolünün genişlemesi olmuştur. Böylece, özellikle Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev döneminde Devlet Ulusal Güvenlik Komitesi'nin polis işlevleri genişletilmiş ve Güvenlik Konseyi Sekreterliği'nin rolü güçlendirilmiştir (Musabayeva, Alımbayeva, Aliyeva, 2020: 7). Ülkede yaşananlar ışığında geçici hükümet; Roza Otunbayeva ve Almazbek Atambayev dönemi (2010-2017) Türkiye-Kırgızistan ilişkilerine bakıldığında iki ülke arasında bir önceki dönemde yürütülen ortak iş birliklerinin devam ettiği görülmektedir. Bunun yanı sıra iki ülke birçok ticari ve ekonomik, siyasi, kültürel ve insani projede beraber yer almışlar ve devlet zirvesinde karşılıklı ziyaretler ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2.4.4. Sooronbay Ceenbekov Dönemi (2017-2020) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

Kırgız Cumhuriyeti anayasasında siyasi istikrarı korumak ve demokratik süreçleri destekleme amacıyla yapılan değişiklikler sonucunda bir kişinin en fazla bir dönem cumhurbaşkanlığı görevine izin verilmesiyle Almazbek Atambayev 2017 yılındaki seçimlere aday olamamış ve seçimleri Sooronbay Ceenbekov kazanmıştır. 24 Kasım 2017 tarihinde göreve gelen Sooronbay Ceenbekov ülkenin beşinci cumhurbaşkanıdır. Sooronbay Ceenbekov gerçekleştirmek istediği yargı ve hukuk reformu müjdesiyle göreve başlamıştır. İlk olarak hâkimler, savcılar, avukatlar, polis memurları, ceza infaz memurları gibi cezai işlem yapanların gerekli donanımına sahip olması için kapsamlı bir

şekilde eğitilmesi gerektiğini vurgulamıştır. 1 Ocak 2019 tarihinde de ülkede süregelen yargı ve hukuk reformu kapsamında geliştirilen ceza mevzuatı yürürlüğe girmiştir (Mamatkerimova vd., 2019: 4-10). Ülkenin iç siyasi güvenirliliği için önemli bir adım olan bu değişim anlayışı dış politikada da kendisini göstermiştir. 9 Nisan 2018 tarihinde Sooronbay Ceenbekov'un Türkiye'yi ziyaretiyle 6 uluslararası belge imzalanmış ve ilişkilerin yeniden canlanması yönünde karar alınmıştır. Bu kararın devamında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 1-2 Eylül 2018 tarihinde Bişkek'e gelmiş ve Sooronbay Ceenbekov ile görüşmeler yapmıştır. Görüşmeler sonucunda FETÖ sorunun bir çözümü olarak Fethullah Gülen taraftarları tarafından kurulan eğitim kurumlarının kurullarında Kırgız Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı'nın yer alarak adlarının değiştirilmesine karar verilmiştir (Çotaev, 2021: 55). Gerekli adımların atılmasıyla Almazbek Atambayev döneminin son döneminde FETÖ ile mücadele hususunda yaşanan sıkıntılar giderilmiş ve Soorobay Ceenbekov'un cumhurbaşkanı seçilmesiyle iki ülke arasındaki ilişkiler normalleşme sürecine girmiştir (Akıncı ve Akzholova, 2020: 722). Böylelikle Türkiye-Kırgızistan ilişkileri Soorobay Ceenbekov döneminde olumlu başlamıştır.

Türkiye-Kırgızistan ilişkileri bu dönem ekonomik alanda gelişim göstermeye devam etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 1-2 Eylül 2018 tarihindeki Bişkek ziyareti kapsamında Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu tarafından Kırgızistan İş Forumu düzenlenmiştir. Oldukça kapsamlı olan foruma iki ülkeden yaklaşık olarak üç yüz iş insanı katılmıştır. Forum kapsamında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'deki iş insanlarına seslenerek, Kırgızistan'ın kardeş ülkemiz olduğunu, yatırımlarımızda buraya öncelik verip, ortaklıklarımızın artırılması gerektiğini dile getirmiştir. Yine forum kapsamında Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov ise Türkiye'nin Kırgızistan'a yapmış olduğu yatırımlardan duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2018).

Bu dönemde Türk dünyası ile sürdürülen iş birliklerine devam edilmiştir. 2018-2019 tarihleri arasında Türk Konseyi Başkanlığı Kırgız Cumhuriyeti tarafından yürütülmüştür. 15 Ekim 2019 tarihinde Türk Dili Konuşan Ülkeler Birliği Konseyi Devlet Başkanları Konseyi Bakü'de gerçekleştirilmiştir. Konseyin yedinci zirvesi olan toplantıda Türk dili konuşan halkların, ortak tarih, dil, kültür ve gelenek temelinde sağlanan dayanışmanın

daha da güçlendirilmesi ve pekiştirilmesi vurgulanmıştır. Ekonomik alanda alınan kararlardan biri de 2020 yılında Kırgız Cumhuriyeti'nde gerçekleştirecek olan İş Forumu'na gerekli desteğin sağlanması olmuştur. Ayrıca üye ülkeler 17 Nisan 2019 tarihinde Bişkek'te gerçekleştirilen Ulaştırma Bakanları 4. Toplantısı'nda alınan kararları ulaştırma alanında iş birliğinin sağlanması ve pekiştirilmesi adına desteklemişlerdir (Türk Dili Konuşan Ülkeler İş birliği Konseyi Yedinci Zirve Bildirisi, 2019: 1-2).

Dönemin bir diğer önemli faaliyeti sosyo-kültürel ve sportif faaliyet olan Dünya Göçebe Oyunları olmuştur. 2014 yılında ilki düzenlenen Dünya Göçebe Oyunlarının üçüncüsü Issık Göl'de gerçekleştirilmiştir (Maksüdünov, Dykanov, Ünal, 2018: 815). 3. Dünya Göçebe Oyunları'nın açılış törenine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da Issık Göl'e gelerek katılmıştır.

Sooronbay Ceenbekov iktidarında tüm dünyayı etkisi altına alan pandeminin yaşanması, ülkede sosyo-ekonomik durumun giderek kötüleşmesine sebep olmuştur. Bu durumun üzerine Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirilen parlamento seçimlerinde bazı güvenlik ihlallerinin yaşanması ülke genelinde protestolara yol açmıştır. Tüm bu yaşananlar Sooronbay Ceenbekov'un istifa etmesine neden olmuştur (Çotaev, 2021: 56). Sooronbay Ceenbekov dönemi (2017-2020) Türkiye-Kırgızistan ilişkilerine genel olarak bakıldığında geçmişten gelen iş birliklerin sürdürüldüğü görülmektedir. Ancak uzun süreli olmayan bu dönemde Türkiye ile ilişkiler yürütülse de büyük atılımlar yaşanmamıştır.

2.4.5. Sadır Caparov (2020-...) Türkiye-Kırgızistan İlişkileri

Kırgızistan'da parlamento seçimleriyle başlayan protestolarda 5 Ekim 2020 tarihinde Sadır Caparov hapisten çıkarılmış ve 4 Ekim 2020 tarihinde Kırgızistan'ın başbakanı olarak atanmıştır. 10 Ocak 2021 yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olan Sadır Caparov Kırgız Cumhuriyeti'nin altıncı cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir.

Sadır Caparov ülkenin dış politikasını şekillendirmek ve uluslararası ilişkileri güçlendirmek amacıyla önemli adımlar atmıştır. Caparov, Kırgızistan'ın geleneksel stratejik ortakları ve komşu ülkeleriyle yakın ilişkiler kurmaya öncelik vermiştir. Cumhurbaşkanı Caparov, uluslararası arenada ülkesinin dış politikasını şekillendirmek için önemli ülkelere yaptığı ziyaretlerle hem ikili ilişkileri güçlendirmekte hem de yabancı yatırımların çekilmesinden eğitim, sağlık ve insani yardım gibi birçok alanda

destek elde etmektedir. Bu çabalar, ülkesinin uluslararası alandaki etkisini artırmak ve bir dizi önemli kazanım elde etmek için önemli bir rol oynamaktadır (Eshmetova, 2021). Bu doğrultuda da Kırgızistan-Türkiye ilişkilerini canlandırmayı ve bu ilişkileri derinleştirmeyi hedeflemiştir. Ayrıca, Sadır Caparov döneminde Kırgızistan'ın Türkiye'nin hassas konusu FETÖ sorununa duyarlılık göstermesi iki ülke arasında gelecekte daha fazla iş birliği yapılacağına habercisi olmuştur. Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun 2021'deki ziyareti ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın daveti, bu yakınlaşmanın bir göstergesi olmuştur (Çotaev, 2021: 56). Çavuşoğlu Kırgızistan'daki resmi ziyaretinde Caparov ile bir araya gelerek iki ülkenin iş birliklerinin genişletilmesi konularını ele almışlardır. Toplantıda Orta Asya'daki ilk Türk Okulu ve Kırgız-Türk dostluk hastanesinin Kırgızistan'da açılmasının en yakın planlar arasında olduğunu belirtmişlerdir. Caparov toplantıya dair yaptığı açıklamada 2021 yılında 30. yılını kutlayan Kırgızistan-Türkiye diplomatik ilişkilerinin en üst seviyeye ulaştığını ve özellikle son aylarda ülkeler arasında birçok önemli sorunun çözüme kavuşturulduğunu belirtmiştir. Covidle mücadele döneminde Kırgızistan'a sağlanan yardımlarından dolayı Türk tarafına şükranlarını dile getirmiştir. Kırgızistan Cumhurbaşkanı, kültürel etkileşimin yüksek düzeyde olduğuna dikkat çekerek, Kırgız tarafının deneyimlerini paylaşmaya ve IV. Dünya Göçebe Oyunlarının düzenlenmesinde yardım sağlamaya hazır olduğunu sözlerine eklemiştir (TRTRussian, 2021).

Bu dönem öncesinde temelleri atılan iş birlikleri yürütülmeye devam etmiştir. İkili ilişkilerin güçlenmesi adına 5. Kırgızistan-Türkiye Stratejik İş birliği Yüksek Konseyi Ankara'da iki liderin bir araya gelmesiyle gerçekleştirilmiştir. Toplantıda ülkeler arasında ekonomik iş birliklerinin artırılması gerektiği konuşulurken, eğitim ve bilim alanında da yapılacak olan projelere gündeme gelmiştir. Toplantı sonucunda; Türkiye'nin sağlık alanındaki en büyük yatırımlarından olan Bişkek Kırgız-Türk Dostluk Devlet Hastanesinin açılışının yapılması, ülkeler arası hava iletişim olanaklarının iyileştirilmesi, Kırgız ve Türk kültür günlerinin kutlanması, Türkiye'de yükseköğrenim görececek Kırgız öğrencilerinin sayılarının arttırılması, Kırgız silahlı kuvvetlerinin güçlendirilmesi için askeri ve teknik yardım sağlanması gibi birçok farklı alanda ortak karara varılmıştır (ORASAM, 2022). Çok taraflı iş birliği çerçevesinde en önemli faaliyetlerden biri Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde yapılan iş birlikleridir. Bu kapsamda üye ülkeler arasında ekonomi, eğitim, ulaştırma, kültür, turizm ve dış politika alanlarında önemli ortak projeler

hayata geçirilmiştir. Türk Keneşinin üçüncü aşaması olan 12 Kasım 2021 tarihinde İstanbul’da düzenlenmiştir. 8. zirvesinde tarihi bir karar alarak adını Türk Devletleri Teşkilatı olarak değiştirilmiştir (Appasova, 2023: 717). 17 Ekim 2023 tarihinde Bişkek’te düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Medya ve Enformasyondan Sorumlu Bakanlar ve Üst Düzey Yetkililer 5. Toplantısı da iş birlikleri alanının çeşitlenmesi adına önem arz eden bir buluşma olarak karşımıza çıkmaktadır. Üye ülkelerin sorumlu bakanlarının katıldığı toplantıda Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) kapsamında medya alanında planlanan belgeler hakkında bilgi verilmiş ve bu belgelerin devlet haber ajansları ile kamu yayıncıları arasındaki iş birliğini artıracak açıklanmıştır. Katılımcılar, kendi ülkelerinin medya ve bilgi iletişim uygulamaları hakkında fikir alışverişinde bulunarak, TDT çerçevesinde medya ve bilgi iletişim alanındaki iş birliğinin güçlendirilmesinin ve ilerletilmesinin önemini vurgulamışlardır (Türk Devletleri Teşkilatı, 2023). 3 Kasım 2023 tarihinde 10. zirvesi Astana’da yapılan Türk Devlet Teşkilatları toplantısında üye devletler ekonomik büyümeyi teşvik etmek amacıyla e-ticaretin önemli bir rol oynadığını kabul etmişler ve bu nedenle, ekonomik kalkınma, istihdam artışı ve refahın iyileştirilmesi için e-ticaret alanında daha fazla iş birliği yapılmasını desteklediklerini ifade etmişlerdir. İlgili kurumlar arasında e-ticaret konusundaki iş birliğini artırmak için adımlar atılmasını teşvik etmenin gerekliliğini vurgulamışlardır. Zirvede gerçekleştirilecek projelerin yanında üye ülkelerin yaşadığı problemler de gündem maddesi olabilmektedir. Kırgız Cumhuriyeti’nin Batken bölgesinde kuraklığın olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik ilk ağaçlandırma projesine yönelik tüm üye devletler, kendi etkili projelerini sunarak kuraklıkla mücadelede birleşik bir çaba oluşturmaya çalışmışlardır (Türk Devletleri Teşkilatı 10. Zirve Bildirisi, 2023: 8-14). Kırgız Cumhurbaşkanlığı basın servisinin verdiği bilgiye göre Sadır Caparov ve Recep Tayyip Erdoğan’ın toplantı kapsamında ikili görüşmelerinde ticari, ekonomik, kültürel, insani, bilimsel, teknik ve diğer alanlarda Kırgız-Türk ikili iş birliğinin güncel konularını ele almışlardır. Sadır Caparov, Kırgız halkı adına, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100. yılını Recep Tayyip Erdoğan’ı ve kardeş Türk halkını tebrik etmiş ve iki ülke arasındaki stratejik iş birliğinin aktif olarak geliştiğini vurgulamıştır. Ayrıca Caparov, Kırgızistan’ın tüm etkileşim alanlarında Türkiye ile ikili ilişkileri derinleştirmeye öncelikli önem verdiğini dile getirmiştir. Buna karşılık, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ikili ilişkilerin gelişmesindeki ilerici dinamiklerden duyduğu memnuniyeti dile getirerek,

bu ilişkilerin daha da derinleşmesine hazır olduklarını ifade etmiştir. Toplantı sonunda Sadır Caparov ve Recep Tayyip Erdoğan, öncelikli iş birliği alanlarında bağları derinleştirmek için en yüksek siyasi düzeyde aktif diyalogu sürdürme konusunda mutabakata varmışlardır (Veçernıy Bişkek, 3 Kasım 2023).

2020 yılına başlayan ve günümüze kadar devam eden Sadır Caparov dönemi Türkiye-Kırgızistan ilişkilerine genel olarak bakıldığında iki ülke arasında gerek diplomatik ilişkilerin kurulmasında gerekse ortak projelerin yürütülmesinde üst düzeyde yürütülen bir temas karşımıza çıkmaktadır. İki ülke lideri düzenli olarak kişisel toplantılar ve telefon görüşmeleri yoluyla iletişimlerini sürdürmektedir.

2.5. Türkiye'nin Kırgızistan'daki Yatırımları

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte Kırgızistan bağımsızlığını ilan etmiştir. Aralık 1991'de, Kırgızistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinin hemen ardından Türkiye, bu bağımsızlığı tanıyan ve diplomatik ilişkiler kurarak Kırgızistan'ın uluslararası arenada yer almasını sağlayan ilk ülke olmuştur. Bu süreçte Türkiye'nin Kırgızistan'ın bağımsızlığına destek vermesi iki ülke arasındaki ilişkiler daha da güçlendirmiştir. Ankara'nın Orta Asya'daki siyasi etkisi, Kırgızistan'ın dış politikasının en önemli ve öncelikli alanlarından biri haline gelmiştir. Bu gelişmeler, Kırgızistan'ın bağımsızlık sonrası döneminde Türkiye ile olan ilişkilerinin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin, Orta Asya'daki ülkelerle iş birliği ve diplomatik ilişkiler kurma çabaları, bölgesel ve uluslararası düzeyde birçok konuda etkili bir rol oynamıştır. (Rıjov ve Borodina, 2019: 146). Türkiye, Kırgızistan'ın ekonomik kalkınmasına yardımcı olmak için yatırımlar yapmakta ve birçok insani yardım programı yürütmektedir. Kırgızistan ve Türkiye arasındaki ilişkiler giderek daha da gelişim göstermektedir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi artmakta ve Türk şirketleri Kırgızistan'da birçok projeye yatırım yapmaktadır.

Türkiye Kırgızistan'ın önemli ticari ve ekonomik ortaklarından biri konumundadır. Bunun bir göstergesi Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü (2022: 16) tarafından hazırlanan rapordur. Hazırlanan rapora göre Türkiye, Kırgızistan'ın ürün ihraç ettiği ilk 5 ülke arasında 5. sırada; Kırgızistan'ın ürün ithal ettiği ilk 5 ülke arasında 4. Sırada; Kırgızistan'ın tarımsal ürün ihraç ettiği ilk 5 ülke arasında 3. sırada; Kırgızistan'ın tarımsal ürün ithal ettiği ülkeler

arasında 6. sırada yer almaktadır. Kırgızistan'ın Türkiye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler; fasulye, ceviz, pamuk ve pamuklu kumaşlar, ham deri, deri ve deri mamulleri, mücevherat (değerli taşlar, çeşitli altın ve gümüş takılar), altın, metaller, bakır ve bakır ürünleri, alüminyum, silah ve mühimmat, ev eşyaları ve erzaktır. Türkiye'den ithal edilen başlıca ürünler; hafif sanayi ürünleri (giyim, ayakkabı, tekstil), ilaçlar, kimyasallar (boyalar, vernikler, sabunlar, deterjanlar, parfümler, kozmetikler), plastikler, kauçuk (kauçuk ürünleri, vb.), makine mühendisliği ürünleri (ekipman, mekanik ekipman, elektrikli makineler, cihazlar, vb.) ve gıda ve tarımsal hammaddelerdir.

Bağımsızlıktan bu yana, 11 yıllık ikili iş birliği sürecinde ticari-ekonomik, siyasi ve kültürel-insani bağlamda 92 antlaşma ve anlaşma imzalanmıştır. İki ülke arasındaki ekonomik alanda başlıca; Ekonomik ve Ticari İşbirliğine Dair Protokol (29.05.1991, Ankara), Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması (28.04.1992, Bişkek), Karma Ekonomik Komisyon Kurulmasına Yönelik Anlaşma (16.08.1995, Bişkek), Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (24.10.1997, Ankara), Çifte Vergilemeyi Önleme Anlaşması (02.07.1999, Ankara), Uzun Vadeli Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (20.02.2002, Ankara), Karma Ekonomik Komisyon VI. Dönem Protokolü (05.08.2006, Bişkek), Ortak Kırgız-Türk Sanayi Bölgeleri (12.06.2011, Bişkek) karşımıza çıkmaktadır (Akıncı ve Akzholova, 2020: 723). Kırgızistan'ın bağımsızlığını kazandığı süreçte bavul ticareti aracılığıyla başlayan ticari ilişkiler, ülke liderlerinin yapmış olduğu anlaşmalar sayesinde Türk iş insanlarının yatırım yapmasıyla giderek hacim kazanmıştır. 1995-2010 yılları arasında Türkiye'den Kırgızistan'a yapılan toplam doğrudan yatırım miktarı 261 milyon Amerikan dolarıdır. 1995-2010 yılları arasında Kırgızistan'daki Türk doğrudan yatırımlarının toplam hacmi ise 261 milyon Amerikan doları olmuştur (Karymşakov vd., 2012: 16). 2016 yılına gelindiğinde iki ülke arasındaki ticari ilişki hacmi 459,4 milyon Amerikan dolarına ulaşmıştır. 2017 yılında 534,1 milyon, 2018 yılında 455,9 milyon, 2019 yılında 519,2 milyon Amerikan dolarına yükselmiştir (Çotaev, 2021: 57). İki ülke arasındaki ticari kapasitenin daha fazla olduğu dile getirilmiş ve Kırgız Cumhuriyeti beşinci Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Türkiye ve Kırgızistan arasındaki ticari hacmi 1 milyar dolara yükseltmeyi hedeflediklerini ifade etmişlerdir (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2018). 2020 yılında iki ülke arasında alım satım ticareti 507,5 milyon Amerikan doları olmuştur (Çotaev, 2021: 57).

Türkiye'nin Kırgızistan'a yatırımları çok çeşitli alanlarda kendisini göstermektedir. Yatırımlar ticari ve kültürel boyuttadır. TÜRKSOY, TÜRKPA, Türk Devletleri Teşkilatı gibi oluşturulan birliklerle ortak platformlar yaratılmıştır (Kudayarov, 2018: 5). Türkiye'nin eğitim alanında Kırgızistan'a yatırımları kültürel boyuttaki yatırımlar açısından oldukça önemlidir. Kırgızistan'da bulunan Türk eğitim kurumları, yerel halktan büyük övgüler almış olup, bu kurumlarda eğitim almak isteyen çok sayıda insan da bunun kanıtıdır. Kırgız eğitim sisteminde, Türk eğitim kurumları çok önemli konumlara sahiptir. Özellikle devlete ofis işlerini ve eğitim kurumlarındaki öğretimi Kırgız diline aktarmaya yönelik programların uygulanmasında yardımcı olmaktadır (Rıjov ve Borodina, 2019: 146). Türk ilköğretim okulları, liseleri ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin faaliyetleri yüksek eğitim kalitesi ve Türkiye'de eğitim görme fırsatı nedeniyle Kırgızistan gençlerinin ilgisini çekmektedir (Pivovarov, 2022: 290).

Kırgızistan'a yapılan önemli yatırımlardan biri de sağlık sektöründe büyük ses getiren Kırgız-Türk Dostluk Hastanesinin 2018 yılında açılması olmuştur. Sağlık alanındaki iş birliği daha incesinde karşılıklı olarak iki ülkenin vatandaşlarının tıp fakültelerinde eğitim ve tedavi görmesiyken, büyük bir girişim örneği gösterilmiş ve Kırgızistan'a hastane açılmıştır. Ayrıca Türkiye'nin finansal desteği ile işletilen hastanenin daha imkânlarla sahip olması adına gerekli tıbbi yardım Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) tarafından sağlanmıştır (TİKA, 2019: 91).

Türkiye'nin Kırgızistan'a yapmış olduğu yatırımlara genel olarak bakıldığında 1990'larda, Türkiye ve Kırgızistan arasındaki ekonomik ilişkiler de hızla geliştiği görülmektedir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi artmış ve Türk firmaları Kırgızistan'da birçok projeye yatırım yapmıştır. Bu dönem Türkiye'nin Kırgızistan'a yaptığı yatırımların birçoğu özellikle enerji, madencilik, inşaat ve turizm sektörlerinde gerçekleştirilmiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde Türkiye ve Kırgızistan arasındaki ilişkiler daha da güçlenmiştir. İki ülke arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel iş birliklerinin artmasının yanı sıra Türkiye, Kırgızistan'a eğitim, sağlık, kültür ve turizm konularında da destek sağlamıştır. Günümüzde, Türkiye ve Kırgızistan arasındaki ilişkileri halen güçlüğünü koruyarak devam etmektedir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi artmaya devam etmekte ve Türk firmaları Kırgızistan'da yatırımlarını sürdürmektedir. Ayrıca, Türkiye ve Kırgızistan arasındaki siyasi iş birliği de güçlü bir şekilde devam etmektedir. Türkiye, Kırgızistan'ın bölgesel ve küresel konulardaki politikalarını desteklerken, Kırgızistan'ın

bölgesel iş birliği platformlarına katılımını teşvik etmektedir. Sonuç olarak, Türkiye'nin Kırgızistan'daki yatırımları, her iki ülke arasındaki ilişkileri güçlendirirken Kırgızistan'ın ekonomik kalkınmasına katkı sağladığı görülmektedir.

2.6. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi (KTMÜ) 30 Eylül 1995'te İzmir'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti hükümeti arasında Kırgızistan'ın başkenti Bişkek şehrinde Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi kurulmasına dair anlaşma" ile kurulmuştur. KTMÜ, Türk Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından desteklenen ilk üniversitelerden biridir.

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, kurulduğu günden beri Türk Cumhuriyetleri arasında nitelikli eğitim çalışmaları yürütmeyi temel görevleri arasında kabul etmiştir. Üniversitenin amacı, modern ve çağdaş eğitim sistemi ile donatılmış Türk gençlerini, ortak anlayış ile bilinçli, kendine yetebilen, sorumluluk sahibi bireyler olarak yetiştirmektir. Kendi kültürel değerlerini koruyup, evrensele ulaşma noktasında şahsiyetçi bireyleri ön plana çıkararak, başta Türk Dünyası olmak üzere dünya bilimine katkı sağlayan ve yeni bir medeniyet tasavvuru hayal eden gençler yetiştirmek, üniversitenin öncelikleri arasındadır. Üniversite, akademik kadrosu ve öğrencileri ile başta Türk Cumhuriyetleri arasında dil, bilim, tarih, edebiyat, kültür, sanat, ekonomi ve spor alanındaki iş birliğini en üst seviyelere taşımayı aynı zamanda insani değerler üreterek evrensele ulaşmayı şiar edinmiştir.

Manas Üniversitesi'nde 2023-2024 Eğitim-Öğretim Yılı itibari ile 12 fakülte içerisinde 41 bölüm, 1 yüksekokul, 1 meslek yüksekokulu ve 4 enstitü bulunmaktadır. Üniversitenin hali hazırda 27 farklı ülkeden 262 kurum ve kuruluş ile iş birliği anlaşması bulunmaktadır. Orhun Değişim Programı, Mevlâna Değişim Programları, Erasmus gibi programlar üzerinden öğrenci ve öğretim üyesi değişimlerine imkân tanımaktadır. Bu programlar ile Türk Devletleri Türk Üniversiteler Birliği üyesi üniversiteler ve diğer uluslararası üniversiteler ile iş birliği sağlanmakta ve böylece ilişkiler giderek güçlenmektedir.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi; öğrencilerine Türkiye ve Kırgızistan'ın sağladığı geniş imkânlarla uluslararası kalitede ücretsiz öğretim veren, akademik başarıları bağımsız uluslararası QS ve Times Higher Education gibi kuruluşların listesinde yer almasıyla kanıtlanmış, diplomaları Türkiye, Kırgızistan ve bu iki ülkenin diplomalarının

tanındığı ÷lkelerde geçerli olan saygın bir yükseköğretim kurumudur. KTMÜ, uluslararası alanda tanınan bir üniversite olma yolunda hızla ilerlemektedir. Dünya üniversiteleri sıralamasında yükseliş gösteren KTMÜ, 2022 yılı QS Dünya Üniversiteler Sıralamasında 801-1000 arasında yer almıştır. Ayrıca uluslararası akreditasyon kurumları tarafından da onaylanmıştır.

Sonuç olarak, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, kaliteli eğitim, araştırma, uluslararası iş birliği ve öğrenci hizmetleri konusunda başarılı bir üniversite olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversite hem Türkiye hem de Kırgızistan için önemli bir eğitim kurumu olarak kabul edilmektedir.

3. BÖLÜM: KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİNDE OKUYAN KIRGIZ ÖĞRENCİLERDE TÜRKİYE VE TÜRK ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analiz

Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri SPSS 16 (Statistical Package for Social Science) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, ölçümlenen nicel değişkenler için ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Elde edilen veriler önce normal dağılıma uygunluk testlerine tabi tutulmuş, ardından verilerin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilen ölçekler için parametrik testler kullanılmıştır.

Cinsiyet, medeni durum gibi ikili değişkenler arasındaki karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklem T Testi kullanılırken, ikiden fazla değişkenler arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin alt boyutları ve genel puanlarının ortalama ve standart sapmaları tanımlayıcı istatistik tablosu şeklinde sunulmuştur. Ölçeklerin faktör yapısını belirlemek amacıyla faktör analizi yöntemi kullanılmış ve ölçekler ile alt boyutlarının güvenilirlik düzeylerini belirlemek için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır.

3.1.1. Geliştirilen Ölçeğe İlişkin Değerlendirmeler

Makalelerde güvenilirlik ve geçerlilik, bilimsel araştırmaların temel taşlarıdır ve sonuçların doğru ve güvenilir olmasını sağlayan önemli kavramlardır.

A) Güvenirlilik (Reliability):

Güvenirlilik, bir ölçümün veya araştırma yönteminin tekrarlana bilirliliği ve tutarlılığı ile ilgilidir. Bir araştırma veya ölçüm yöntemi güvenilir değilse, sonuçlar ve veriler tutarlı değilse, bu sonuçların güvenilir olduğunu söylemek zor olur. Güvenirlilik, aynı ölçüm veya araştırma yöntemi farklı zamanlarda veya farklı araştırmacılar tarafından kullanıldığında aynı sonuçların elde edilmesiyle ölçülür.

Neden Güvenirlilik Önemlidir?

Bilimsel araştırmalarda güvenilirlik, sonuçların güvenilir ve tekrarlanabilir olmasını sağlar. Bu da diğer araştırmacıların aynı çalışmayı tekrarlayabilmesini ve sonuçları doğrulayabilmesini sağlar.

Güvenilir sonuçlar, karar vericiler, politika yapıcılar ve toplum için daha iyi bilgi sağlar. Bu nedenle, yanıltıcı veya tutarsız sonuçlardan kaçınılmalıdır.

B) Geçerlilik (Validity):

Geçerlilik, bir ölçümün veya araştırma yönteminin ölçmek istediği kavramı veya değişkeni doğru bir şekilde yansıttığı dereceyi ifade eder. Bir ölçüm aracı veya araştırma yöntemi geçerli değilse, elde edilen veriler, incelenen kavramı veya değişkeni yanlış şekilde yorumlayabilir veya ölçemez.

Neden Geçerlilik Önemlidir?

Geçerlilik, araştırma sonuçlarının anlamlı ve gerçekçi olduğunu doğrular. Değişkenler arasındaki ilişkileri ve neden-sonuç ilişkilerini yanlış yorumlamaktan kaçınır.

Geçerlilik, ölçümün amacına uygun olup olmadığını belirler. Örneğin, bir anketin kişinin zekâ seviyesini ölçmeye uygun olup olmadığını değerlendirmek için geçerlik analizleri yapılabilir.

Sonuç olarak, güvenilirlik ve geçerlilik, bilimsel araştırmaların temel nitelikleridir ve doğru, güvenilir ve anlamlı sonuçlar elde etmek için gereklidir. Bu nedenle, araştırmacılar, bu iki kavramı dikkate alarak yöntemlerini tasarlamalı, verileri toplamalı ve sonuçları yorumlamalıdır. Bu sayede bilim dünyasında ve toplumda daha güvenilir bilgi ve sonuçlar üretilir.

3.1.1.1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenilirliği

Cronbach's Alpha	N of Items
,927	41

Tablo 2: Reliability Statistics

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tez çalışması öncesinde ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla ön test yapılmıştır. Ön test 41 katılımcıya uygulanmıştır. Bu veriler, bir ölçeğin güvenilirliğini değerlendiren Cronbach'ın Alfa katsayısını ve ölçekte bulunan toplam öge sayısını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı aşağıdaki açıklama yapılabilir:

Cronbach'ın Alfa Katsayısı: Cronbach'ın Alfa, bir ölçeğin iç tutarlılığını ölçen bir istatistiksel ölçüdür. Değerler 0 ile 1 arasında değişir ve ölçeğin öğeleri arasındaki ilişkinin gücünü yansıtır. Genellikle 0,7 veya daha yüksek bir değer kabul edilebilir bir

güvenirlilik düzeyini gösterir. Burada Cronbach'ın Alfa değeri 0.927 olarak verilmiştir, bu da ölçeğinizin yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğinizin öğeleri birbirleriyle uyumlu ve bir bütün olarak güvenilir bir şekilde ölçüm yapabilmektedir.

Öge Sayısı: Ölçeğinizde toplam 41 öge bulunmaktadır. Bu, ölçeğin ne kadar kapsamlı olduğunu ve geniş bir yelpazede konuları ölçtüğünü gösterir.

Genel olarak, ölçeğinizin yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğu ve geniş bir öge yelpazesini içerdiği söylenebilir. Bu, ölçeğinizin güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini ve kapsamlı sonuçlar elde etmenize yardımcı olabileceğini gösterir.

3.1.1.2. Faktör Analizi

Faktör analizi, birçok değişkenin birkaç temel faktör veya boyut altında nasıl gruplandırılabilirliğini ve bu faktörlerin veri setindeki varyansın büyük bir kısmını nasıl açıklayabileceğini incelemek için kullanılan birçok değişkenli istatistiksel bir tekniktir. Faktör analizi, bir araştırmacının verileri basitleştirme, yapıyı anlama ve anlamlı sonuçlar çıkarması için önemli bilgiler sağlayabilir. İşte faktör analizinin önemli işlevleri:

1.Değişkenleri Azaltma ve Basitleştirme: Faktör analizi, birçok değişkeni daha az sayıda temel faktöre indirgeyerek veri karmaşıklığını azaltır. Bu, araştırmacılara daha yönetilebilir ve anlamlı veriler elde etme imkânı sunar.

2.Yapıyı Anlama: Faktör analizi, veri setindeki gizli yapıları ve ilişkileri belirlemeye yardımcı olur. Örneğin, bir anket aracılığıyla toplanan verilerdeki öğelerin belirli bir kavram veya boyut etrafında gruplandığını belirlemek için kullanılabilir.

3.Ölçüm Araçlarını Değerlendirme: Araştırmacılar, faktör analizi kullanarak bir ölçüm aracının geçerliliğini ve güvenilirliğini değerlendirebilirler. Bu, bir ölçüm aracının hangi öğelerin aslında ölçmekte olduğunu ve hangi öğelerin ölçüm amaçlarına katkı sağlamadığını belirlemek için kullanışlıdır.

4.Araştırma Hipotezlerini Test Etme: Faktör analizi, araştırma hipotezlerini test etmek için kullanılabilir. Örneğin, bir araştırmacı, belirli bir faktörün (örneğin, kişilik özellikleri veya tüketici davranışları) altında yatan alt faktörleri belirlemek ve bu faktörleri incelemek isteyebilir.

5.Verit Madenciliği: Büyük veri setleri üzerinde çalışırken, faktör analizi, karmaşık yapıları ve ilişkileri daha iyi anlamak için kullanılabilir. Bu, iş dünyasında, pazarlama

analizlerinde ve sosyal bilimlerde veri madenciliği uygulamalarında yaygın olarak kullanılır.

6.Karar Vermeyi Destekleme: Faktör analizi sonuçları, karar verme süreçlerine daha fazla iç görü sağlayabilir. Özellikle çok sayıda değişken veya faktörle ilgili karmaşık kararlar alınması gereken durumlarda, faktör analizi, daha iyi kararlar almanıza yardımcı olabilir. Sonuç olarak, faktör analizi, çok değişkenli verilerin anlaşılması, ölçüm araçlarının geliştirilmesi ve veri setlerinin basitleştirilmesi için önemli bir araştırma aracıdır. Araştırmacılar, bu teknikle verileri daha anlamlı ve kullanışlı hale getirebilirler.

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçümü		,886
Bartlett'in Küresellik Testi Yaklaşık Ki-Kare	Bartlett'in Küresellik Testi Yaklaşık Ki-Kare	5,227E3
	Df	820
	Sig.	,000

Tablo 3: KMO and Bartlett's Test

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu veriler, faktör analizi için kullanılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik ölçümünü ve Bartlett's Test of Sphericity'in sonuçlarını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı olarak aşağıdaki açıklamalar yapılabilir:

KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Değeri: KMO değeri 0 ile 1 arasında bir değer alır ve faktör analizi yapılacak veri setinin örneklem yeterliliğini ölçer. Genellikle 0,6'dan büyük olması tercih edilir. Burada KMO değeri 0.886 olarak verilmiştir, bu da veri setinizin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Bartlett's Test of Sphericity: Bu test, veri setinizin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemeye çalışır. Hipotez, gözlem değerleri arasında bir korelasyon olmadığı (sıfır korelasyonlu) durumun varsayımını test eder. Eğer p değeri istatistiksel olarak anlamlıysa (genellikle 0.05'ten küçük), bu varsayım reddedilir ve faktör analizine uygun olduğunu söyler. Burada Bartlett's Test sonucunda yaklaşık ki-kare değeri (Approx. Chi-Square) 5.227E3 (5.227×10^3) olarak verilmiş ve p değeri 0.000 olarak

belirtilmiştir. Bu sonuç, veri setinizde gözlem değerleri arasında anlamlı bir korelasyon olduğunu ve faktör analizinin uygun olduğunu göstermektedir.

Genel olarak, veri setinizin faktör analizi için uygun olduğunu ve faktörler arasında anlamlı korelasyonlar olduğunu söyleyebiliriz. Bu, faktör analizi sonuçlarınızın güvenilir olabileceğini gösterir.

Compon ent	Başlangıç Özdeğerleri			Karesel Yüklerin Ekstraksiyon Toplamları			Rotasyon Karesel Yüklerin Toplamları		
	Total	% of Varianc e	Cumu lative %	Total	% of Varia nce	Cumulat ive %	Tota l	% of Varian ce	Cumula tive %
1	10,837	24,629	24,629	10,837	24,629	24,629	6,571	14,935	14,935
2	3,387	7,698	32,328	3,387	7,698	32,328	5,078	11,542	26,477
3	2,964	6,737	39,065	2,964	6,737	39,065	4,340	9,865	36,342
4	2,438	5,541	44,606	2,438	5,541	44,606	3,363	7,644	43,986
5	1,817	4,130	48,736	1,817	4,130	48,736	2,090	4,750	48,736

Tablo 4: Açıklayıcı Faktör Analizi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur. Çıkarma Yöntemi: Temel Bileşen Analizi.

Tabloya baktığımızda, faktör analizi sonuçlarının temel bileşen analizi yöntemiyle elde edildiğini görüyoruz. Toplam varyans açıklaması, farklı bileşenlerin ne kadar varyansı açıklayabildiğini gösterir. Tabloya göre:

Toplam 44 bileşen değerlendirilmiştir.

İlk bileşen, 10.837 özdeğer ile %24.629 varyansı açıklar. İkinci bileşen ise 3.387 özdeğer ve %7.698 varyansla gelir.

İlk iki bileşen toplamda %32.328 varyans açıklar.

Toplamda 5 bileşen %48.736 varyansı açıklar.

Bunlar, bileşenlerin verilerin varyansının ne kadarını temsil ettiğini gösterir. Örneğin, ilk bileşen verilerin %24.629'unu temsil ederken, ilk iki bileşen toplamda %32.328 varyansı temsil eder.

Yukarıda yapılan açıklamada olduğu gibi “Faktör Analizi”, veri kümesinin yapısını anlamak ve değişkenler arasındaki ilişkileri anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu tabloya dayanarak, ilk bileşenin verilerdeki en fazla varyansı temsil ettiği ve bu bileşenin ana faktör olduğu söylenebilir. Diğer bileşenler ise daha düşük varyans açıklamasına sahiptir.

Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Kadın	237	3,6666	,48173	,03129
Erkek	78	3,7411	,49690	,05626

Tablo 5: Cinsiyet Ölçeği /Bağımsız Değişken T Testi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, cinsiyet (kadın ve erkek) ölçeğinin gruplarına göre ortalama puanlarını, standart sapmalarını ve standart hata ortalamalarını göstermektedir.

"cinsiyet": Bu sütun kadın ve erkek gruplarını belirtmektedir.

"N": Her bir cinsiyet grubunda bulunan birey sayısını ifade eder.

"Mean": Her bir cinsiyet grubundaki bireylerin ölçeği altındaki ortalama puanlarını gösterir.

"Std. Deviation": Her bir cinsiyet grubundaki bireylerin ölçeği altındaki standart sapmalarını belirtir.

"Std. Error Mean": Her bir cinsiyet grubundaki bireylerin ölçeği altındaki ortalama puanlarının standart hata ortalamasını ifade eder.

Bu tabloya göre, ölçeği altında kadınlar grubunun ortalama puanı 3,6666 ve standart sapması 0,48173 olarak bulunmuştur. Aynı ölçeğe erkekler grubunun ortalama puanı ise 3,7411 ve standart sapması 0,49690 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre, kadınlar ve erkekler arasında ölçeği altında ortalama puanlar arasında belirgin bir fark görünmemektedir. Standart hata ortalamaları da her iki grupta benzerdir. İstatistiki anlamda farklılık göstermemekle beraber erkeklerde Türk İmajı daha olumlu olduğu görülmektedir.

	Bileşenler				
	1	2	3	4	5
Turistik Yerler	,800				
Türkiye’yi Merak	,771				
Türkiye’de Alışveriş	,734				
Görmek İstedğim Şehir	,725				
Türk Ürünleri Kaliteli	,595				
Türk Ürünleri Satın	,544				
Arkadaşlık Kolay	,531				
Yemek	,518				
Türkler Misafirperver	,513				
Şarkılar	,473				
Dil Benzer	,441				
Komsu	,381				
Türkiye’deki Üniversitelerle Aynı Kalitede	,374				
Çalışan Tanıdıklarım Var					
Zengin		,650			
Dünyada Önde Gelen		,638			
Refah Seviyesi		,627			
Siyasi Arenada Sözü Dinlenen		,624			
Teknolojiye Entegre		,593			
Türk Teşkilatında Etkin		,493			
Para Biriktirme			,788		
Türkiye’de Çalışmak			,714		
Yüksek Maaş			,683		
Yaşamak İsterim			,623		
Lisansüstü			,585		
Değişim Programı			,536		
Kolay İş			,498		
Eğlence Anlayışı				,762	
Arkadaşlık İlişkileri				,676	
Aile Yapıları				,653	
Yemek Kültürü				,629	
Türk Akademisyenler Etkili				,322	
Türk Edebiyatı					,639
Yazarlar					,536
Güvenilir					,496
Barış Sever					,457
Kültür Seviyesi Yüksek					,424
Türk Soylu					,418
Türk Spor					,417
Türk Dizileri					,368
Entelektüel					,366

Tablo 6: Döndürülmüş Bileşen Matrisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tabloya baktığımızda, her bir bileşen için faktör yüklemeleri görülmektedir. Faktör yüklemeleri, her değişkenin her bir bileşene ne kadar katkı sağladığını gösterir. Örneğin, "turistik yerler" değişkeni en yüksek faktör yüklemesi olan, 800 ile ilk bileşene en fazla katkıyı sağlamaktadır. En az katkı sağlayan ise entelektüellik, Türk dizileri gibi maddelerdir.

3.1.1.3. İki Değişkenden Fazla Değişken Üzerine Yapılan Değerlendirmeler (ANOVA Testleri)

ANOVA (Analysis of Variance) testi, araştırmalarda gruplar arasındaki istatistiksel anlamlılığı belirlemek ve gruplar arasındaki varyansın nedenini incelemek amacıyla kullanılan bir istatistiksel analiz yöntemidir. ANOVA testi, bir veya daha fazla bağımlı değişkenin farklı kategorik gruplar veya faktörler arasında karşılaştırılması için kullanılır. İşte ANOVA testinin ana nedenleri:

- 1.Gruplar Arasındaki Ortalama Farklarını Belirlemek: ANOVA testi, farklı grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için kullanılır. Örneğin, bir ürünün farklı reklam stratejileri altında satışlarını karşılaştırmak veya bir ilacın farklı dozlarının etkilerini değerlendirmek için ANOVA testi kullanılabilir.
- 2.Faktörlerin Etkilerini İncelemek: ANOVA, birden fazla faktörün veya kategorik bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkilerini değerlendirmek için kullanılabilir. Bu, bir araştırmacının çeşitli faktörlerin veya grupların birbirleriyle etkileşimlerini anlamasına yardımcı olabilir.
- 3.Varyansın Kaynağını İncelemek: ANOVA, toplam varyansın nereden kaynaklandığını belirlemeye yardımcı olur. Bu, araştırmacılara gruplar arasındaki varyansın, grup içi varyansın üstesinden gelip gelmediğini ve gruplar arasındaki farkın nedensel bir ilişki olup olmadığını anlamalarına yardımcı olur.
- 4.Karar Vermeyi Desteklemek: ANOVA testi, farklı gruplar arasında kararlar alınırken istatistiksel olarak anlamlı farkların olup olmadığını belirlemeye yardımcı olabilir. Bu, pazarlama stratejileri, ürün geliştirme veya tedavi seçenekleri gibi birçok alanda karar verme süreçlerini destekler.
- 5.Araştırma Hipotezlerini Test Etme: Araştırmacılar, ANOVA testini kullanarak belirli hipotezleri test edebilirler. Örneğin, "Grup A ile Grup B arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mı?" gibi bir hipotezi test etmek için ANOVA kullanabilirler.

ANOVA testi, istatistiksel olarak farklı gruplar arasındaki farkları belirlemek ve bu farkların anlamını anlamak için yaygın olarak kullanılan güçlü bir araştırma aracıdır. Ancak, doğru sonuçlar elde etmek için veri setinizin özelliklerine, hipotezlerinize ve araştırma tasarımınıza uygun bir ANOVA türü seçmek ve analiz etmek önemlidir.

Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
3,095	3	311	,027

Tablo 7: Varyansların Homojenliği Testi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu veriler, farklı grupların (yaş grupları gibi) ölçümlerdeki varyanslarının homojen olup olmadığını değerlendiren Levene Testi sonuçlarını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı genel bir yorum:

Levene İstatistiği: Levene İstatistiği değeri 3.095 olarak verilmiştir. Bu istatistik, farklı grupların ölçümlerdeki varyanslarının homojen olup olmadığını değerlendirir.

Serbestlik Dereceleri (df1 ve df2): Testin serbestlik dereceleri (degrees of freedom) df1 ve df2 olarak belirtilmiştir. df1 değeri 3, df2 değeri ise 311 olarak verilmiştir.

Anlamlılık (Sig.): Anlamlılık değeri (p değeri) 0.027 olarak belirtilmiştir. Bu değer, test sonucunun rastgelelikten kaynaklanmadığını ve farklı grupların varyanslarının homojen olup olmadığı konusunda anlamlı bir fark olduğunu gösterir.

Genel olarak, Levene Testi sonucu anlamlı bir değer verdiği için farklı yaş gruplarının ölçümlerdeki varyansları arasında homojen olmayan bir fark olduğunu söyleyebiliriz. Bu da farklı yaş gruplarının ölçek değerlendirmelerindeki varyanslarının eşit olmadığını gösterir. Bu bilgi, sonraki istatistiksel analizlerde dikkate alınması gereken bir nokta olabilir. Sonuç olarak bu veriler ANOVA testi yapmaya uygundur.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Ortalama için %95 Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
18-20	112	3,6350	,40609	,03837	3,5589	3,7110	2,61	4,44
21-23	185	3,6779	,51875	,03814	3,6026	3,7531	1,61	5,00
24-26	15	4,0367	,48010	,12396	3,7708	4,3026	3,12	4,76
27+	3	4,2358	,03726	,02151	4,1432	4,3283	4,20	4,27
Total	315	3,6850	,48580	,02737	3,6312	3,7389	1,61	5,00

Tablo 8: Türk İmajı Ölçeği (Tanımlayıcılar)

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Türk İmajı ölçeğinin farklı yaş gruplarına göre ortalamalarını ve diğer istatistikleri göstermektedir. İşte bu verilere dayalı genel bir yorum:

18-20 Yaş Grubu: Bu yaş grubundaki katılımcıların ölçeği ortalama 3,6350 puanla değerlendirdiği görülmektedir. Standart sapma (Std. Deviation) değeri 0,40609, yani bu yaş grubundaki yanıtların ortalama dan ne kadar dağıldığını gösterir. Güven aralığı (95% Confidence Interval for Mean) 3.5589 ile 3.7110 arasında bulunmaktadır. Minimum değer 2.61, yani en düşük puanı alan kişinin değeri, maksimum değer ise 4.44, yani en yüksek puanı alan kişinin değeri olarak belirtilmiştir.

21-23 Yaş Grubu: Bu yaş grubundaki katılımcıların ölçeği ortalama 3,6779 puanla değerlendirdiği görülmektedir. Standart sapma değeri 0.51875 ve güven aralığı 3.6026 ile 3.7531 arasında bulunmaktadır. Minimum değer 1.61, maksimum değer ise 5.00 olarak belirtilmiştir.

24-26 Yaş Grubu: Bu yaş grubundaki katılımcıların ölçeği ortalama 4,0367 puanla değerlendirdiği görülmektedir. Standart sapma değeri 0.48010 ve güven aralığı 3.7708 ile 4.3026 arasındadır. Minimum değer 3.12, maksimum değer ise 4.76 olarak verilmiştir.

27+ Yaş Grubu: Bu yaş grubundaki katılımcıların ölçeği ortalama 4,2358 puanla değerlendirdiği görülmektedir. Standart sapma değeri 0.03726 ve güven aralığı 4.1432 ile

4.3283 arasında bulunmaktadır. Minimum değer 4.20, maksimum değer ise 4.27 olarak belirtilmiştir.

Toplam: Tüm yaş gruplarını içeren toplam verilerde, ölçeği ortalama 3,6850 puanla değerlendirdiği görülmektedir. Standart sapma değeri 0.48580 ve güven aralığı 3.6312 ile 3.7389 arasındadır. Minimum değer 1.61, maksimum değer ise 5.00 olarak belirtilmiştir. Bu verilere dayanarak, farklı yaş grupları arasında ölçeği değerlendirme açısından bazı farklılıklar olduğu görülüyor gibi görünüyor. Örneğin, 24-26 yaş grubu, ortalama olarak daha yüksek bir değerlendirme puanına sahip gibi görünüyor. Diğer yaş gruplarına göre daha yüksek bir değerlendirme yapmış gibi görünen katılımcılar 27+ yaş grubunda da mevcuttur.

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Gruplar Arası	3,055	3	1,018	4,458	,004
Gruplar İçinde	71,049	311	,228		
Toplam	74,105	314			

Tablo 9: Anova Testi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu veriler, farklı yaş grupları arasında ölçeğin değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını değerlendirmek için yapılan ANOVA (Varyans Analizi) sonuçlarını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı genel bir yorum:

Between Groups (Gruplar Arası) Değişkenler:

Toplam Kareler (Sum of Squares): 3.055 değeri, gruplar arası toplam karelerin toplamını gösterir. Bu, farklı yaş gruplarının ortalamalarının genel ortalamadan ne kadar farklı olduğunu ifade eder.

Serbestlik Derecesi (df): 3 değeri, gruplar arası serbestlik derecesini gösterir.

Ortalama Kareler (Mean Square): 1.018 değeri, gruplar arası varyansın serbestlik derecesine bölünmesiyle elde edilir. Bu, gruplar arası ortalama farkın ne kadar varyansa yol açtığını belirtir.

F İstatistiği: 4.458 değeri, gruplar arası ve iç grup varyanslarını karşılaştıran F istatistiğini gösterir. Gruplar arası farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için kullanılır.

Anlamlılık (Sig.): 0.004 değeri, elde edilen F istatistiğinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir. Bu, farklı yaş grupları arasında ölçeğin değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu gösterir.

Within Groups (Gruplar İçi) Değişkenler:

Toplam Kareler (Sum of Squares): 71.049 değeri, gruplar içindeki toplam karelerin toplamını gösterir. Bu, farklı yaş grupları içindeki bireyler arasındaki farklılıkları ifade eder.

Serbestlik Derecesi (df): 311 değeri, gruplar içi serbestlik derecesini gösterir.

Ortalama Kareler (Mean Square): ,228 değeri, gruplar içi varyansın serbestlik derecesine bölünmesiyle elde edilir.

Toplam Değişkenler:

Toplam Kareler (Sum of Squares): 74.105 değeri, tüm veri setinin toplam karelerini gösterir.

Serbestlik Derecesi (df): 314 değeri, toplam serbestlik derecesini gösterir.

Sonuç olarak, ANOVA sonucuna göre, farklı yaş grupları arasında ölçeğin değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu söylenebilir (Sig. değeri 0.004 olarak belirtilmiştir). Bu, yaş gruplarının ölçeği farklı şekillerde değerlendirdiğini ve en az bir yaş grubunun diğerlerinden istatistiksel olarak farklı olduğunu gösterir.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1	74	3,7245	,40752	,04737	3,6300	3,8189	2,63	4,44
2	59	3,5950	,43117	,05613	3,4826	3,7073	2,61	4,68
3	82	3,6107	,49076	,05420	3,5029	3,7186	1,61	4,68
4	100	3,7699	,54979	,05498	3,6608	3,8790	1,90	5,00
Total	315	3,6850	,48580	,02737	3,6312	3,7389	1,61	5,00

Tablo 10: Tanımlayıcılar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, ölçeğinin farklı gruplar arasındaki istatistiksel analiz sonuçlarını içermektedir. Öncelikle, bu tabloda grupların istatistiksel özetleri (ortalama, standart sapma vb.)

verilmiştir. Daha sonra, gruplar arasında istatistiksel farklılıkları değerlendirmek için bağımsız örneklem t-testi sonuçları sunulmuştur.

"Descriptives" Bölümü:

Bu bölümde, ölçeği altında farklı grupların istatistiksel özetleri yer almaktadır.

N: Gözlem sayısını ifade eder.

Mean: Ortalama değeri temsil eder.

Std. Deviation: Standart sapmayı gösterir.

Std. Error: Ortalama hatası değerini ifade eder.

95% Confidence Interval for Mean: Ortalama değerinin %95 güven aralığını belirtir.

Minimum: En düşük değeri ifade eder.

Maximum: En yüksek değeri ifade eder.

"t-test for Equality of Means" Bölümü:

Bu bölümde, gruplar arasında bağımsız örneklem t-testi sonuçları sunulmuştur.

Eşit varyans kabul edilerek yapılan t-test sonucunda, t istatistiği, p değeri ve diğer istatistiksel değerler belirtilmiştir.

Eşit varyans kabul edilmeyerek yapılan t-test sonucunda da benzer şekilde t istatistiği, p değeri ve diğer istatistiksel değerler verilmiştir.

Her iki durumda da p değerleri 0.05 anlamlılık düzeyini aşmadığından, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, ölçek altındaki farklı grupların puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı sonucuna varılmaktadır. Sonuçtan görüldüğü üzere sınıflar arasında Türk İmajı algılamasında istatistiki anlamda farklılık ortaya çıkmamıştır. Fakat 1. ve 4. Sınıflarda oran daha fazla gözükmektedir.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Ortalama için %95 Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
Edebiyat	82	3,6104	,40070	,04425	3,5224	3,6985	2,78	4,49
Güzel Sanatlar	23	3,8791	,32884	,06857	3,7369	4,0213	3,22	4,71
İİBF	35	3,6251	,47667	,08057	3,4613	3,7888	2,28	4,54
İlahiyat	22	3,6992	,42974	,09162	3,5087	3,8898	2,79	4,39
İletişim	73	3,6176	,55871	,06539	3,4872	3,7479	1,61	4,76
Mühendislik	4	3,9167	,64777	,32389	2,8859	4,9474	3,17	4,68
Spor Bilimleri	52	3,8819	,46603	,06463	3,7522	4,0117	2,93	5,00
Veteriner	24	3,5682	,58839	,12011	3,3198	3,8167	2,63	4,52
Total	315	3,6850	,48580	,02737	3,6312	3,7389	1,61	5,00

Tablo 11: Farklı Fakültelere Göre Tanımlayıcılar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, ölçeğine sahip farklı "Fakülte" grupları arasındaki istatistiksel analiz sonuçlarını göstermektedir. Öncelikle, her bir fakülte grubunun ölçeği altındaki istatistiksel özetleri verilmiştir. Ardından, bu fakülte grupları arasında istatistiksel farklılıkları değerlendirmek için ANOVA (Varyans Analizi) sonuçlarına bakılabilir.

"Descriptives" Bölümü: Bu bölümde, ölçeği altında farklı fakülte gruplarının istatistiksel özetleri yer almaktadır.

N: Gözlem sayısını ifade eder.

Mean: Ortalama değeri temsil eder.

Std. Deviation: Standart sapmayı gösterir.

Std. Error: Ortalama hatası değerini ifade eder.

95% Confidence Interval for Mean: Ortalama değerinin %95 güven aralığını belirtir.

Minimum: En düşük değeri ifade eder.

Maximum: En yüksek değeri ifade eder.

Bu tablo, farklı fakülte grupları altında ölçeğinin istatistiksel özetlerini göstermektedir.

Bu özetler, fakülte grupları arasında ortalama puanlarda, standart sapmalarda ve diğer

istatistiksel ölçümlerdeki farklılıkları belirlemeye yardımcı olabilir. Eğer farklı fakülte grupları arasında anlamlı istatistiksel farklılıklar belirlenmek isteniyorsa, ANOVA gibi uygun istatistiksel yöntemler kullanılabilir.

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4,343	7	,620	2,731	,009
Within Groups	69,761	307	,227		
Total	74,105	314			

Tablo 12: ANOVA Testi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, ölçeğinin farklı "Fakülte" grupları arasındaki varyans analizi (ANOVA) sonuçlarını göstermektedir. Bu analiz, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olup olmadığını değerlendirmek amacıyla kullanılır.

"ANOVA" Bölümü: Bu bölümde, gruplar arasında hesaplanan toplam varyansın parçalara ayrılması ve her bir parçanın istatistiksel değerleri verilmiştir.

Sum of Squares: Kareler toplamını ifade eder.

df: Serbestlik derecesini gösterir.

Mean Square: Karelerin ortalama değerini ifade eder.

F: F istatistiği değerini temsil eder.

Sig.: p değerini ifade eder. Bu değer, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını belirler.

Tabloya göre:

Between Groups: Gruplar arası kareler toplamı 4.343 olarak hesaplanmıştır. Serbestlik derecesi 7'dir. Gruplar arası ortalama kare değeri 0.620'dir. F istatistiği değeri 2.731 olarak bulunmuştur. Bu F değeri, gruplar arasında anlamlı bir farkın olduğunu düşündürülebilir.

Within Groups: Grup içi kareler toplamı 69.761 olarak hesaplanmıştır. Serbestlik derecesi 307'dir. Grup içi ortalama kare değeri 0.227'dir.

Total: Toplam kareler toplamı 74.105 olarak bulunmuştur.

Sig. değeri 0.009 olarak görünmektedir. Bu p değeri 0.05 anlamlılık düzeyi ile karşılaştırıldığında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Veriler incelendiğinde Mühendislik, Spor Bilimleri ve Güzel Sanatlar

Fakültelerinde diğer fakültelere göre Türk İmajı algısı daha olumlu ve yüksek olduğu görülmektedir.

3.1.2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tez çalışmasının bu bölümünde katılımcıların özellikleri hakkında bilgi toplanmıştır. Cinsiyet, Yaş, Fakülte gibi özellikler bu bölümde açıklanmıştır.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Kadın	237	75,2	75,2	75,2
Erkek	78	24,8	24,8	100,0
Total	315	100,0	100,0	

Tablo 13: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo cinsiyet dağılımını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı bir yorum:

Toplamda 315 katılımcı bulunmaktadır.

Kadın katılımcı sayısı 237'dir ve katılımcıların %75,2'sini oluşturur.

Erkek katılımcı sayısı 78'dir ve katılımcıların %24,8'ini oluşturur.

Bu tablo, cinsiyet dağılımını ve her cinsiyet grubunun toplam katılımcılar içindeki yüzdesini göstermektedir. Kadınların sayıca ve yüzde olarak daha fazla olduğu görülmektedir. Toplamda %100'e ulaşılması, tüm katılımcıların cinsiyet dağılımına göre hesaplandığını gösterir. Bu çalışmada kadın katılımcıların fazlalığı üniversitedeki öğrenci cinsiyet dağılımı ile doğru orantılıdır.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-20	112	35,6	35,6	35,6
	21-23	185	58,7	58,7	94,3
	24-26	15	4,8	4,8	99,0
	27+	3	1,0	1,0	100,0
	Total	315	100,0	100,0	

Tablo 14: Katılımcıların Yaş Dağılımları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo yaş dağılımını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı bir yorum:

Toplamda 315 katılımcı bulunmaktadır.

18-20 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 112'dir ve katılımcıların %35,6'sını oluşturur.

21-23 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 185'tir ve katılımcıların %58,7'sini oluşturur.

24-26 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 15'tir ve katılımcıların %4,8'ini oluşturur.

27 yaş ve üzeri katılımcı sayısı 3'tür ve katılımcıların %1,0'unu oluşturur.

Bu tablo, katılımcıların yaş aralıklarına göre dağılımını ve her yaş grubunun toplam katılımcılar içindeki yüzdesini göstermektedir. En fazla katılımcı 21-23 yaş aralığındadır (%58.7). Toplamda %100'e ulaşılması, tüm katılımcıların yaş dağılımına göre hesaplandığını gösterir. Bu tez çalışması katılımcılarının üniversite öğrencisi olması yaş dağılımlarıyla doğru orantılıdır.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Edebiyat	82	26,0	26,0	26,0
	Güzel Sanatlar	23	7,3	7,3	33,3
	İİBF	35	11,1	11,1	44,4
	İlahiyat	22	7,0	7,0	51,4
	İletişim	73	23,2	23,2	74,6
	Mühendislik	4	1,3	1,3	75,9
	Spor Bilimleri	52	16,5	16,5	92,4
	Veteriner	24	7,6	7,6	100,0
	Total	315	100,0	100,0	

Tablo 15: Katılımcıların Fakülte Dağılımları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo fakülte dağılımını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı bir yorum:

Toplamda 315 katılımcı bulunmaktadır.

Katılımcıların fakülteye göre dağılımı şu şekildedir:

Edebiyat fakültesinden 82 katılımcı (%26,0)

Güzel Sanatlar fakültesinden 23 katılımcı (%7,3)

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden (İİBF) 35 katılımcı (%11,1)

İlahiyat fakültesinden 22 katılımcı (%7,0)

İletişim fakültesinden 73 katılımcı (%23,2)

Mühendislik fakültesinden 4 katılımcı (%1,3)

Spor Bilimleri fakültesinden 52 katılımcı (%16,5)

Veteriner fakültesinden 24 katılımcı (%7,6)

Toplamda %100'e ulaşılması, tüm katılımcıların fakülte dağılımına göre hesaplandığını gösterir.

Bu tablo, katılımcıların farklı fakülteleere ait olduklarını ve her bir fakültenin toplam katılımcılar içindeki yüzdesini göstermektedir. En fazla katılımcı İletişim fakültesine aittir (%23,2), ardından Spor Bilimleri fakültesi gelmektedir (%16,5).

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	74	23,5	23,5	23,5
	2	59	18,7	18,7	42,2
	3	82	26,0	26,0	68,3
	4	100	31,7	31,7	100,0
	Total	315	100,0	100,0	

Tablo 16: Katılımcıların Sınıf Dağılımları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo sınıf dağılımını göstermektedir. İşte bu verilere dayalı bir yorum:

Toplamda 315 katılımcı bulunmaktadır.

Katılımcıların sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

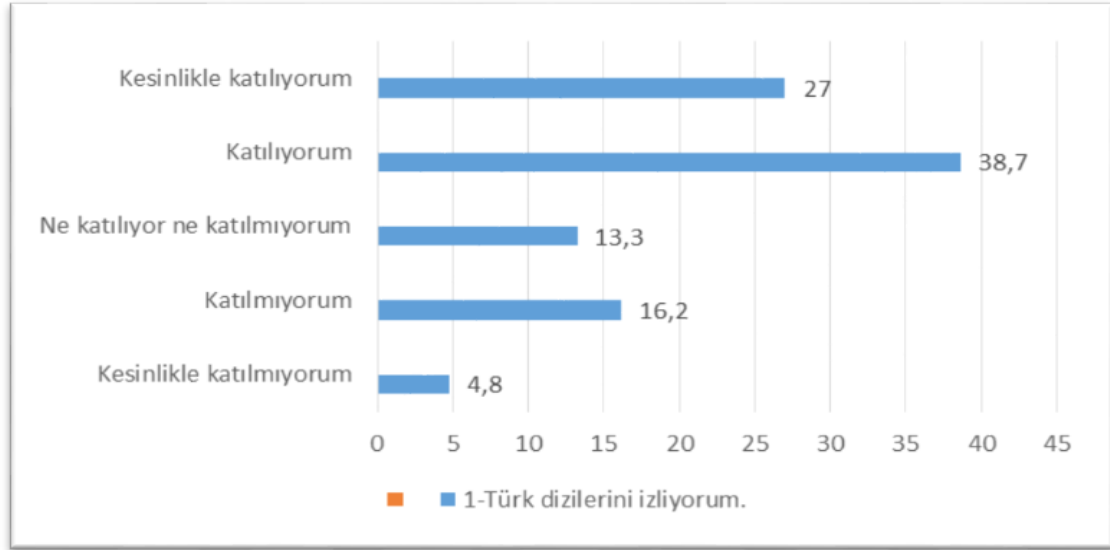
1. sınıftan 74 katılımcı (%23,5)
2. sınıftan 59 katılımcı (%18,7)
3. sınıftan 82 katılımcı (%26,0)
4. sınıftan 100 katılımcı (%31,7)

Toplamda %100'e ulaşılması, tüm katılımcıların sınıf dağılımına göre hesaplandığını gösterir.

Bu tablo, katılımcıların farklı sınıflara ait olduklarını ve her bir sınıfın toplam katılımcılar içindeki yüzdesini göstermektedir. En fazla katılımcı 4. sınıfta yer almaktadır (%31,7), ardından 3. sınıf gelmektedir (%26,0).

3.1.3. Betimsel Analizler

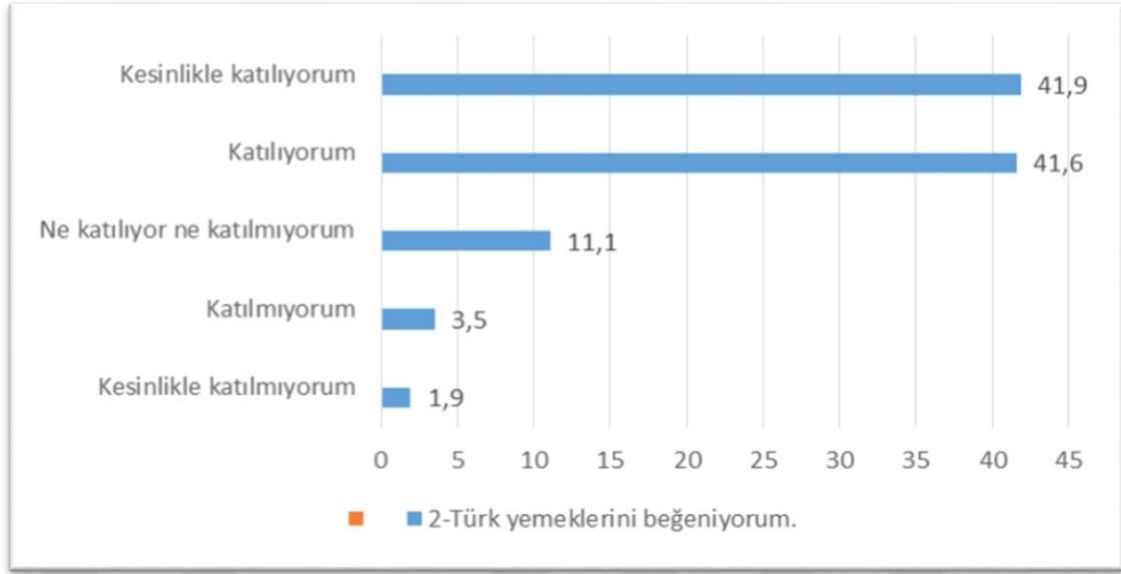
Bu bölümde anket sorularıyla katılımcıların tutumları ortaya çıkarılmaya ve durum betimlenmeye çalışılmıştır. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde okuyan Kırgız öğrencilere yapılan anket çalışmasında 44 adet soru bulunmaktadır.

Grafik 1: Türk Dizileri İzliyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

“Türk dizilerini izliyorum” görüşü sorulduğu yargıya kesinlikle katılıyorum ve katılıyorumu da eklediğimizde Kırgız öğrencilerin %65,7 oranında olumlu görüşe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani Türk dizileri katılımcılarca orta seviyede beğenilmektedir. Bu durum ortak kültürün olumlu bir sonucudur. Türk dizilerini izliyorum için, toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. Kararsızlar eklendiğinde Öğrencilerin %79 oranında Türk dizisi izlediği anlaşılmaktadır.

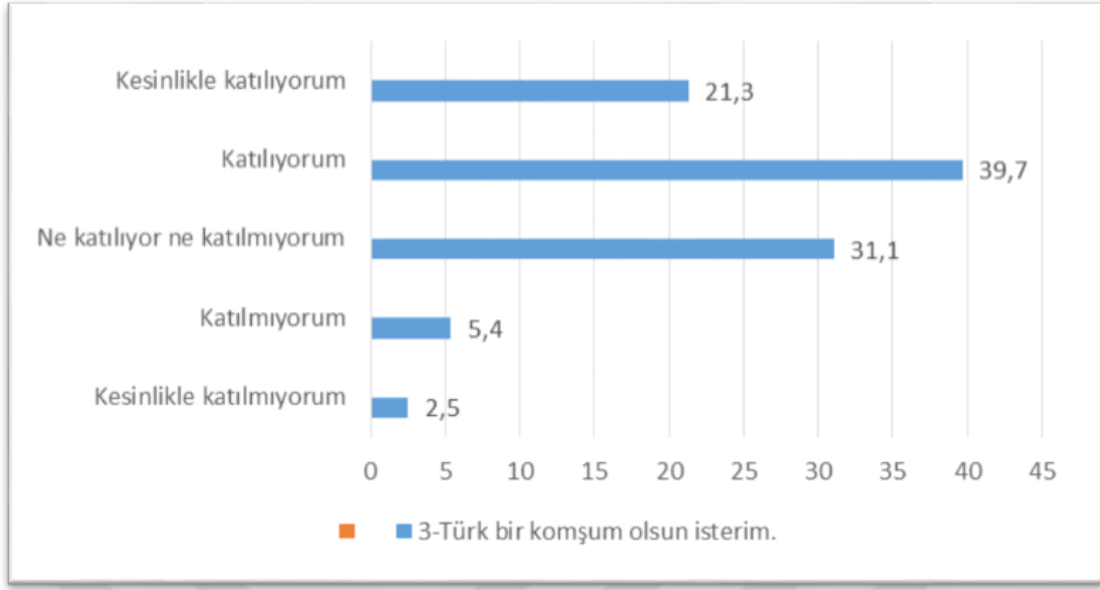

Grafik 2: Türk Yemeklerini Beğeniyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, Kırgız öğrencilerin yemek kültürüne yönelik görüşlerini ve katılımlarını göstermektedir. Tabloya göre, farklı görüş kategorilerine sahip öğrencilerin farklı yemek kategorilerine nasıl dağıldığını göstermektedir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin yemek kültürüne ilişkin görüşleri "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" olarak beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yemek kültürü görüşleri ve bu görüşlere katılım oranlarına bakıldığında, "kararsızım" ve "katılıyorum" görüşlerinin öne çıktığı görülüyor. "Kesinlikle katılıyorum" görüşü de belirgin bir şekilde temsil edilmekte. Genel olarak, "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" görüşlerinin yemek kategorilerine daha fazla yaklaştığı görülüyor. Özellikle "kesinlikle katılıyorum" görüşü, öğrencilerin çoğunluğunun yemek kültürüne olumlu bir şekilde baktığını göstermektedir. Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. Bu öğrencilerin büyük bir çoğunluğu "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerini paylaşmaktadır. Yemek kültürü, genellikle kültürel ve bireysel tercihlerden etkilenir. Bu tablo, Kırgız öğrencilerin yemek kültürüne nasıl baktığını göstermektedir. Sonuç olarak bir kültürel birlikteliğin simgesi olan yemek kültürü konusunda Kırgız öğrencilerin %83,5 oranında olumlu görüşe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Grafik 3: Türk Bir Komşum Olsun İsterim.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin Türk komşu istemeye yönelik görüşlerini ve katılımlarını göstermektedir. Tablodan elde edilebilecek bazı anahtar noktalar şunlardır:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" gibi beş farklı görüş kategorisine sahip oldukları görülmektedir.

Komşu İsteme Görüşleri: Öğrencilerin komşu istemeye yönelik görüşleri, "kararsızım" ve "katılıyorum" şeklinde belirgin bir şekilde ağırlık kazanmaktadır. "Kesinlikle katılıyorum" görüşü de önemli bir oranda temsil edilmektedir.

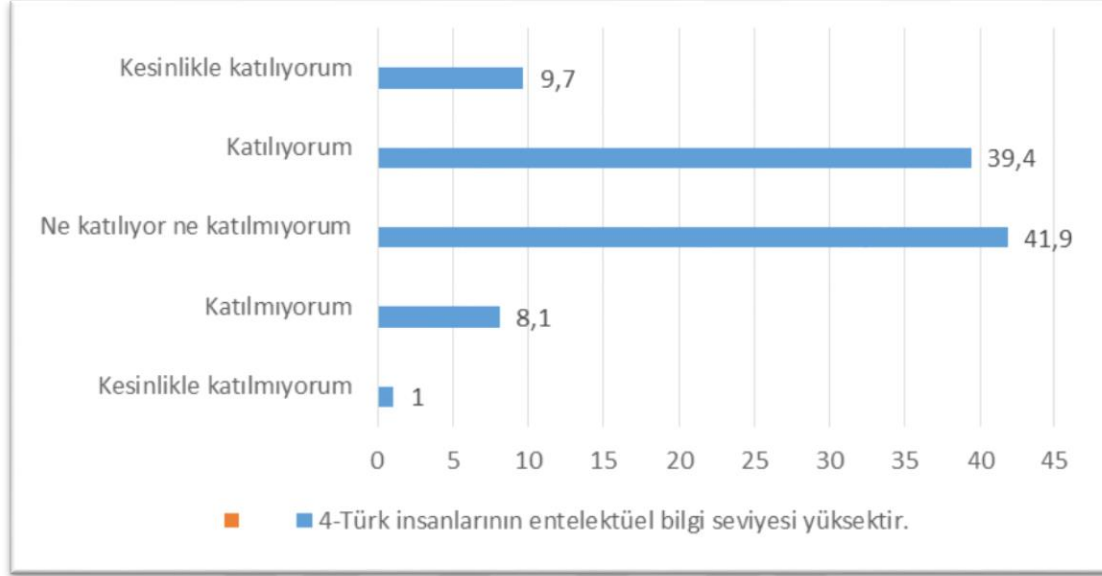
Katılım Dağılımı: Görüşlere katılım dağılımına baktığımızda, en yüksek katılım oranları "katılıyorum" ve "kararsızım" görüşlerinde gözleniyor.

Genel Dağılım: Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer alıyor. "Kararsızım" ve "katılıyorum" görüşleri, öğrencilerin çoğunluğunun komşu isteme konusunda belirli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Komşu İsteme Oranları: Özellikle "katılıyorum" ve "kararsızım" görüşleri, öğrencilerin çoğunluğunun Türk komşu istemeye olumlu bir şekilde yaklaştığını göstermektedir. Öğrencilerin %61 oranında Türk komşuya sıcak baktığı grafikte anlaşılmaktadır.

Tablodan anlaşıldığı kadarıyla, öğrencilerin genel olarak Türk komşu istemeye olumlu baktığı sonucu çıkarılabilir. Ancak, "kesinlikle katılıyorum" ve "katılmıyorum"

görüşlerinin de belirli bir oranda temsil edildiğini unutmamak önemlidir. Bu tablo, öğrencilerin komşuluk ve toplumsal ilişkilerle ilgili görüşlerini yansıttığı için, Türk toplumunun komşuluk anlayışı hakkında bazı ipuçları sunabilir.

Grafik 4: Türk İnsanlarının Entelektüel Bilgi Seviyesi Yüksek.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, Kırgız öğrencilerin "entelektüel" konusundaki görüşlerini ve katılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" gibi beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "entelektüel" konusundaki görüşleri "kararsızım" ve "katılıyorum" şeklinde belirgin bir şekilde ağırlık kazanmıştır. "Kesinlikle katılıyorum" görüşü de öne çıkan bir diğer görüş kategorisidir.

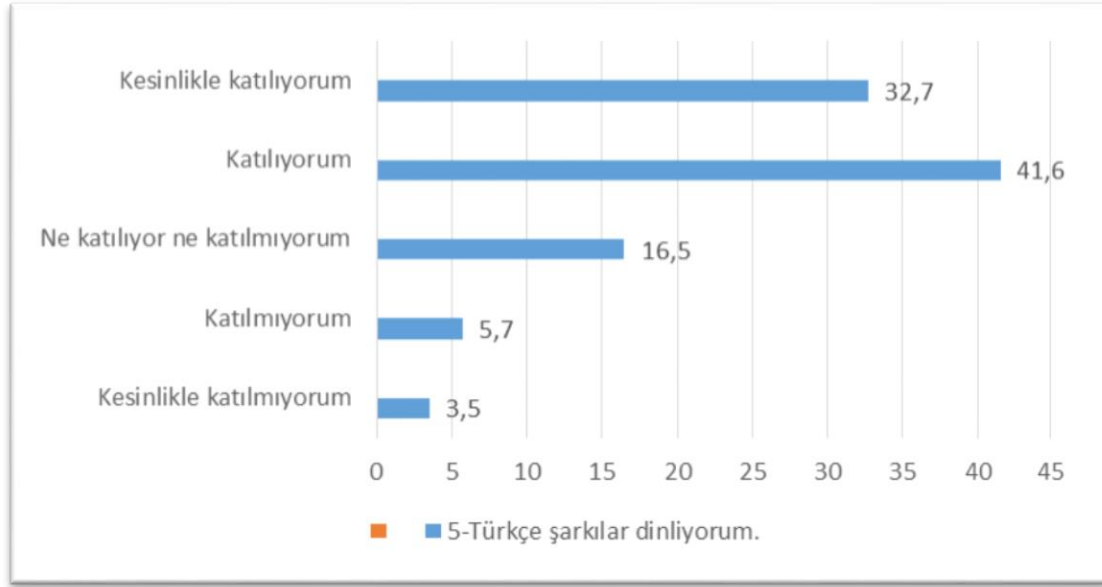
Katılım Dağılımı: "Katılıyorum" ve "kararsızım" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha yüksektir. Bu, öğrencilerin çoğunluğunun bu iki görüşe daha fazla eğilim gösterdiğini gösterir.

Genel Dağılım: Toplamda 305 öğrencinin görüşleri yer alıyor. "Kararsızım" ve "katılıyorum" görüşleri, diğer görüşlere göre daha fazla öğrenci tarafından paylaşılmıştır. Öğrencilerin %49,1'i Türk insanının entelektüel bilgi seviyesini yüksek bulduğu görülmektedir.

Entelektüel Görüş: Öğrencilerin çoğunluğunun "entelektüel" konusundaki görüşlerinin olumlu olduğunu düşündüğü gözlenmektedir.

Görüş ve Entelektüel Görüş: Özellikle "katılıyorum" görüşü, "entelektüel" konusunda öğrencilerin çoğunluğunun olumlu bir görüşe sahip olduğunu yansıtmaktadır.

Tablo, Kırgız öğrencilerin genel olarak entelektüel konulara olumlu bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Ancak, görüşlerin farklılık gösterdiğini ve çeşitli öğrenci görüşlerinin olduğunu unutmamak önemlidir.

Grafik 5: Türkçe Şarkılar Dinliyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

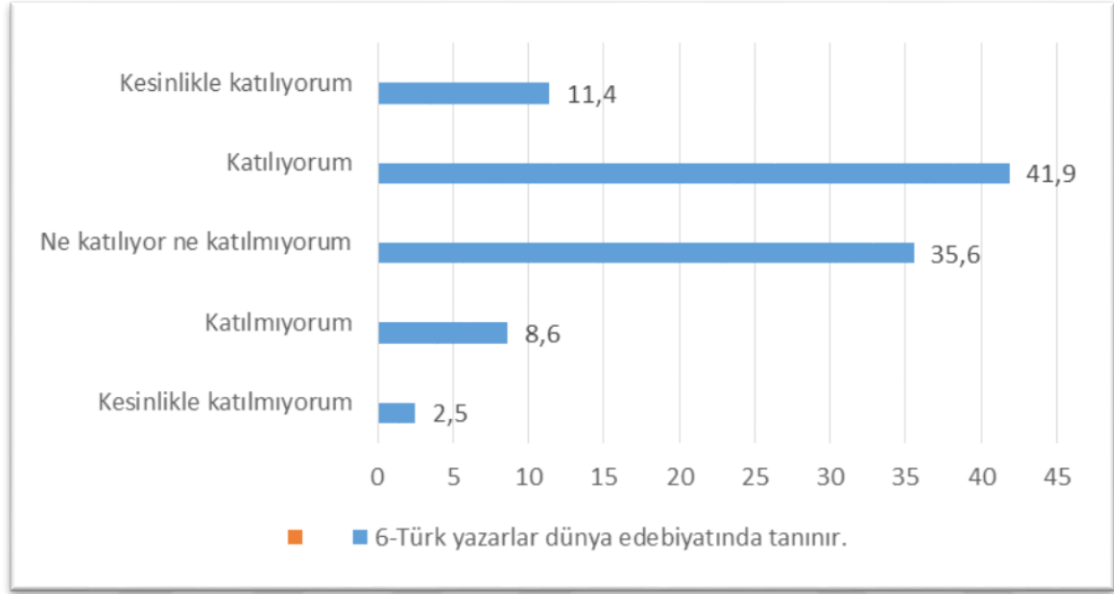
Bu grafik, öğrencilerin Türkçe şarkı dinleme alışkanlıklarına yönelik görüşleri ve katılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" gibi beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "Türkçe şarkı dinliyor muyum?" sorusuna verdiği cevaplara baktığımızda, her beş görüş kategorisinin de öğrenciler arasında temsil edildiği görülüyor. Ancak, "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşleri daha yüksek oranlarda temsil edilmiştir.

Katılım Dağılımı: "Katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha yüksektir. Bu, öğrencilerin çoğunluğunun Türkçe şarkı dinlediği görüşünü destekler.

Genel Dağılım: Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer alıyor. "Katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşleri, diğer görüşlere göre daha fazla öğrenci tarafından paylaşılmıştır.

Türkçe Şarkı Dinleme Oranları: Öğrencilerin çoğunluğunun yani % 74,3'nün Türkçe şarkı dinlediği görüşüne dayanarak, Türkçe şarkı dinlemenin yaygın olduğu sonucu çıkarılabilir.

Grafik 6: Türk Yazarlar Dünya Edebiyatında Tanınır.

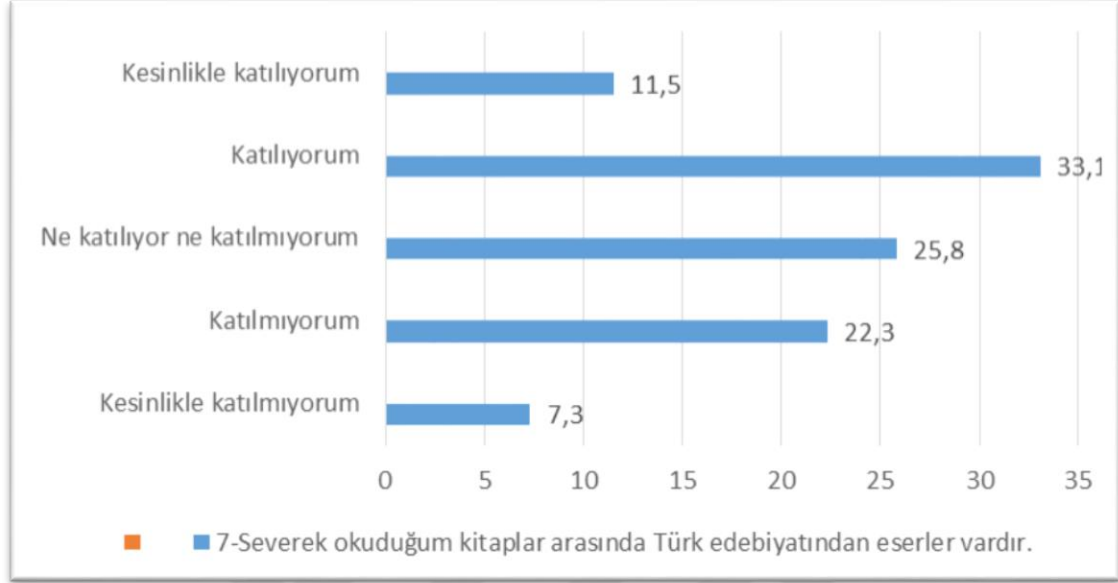
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türk yazarlarının dünya edebiyatında tanınır mı?" sorusuna verdikleri cevapları ve katılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" gibi beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "Türk yazarlarının dünya edebiyatında tanınır mı?" sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda, "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerinin öne çıktığını gözlemliyoruz. "Kesinlikle katılmıyorum" ve "katılmıyorum" görüşleri daha düşük oranlarda temsil edilmiştir.

Katılım Dağılımı: "Kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha yüksektir. Bu, öğrencilerin bu üç görüşe daha fazla eğilim gösterdiğini gösterir.

Genel Dağılım: Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer alıyor. "Kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşleri, diğer görüşlere göre daha fazla öğrenci tarafından paylaşılmıştır.

Grafik 7: Severek Okuduğum Kitaplar Arasında Türk Edebiyatından Eserler Vardır.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Severek okuduğum kitaplar arasında Türk edebiyatından eserler vardır." görüşüne verdikleri cevapları ve katılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" gibi beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

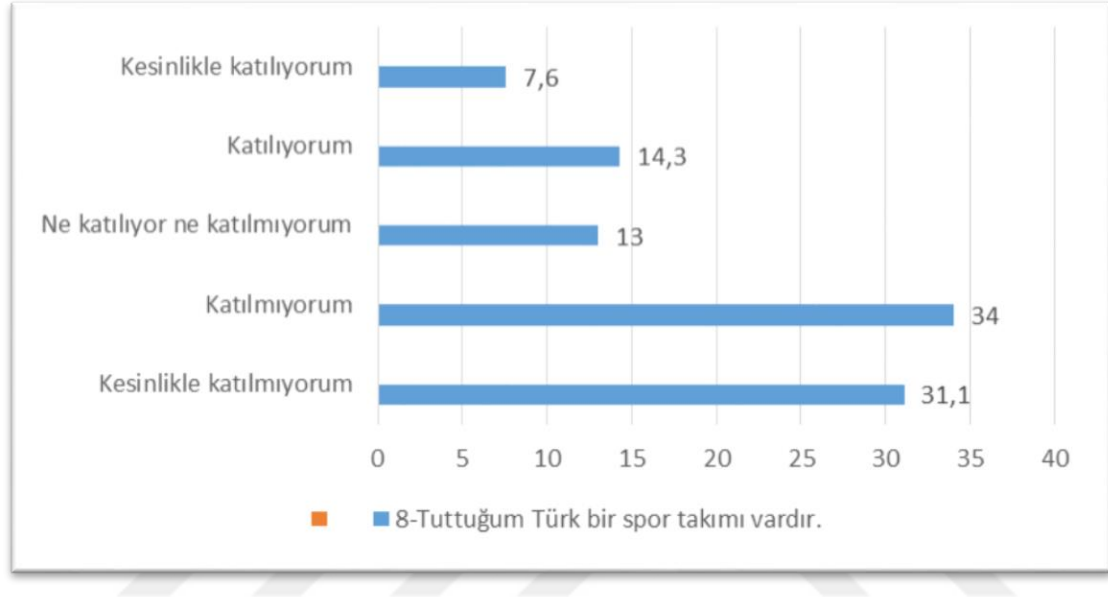
Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "Türk edebiyatından eserlerin olduğu kitapları severek okur muyum?" sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda, "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerinin öne çıktığını görüyoruz. "Kesinlikle katılmıyorum" ve "katılmıyorum" görüşleri daha düşük oranlarda temsil edilmiştir.

Katılım Dağılımı: "Kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha yüksektir. Bu, öğrencilerin bu üç görüşe daha fazla eğilim gösterdiğini gösterir.

Genel Dağılım: Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer alıyor. Öğrencilerin %70,4'ü "Kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerini, diğer görüşlere göre daha fazla seçilmiştir.

Türk Edebiyatı ve Kitap Tercihi: Grafik, öğrencilerin çoğunluğunun Türk edebiyatından eserlerin olduğu kitapları severek okuduğunu gösteriyor. Bu, Türk edebiyatına olan ilginin ve kitap tercihlerinin genel olarak olumlu olduğunu işaret edebilir.

Türk Edebiyatının İlgisi: Özellikle "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşleri, öğrencilerin Türk edebiyatının eserlerini severek okuma eğiliminde olduğunu gösterir. Grafik, öğrencilerin Türk edebiyatından eserleri severek okuma eğilimini yansıtmaktadır.

Grafik 8: Tuttuğum Türk Bir Spor Takımı Vardır.

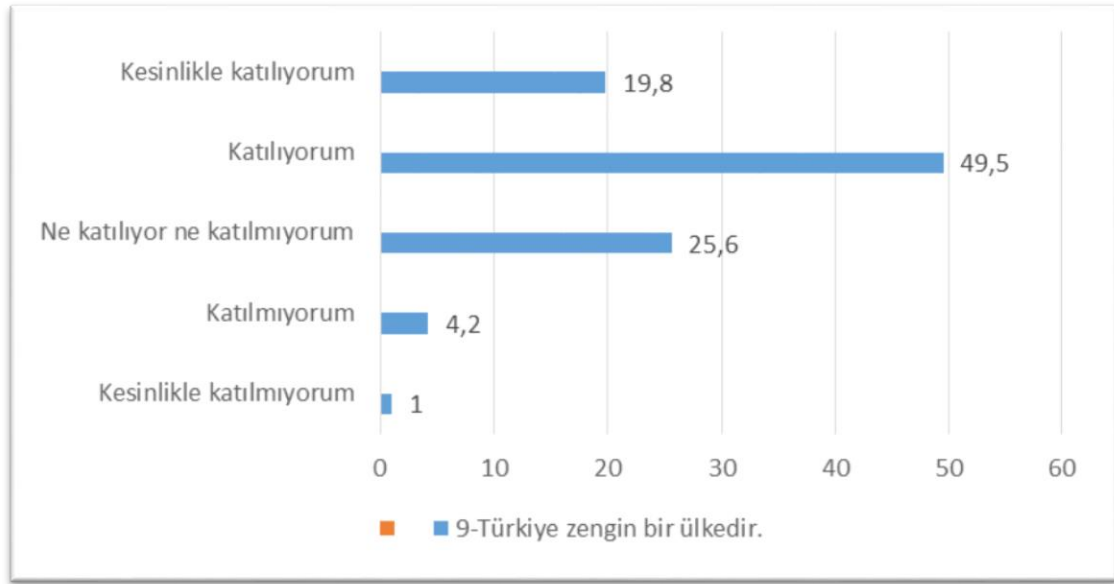
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Tuttuğum Türk bir spor takımı vardır." görüşüne verdikleri cevapları ve katılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" gibi beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "Tuttuğum Türk bir spor takımı vardır." sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda, "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" görüşlerinin öne çıktığını görüyoruz. Katılım Dağılımı: "Katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha düşüktür. Bu, öğrencilerin genel olarak Türk bir spor takımını tutma eğiliminde olmadığını gösterir. Yani öğrenciler Türk spor takımlarıyla ilgilenmemektedir.

Genel Dağılım: Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer alıyor. "Katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" görüşleri, diğer görüşlere göre daha fazla öğrenci tarafından paylaşılmıştır.

Türk Spor Takımlarına İlgisi: Tablo, öğrencilerin çoğunluğunun Türk bir spor takımını tutmadığını gösteriyor. Bu, Türk spor takımlarına olan ilginin genel olarak olumlu olmadığı işaret edilebilir. Türk sporlarına ilgi %21,9 düzeyindedir. Bu oran düşük düzeyde bir ilginin olduğunu göstermektedir. İlgilenmeyenlerin oranı %65,1'dir. Katılımcılar tuttıkları bir Türk spor takımının olmadığını söylemişlerdir.

Grafik 9: Türkiye Zengin Bir Ülkedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türkiye zengin bir ülkedir." görüşüne verdikleri cevapları ve bu görüşlere katılım oranlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

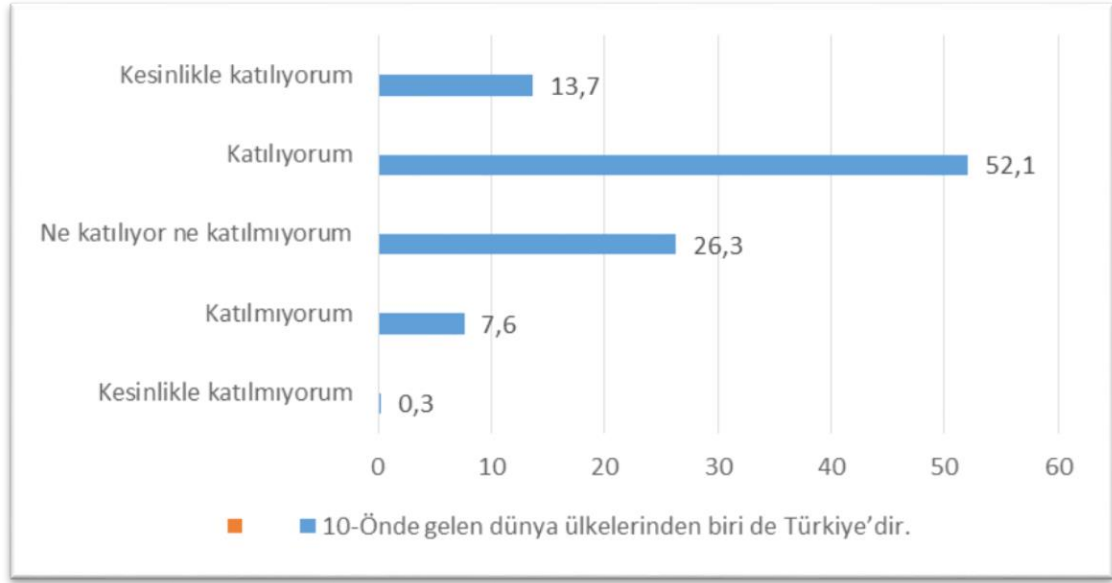
Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "Türkiye zengin bir ülkedir." sorusuna verdikleri cevaplar arasında "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşleri öne çıkmaktadır.

Katılım Dağılımı: Özellikle "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha yüksektir. Bu, öğrencilerin Türkiye'nin zengin bir ülke olduğuna inandığına veya bu görüşe daha fazla eğilim gösterdiğini gösterir.

Öğrencilerin kararsızlarda eklendiğinde %94,9'u Türkiye'nin zengin bir ülke olduğuna inandığını göstermektedir.

Genel Dağılım: Toplamda 307 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. "Katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" görüşleri, % 69,3'ü gibi çok yüksek bir oranda diğer görüşlere göre paylaşılmıştır.

Grafik, öğrencilerin Türkiye'nin zenginliği konusundaki görüşlerinin ve algısının çok net olduğu tabloda ortaya konulmuştur.

Grafik 10: Önde Gelen Dünya Ülkelerinden Biri de Türkiye'dir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

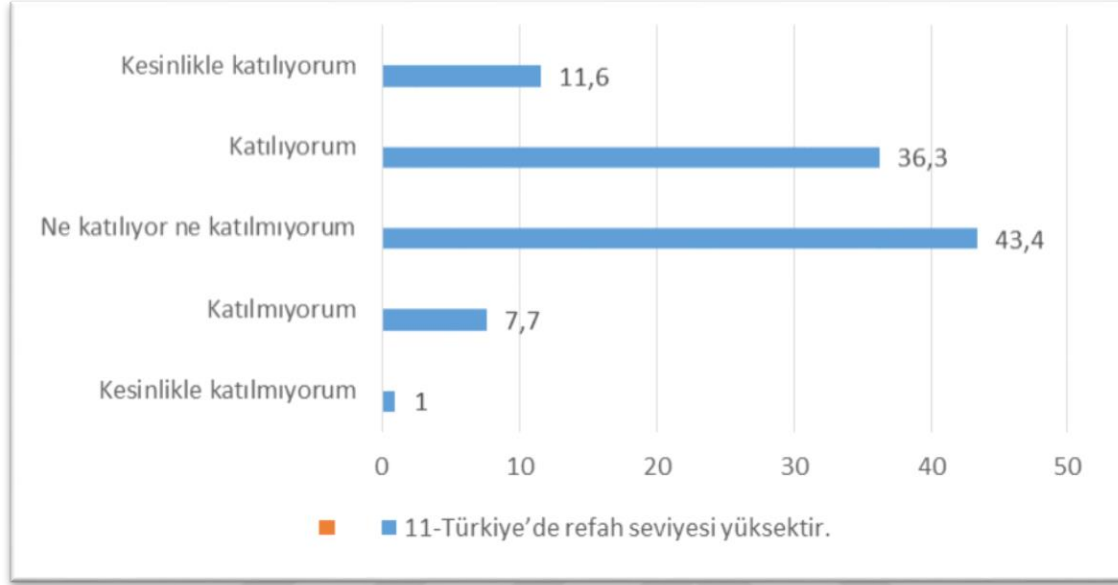
Bu grafik, öğrencilerin "Önde gelen dünya ülkelerinden biri de Türkiye'dir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir. İşte tablodan çıkarılabilecek bazı ana noktalar:

Görüş Dağılımı: Öğrencilerin "Önde gelen dünya ülkelerinden biri de Türkiye'dir." sorusuna verdikleri cevaplar arasında "katılıyorum" ve "kararsızım" görüşleri öne çıkmaktadır.

Katılım Dağılımı: Özellikle "katılıyorum" ve "kararsızım" görüşlerine olan katılım oranları diğer görüşlere göre daha yüksektir. Bu, öğrencilerin Türkiye'nin önde gelen bir olduğuna inandığına veya bu görüşe daha fazla eğilim gösterdiğini gösterir. Öğrencilerin

kararsızlarda ilave edildiğinde %92,1'i Türkiye'nin dünyada önde gelen bir ülke olduğuna inandığını göstermektedir.

Genel Dağılım: Toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. Kararsızlar ilave edilmediğinde bile oran %65,8 gibi çok yüksek oranda belirtilmiştir.

Grafik 11: Türkiye'de Refah Seviyesi Yüksek.

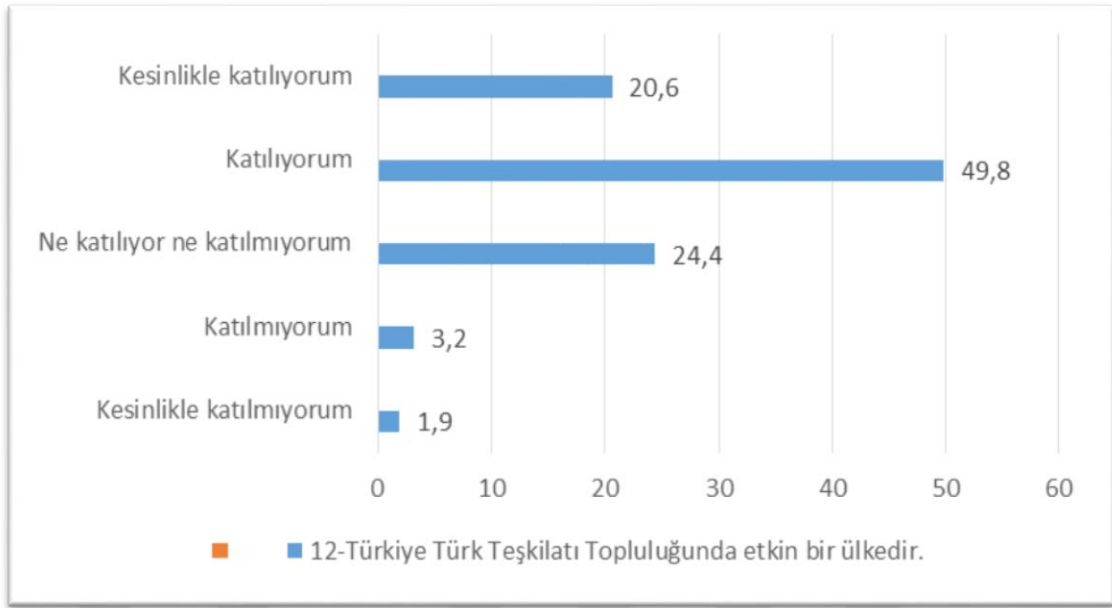
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türkiye'de refah seviyesi yüksektir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 305 öğrenci cevaplandırmıştır. Öğrencilerin %47,9'u Türkiye'de refah seviyesinin yüksek olduğunu düşündüğü görmektedir. Bu tabloda kararsızların oranı %43,4 olarak görülmekte. Bu oran olumsuz düşünmeyenlere eklendiğinde %91,3 oranına çıktığı görülmektedir.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, yüksek refah seviyesi görüşünü destekleyen öğrencilerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, yüksek refah seviyesi görüşüne göre destekleyenlerin sayısının çok düşük olduğu görüşlerdir.

Grafik 12: Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda Etkin Bir Ülkedir.

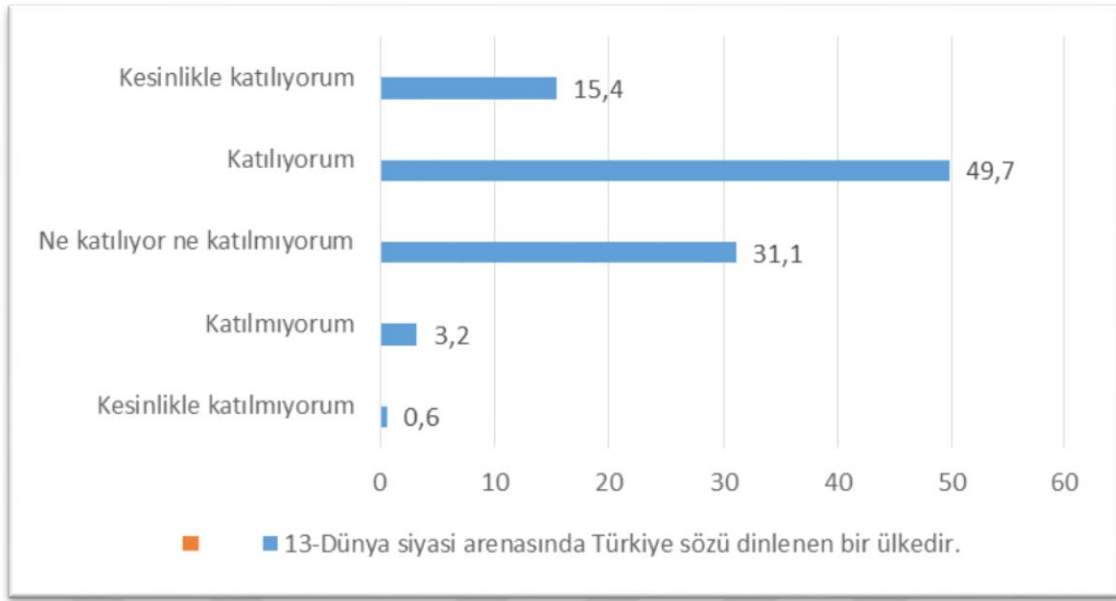
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 306 öğrenci cevaplandırmıştır. "Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %70,4 'tür. Bu oran öğrencilerin Türkiye'nin Türk Devletleri Teşkilatında etkin bir ülke olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %24,4'lik kararsızlar eklendiğinde %94,8 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok daha yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %5,1 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

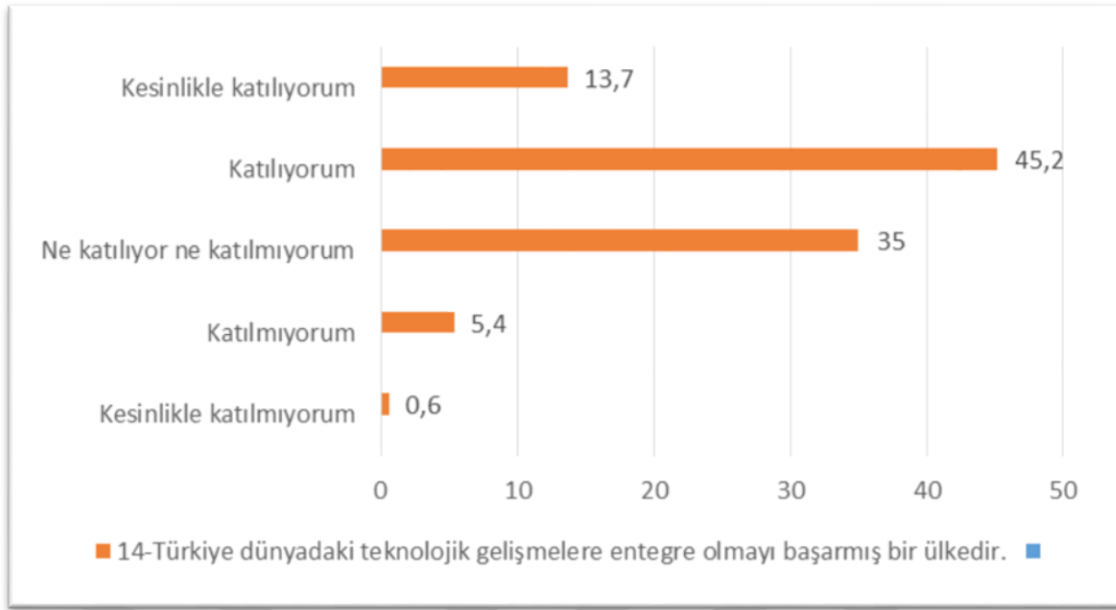
Grafik 13: Dünya Siyasi Arenasında Türkiye Sözü Dinlenen Bir Ülkedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Grafikte, "Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülkedir." görüşüne verilen cevaplar gösterilmektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 306 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülkedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %65,1'dir. Bu oran öğrencilerin Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülke olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %31,1'lik kararsızlar eklendiğinde %96,2 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %3,8 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

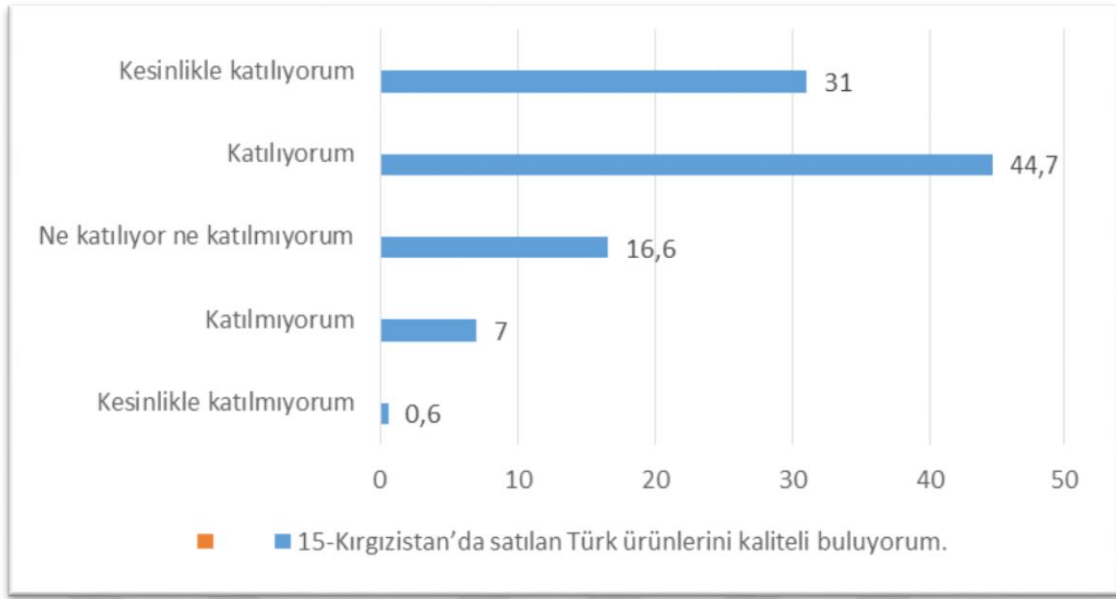
Grafik 14: Türkiye Dünyadaki Teknolojik Gelişmelere Entegre Olmayı Başarmış Bir Ülkedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olmayı başarmış bir ülkedir." görüşüne verdikleri göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşünü destekleyenlerin oranı %58,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türkiye dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olmayı başarmış bir ülke olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %35'lik kararsızlar eklendiğinde %93,9 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, Bu ifadeyi desteklemeyenlerin oranı sayısının % 6 gibi çok düşük olduğu görülmektedir.

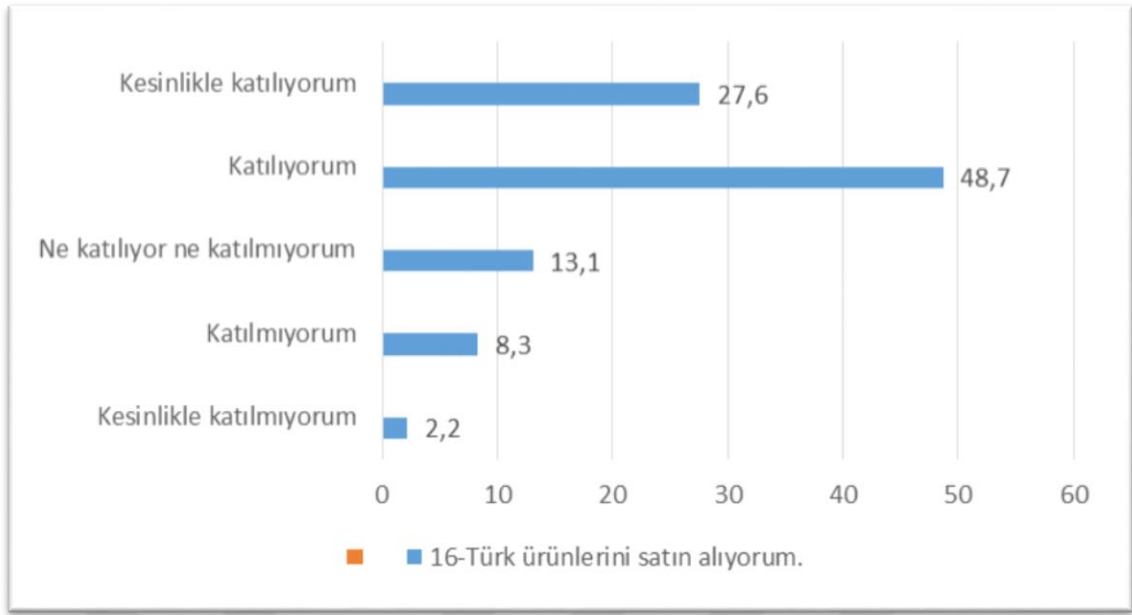
Grafik 15: Kırgızistan'da Satılan Türk Ürünlerini Kaliteli Buluyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli buluyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli buluyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %75,7'dir. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli bulduklarını düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %16,6'luk kararsızlar eklendiğinde %92,3 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %7,6 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

Grafik 16: Türk Ürünlerini Satın Alıyorum.

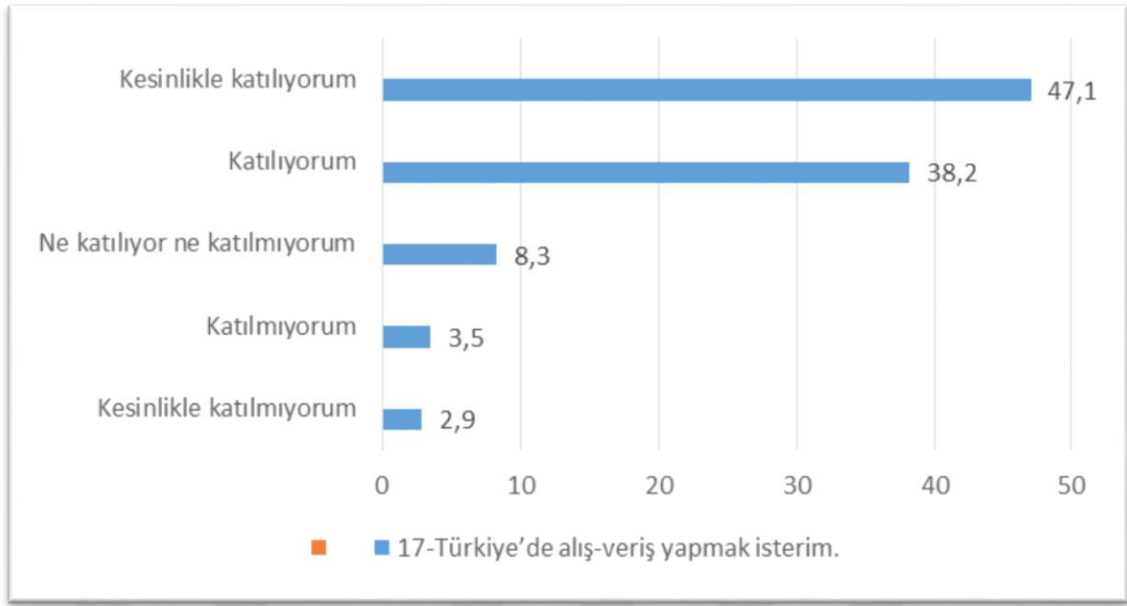
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, öğrencilerin "Türk ürünlerini satın alıyorum." görüşüne verdikleri cevapları ve bu cevapların farklı görüşlere göre dağılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 306 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türk ürünlerini satın alıyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %76,3'dür. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini satın aldıklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %13,1'luk kararsızlar eklendiğinde %89,4 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türk ürünlerini satın alıyorum" ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok daha yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %10,5 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

Grafik 17: Türkiye’de Alış-Veriş Yapmak İsterim.

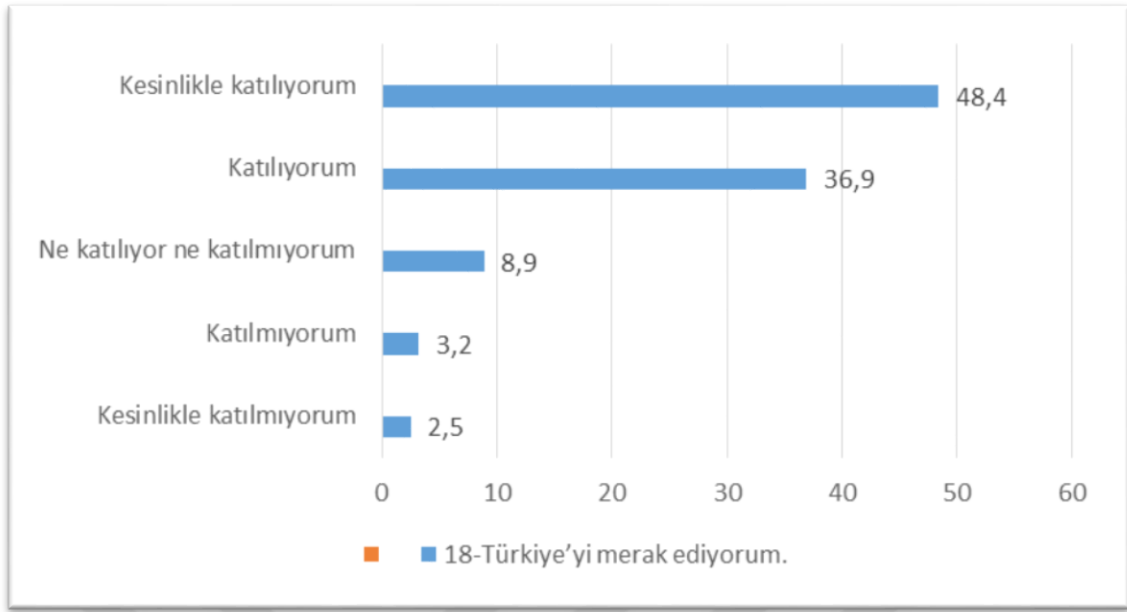
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye’de alış-veriş yapmak isterim." görüşüne verdikleri cevaplara göre dağılımı göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Türkiye’de alış-veriş yapmak isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %85,3’dür. Bu oran öğrencilerin Türkiye’de alış-veriş yapmak istediklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %8,3’lük kararsızlar eklendiğinde %93,6 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Türkiye’de alış-veriş yapmak isterim." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok daha yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %6,4 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

Grafik 18: Türkiye'yi Merak Ediyorum.

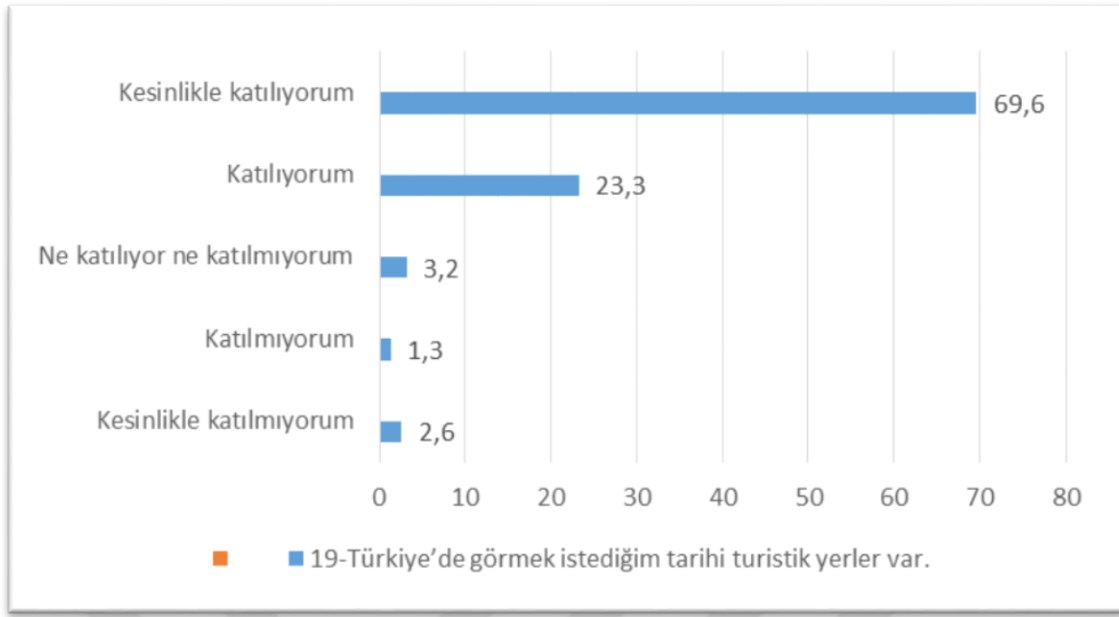
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye'yi merak ediyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkiye'yi merak ediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %85,3'dür. Bu oran öğrencilerin Türkiye'yi merak ettiklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %8,9'luk kararsızlar eklendiğinde %94,2 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türkiye'yi merak ediyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok daha yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %5,7 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

Grafik 19: Türkiye’de Görmek İstedğim Tarihi Turistik Yerler Var.

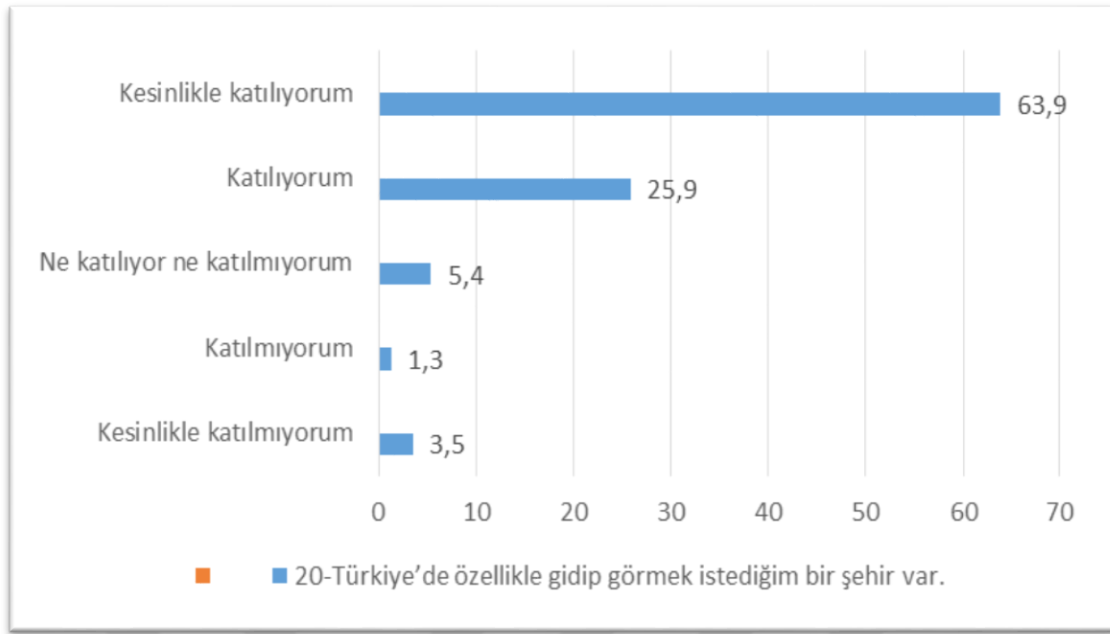
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye’de görmek istediğim tarihi turistik yerler var." görüşüne verdikleri cevapları ve bu cevapların farklı görüşlere göre dağılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Türkiye’de görmek istediğim tarihi turistik yerler var." görüşünü destekleyenlerin oranı %93,2’dir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %3,2’luk kararsızlar eklendiğinde %96,4 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin Türkiye’yi görmek istemesi konusunda çok kararlı olduğunu görmekteyiz ve kararsızlar oranı neredeyse yok.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Türkiye’de görmek istediğim tarihi turistik yerler var." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok daha yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %3,9 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

Grafik 20: Türkiye’de Özellikle Gidip Görmek İstedğim Bir Şehir Var.

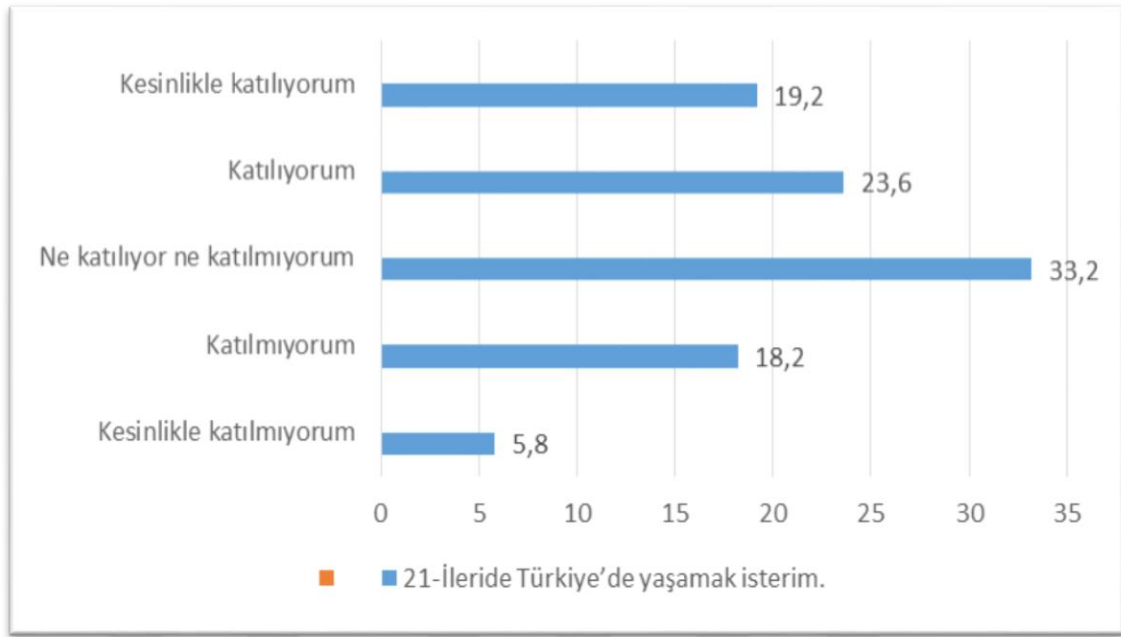
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye’de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir var." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Türkiye’de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir var." görüşünü destekleyenlerin oranı %89,8’dir. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan’da satılan Türkiye’de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir olduğunu göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %5,4’lük kararsızlar eklendiğinde %95,2 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Türkiye’de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir var." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok daha yüksek olduğu görüşlerdir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının %4,8 gibi çok daha düşük olduğu görüşlerdir.

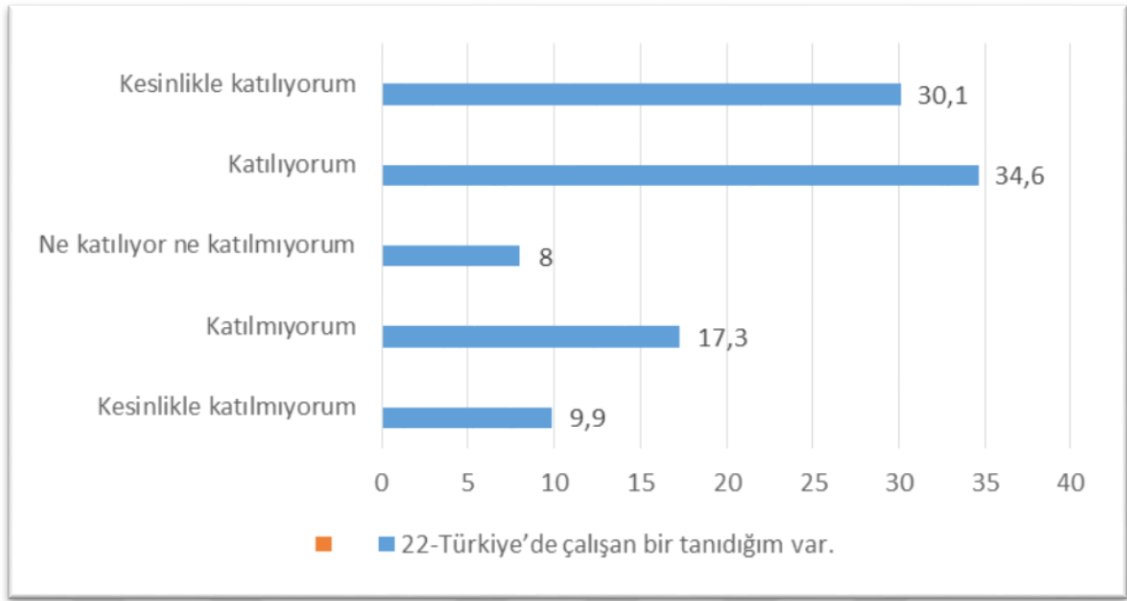

Grafik 21: İleride Türkiye’de Yaşamak İsterim.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " İleride Türkiye’de yaşamak isterim." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. “Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum” görüşüne sahip öğrencilerin içinde " İleride Türkiye’de yaşamak isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %42,8’dir. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan’da İleride Türkiye’de yaşamak isteme konusunda çok kararlı olmadıklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %33,2’lik kararsızlar eklendiğinde %76 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye’yi görme ve ürünlerini satın alma isteklerine göre düşük olduğunu görüyoruz. Bu konuda çok kararlı bir eğilim tablodan çıkmamakla beraber yine de yüksek oranda çalışmayı düşünen öğrencilerin de olduğunu görmekteyiz. "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " İleride Türkiye’de yaşamak isterim." ifadesini destekleyenlerin sayısı diğer görüşlere göre çok yüksek değildir. "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %24’dür.

Grafik 22: Türkiye’de Çalışan Bir Tanıdığım Var.

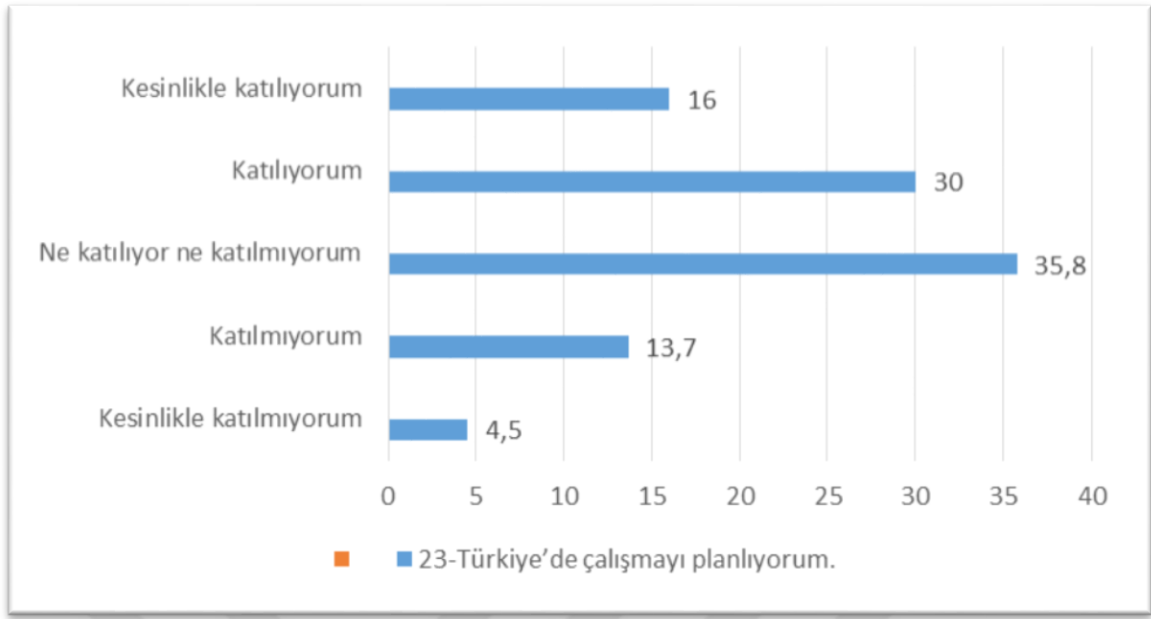
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye’de çalışan bir tanıdığım var." görüşüne verdikleri cevapları ve bu cevapların farklı görüşlere göre dağılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Türkiye’de çalışan bir tanıdığım var." görüşünü destekleyenlerin oranı %64,7’dir. Bu oran öğrencilerin büyük çoğunluğunda Türkiye’de çalışan bir tanıdığının olduğunu göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %8’lik kararsızlar eklendiğinde %72,7 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye’de çalışan bir tanıdığının var olduğunu görüyoruz.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türkiye’de çalışan bir tanıdığım var." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere yüksek olduğunu görüyoruz.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %27,2’dir.

Grafik 23: Türkiye’de Çalışmayı Planlıyorum.

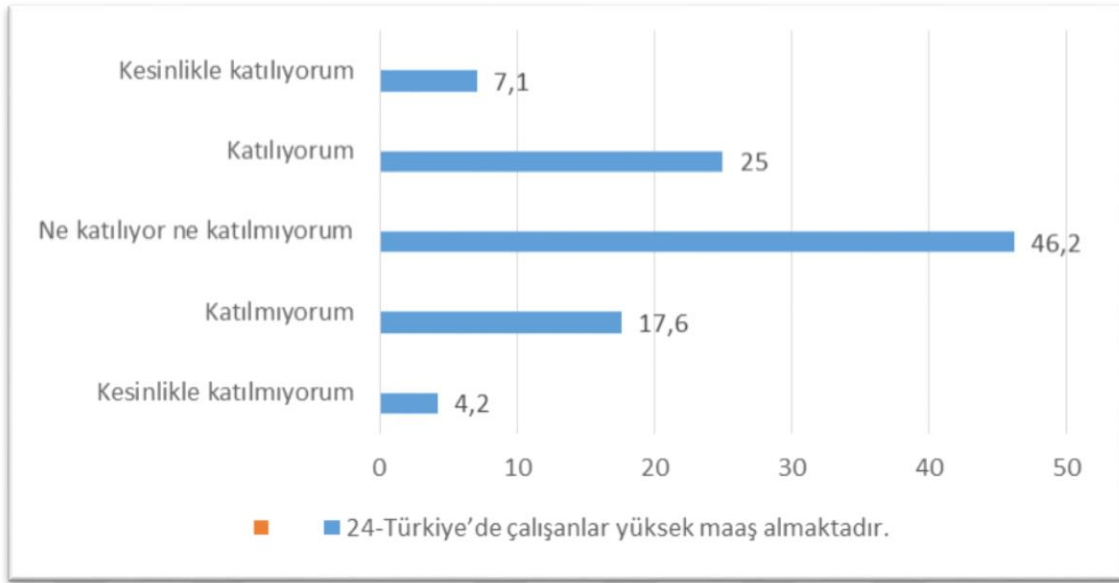
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türkiye’de çalışmayı planlıyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkiye’de çalışmayı planlıyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %46’dır. Bu oran öğrencilerin Türkiye’de çalışmayı yüksek oranda planlamadığını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %35,8’lik kararsızlar eklendiğinde %81,8 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin çeşitli sebeplerle Türkiye’de çalışma konusunda kararsızlıkları bulunmaktadır. Bu grafik "İleride Türkiye’de yaşamak isterim." görüşüne verilen cevaplarla yaklaşık aynı olduğu için öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türkiye’de çalışmayı planlıyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksek değildir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %18,2’dir.

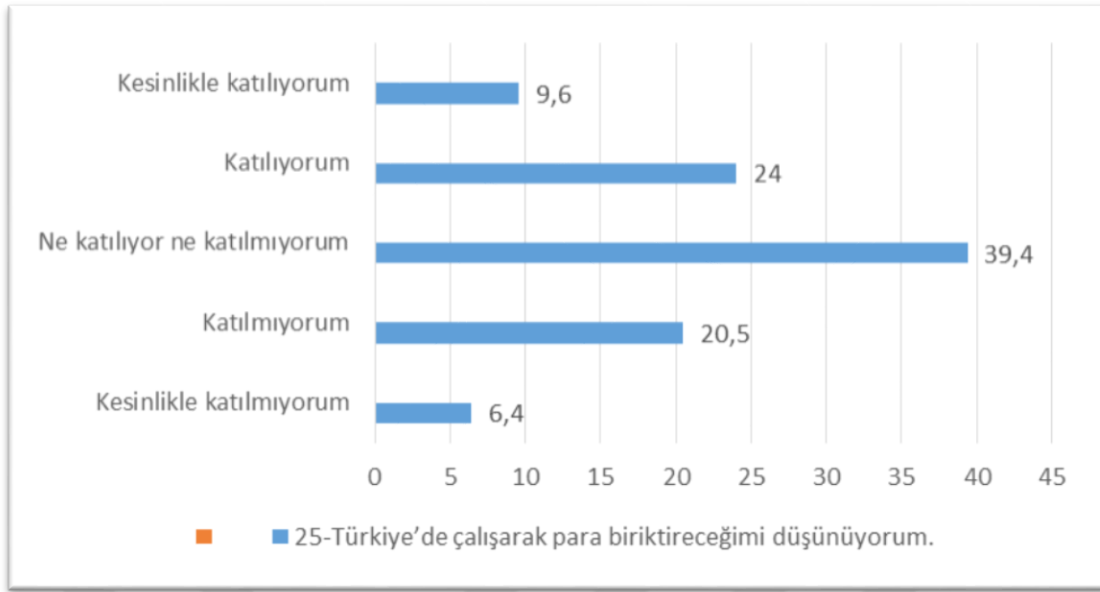
Grafik 24: Türkiye’de Çalışanlar Yüksek Maaş Almaktadır.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkiye’de çalışanlar yüksek maaş almaktadır." görüşüne verdikleri cevapları ve bu cevapların farklı görüşlere göre dağılımlarını göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Türkiye’de çalışanlar yüksek maaş almaktadır." görüşünü destekleyenlerin oranı %32,1’dir. Bu oran öğrencilerin Türkiye’de çalışanlar yüksek maaş almaktadır görüşünü savunmadıklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %46,2’lik kararsızlar eklendiğinde %78,3 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye’de çalışanlar yüksek maaş almaktadır konusunda kararsızlıkları bulunmaktadır. Kararsızların oranının çok yüksek olması öğrencilerin Türkiye’de çalışmak istememelerindekine benzer bir ilişkiyi göstermektedir. "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "İleride Türkiye’de çalışanlar yüksek maaş almaktadır." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksek değildir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %21,8’dir.

Grafik 25: Türkiye’de Çalışarak Para Biriktireceğimi Düşünüyorum.

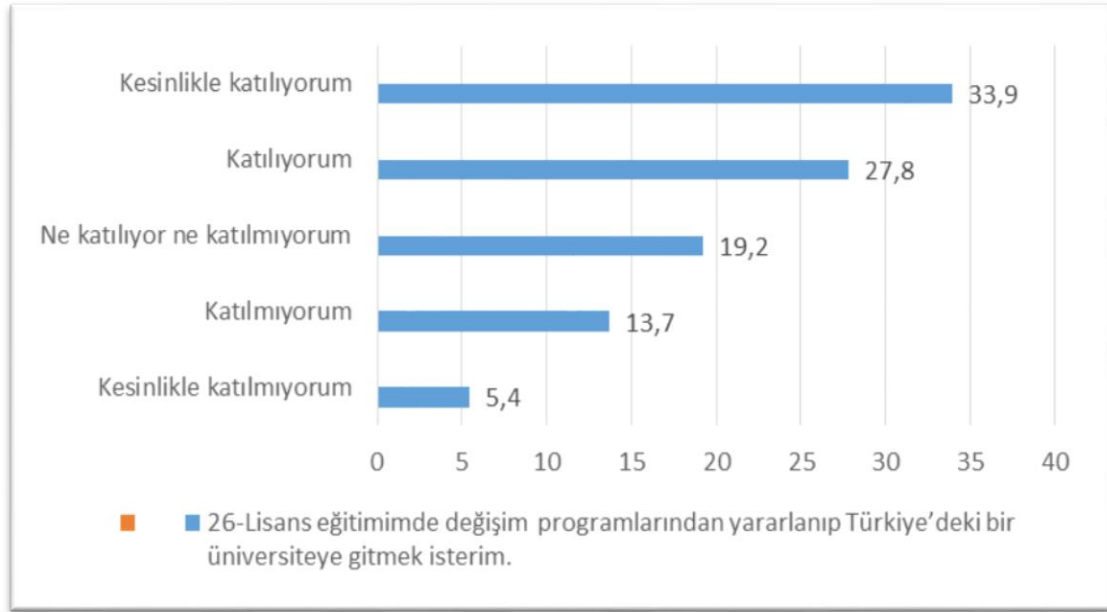
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, öğrencilerin " Türkiye’de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkiye’de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %33,6’dır. Bu oran öğrencilerin Türkiye’de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum görüşünü savunmadıklarını gösterir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %39,4’lük kararsızlar eklendiğinde %73 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. Öğrencilerin Türkiye’de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum konusunda kararsızlıkları bulunmaktadır. Kararsızların oranının çok yüksek olması öğrencilerin Türkiye’de çalışmak istememelerine benzer bir ilişkiyi göstermektedir.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türkiye’de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksek değildir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %26,9'dur.

Grafik 26: Lisans Eğitiminde Değişim Programlarından Yararlanıp Türkiye'deki Bir Üniversiteye Gitmek İsterim.

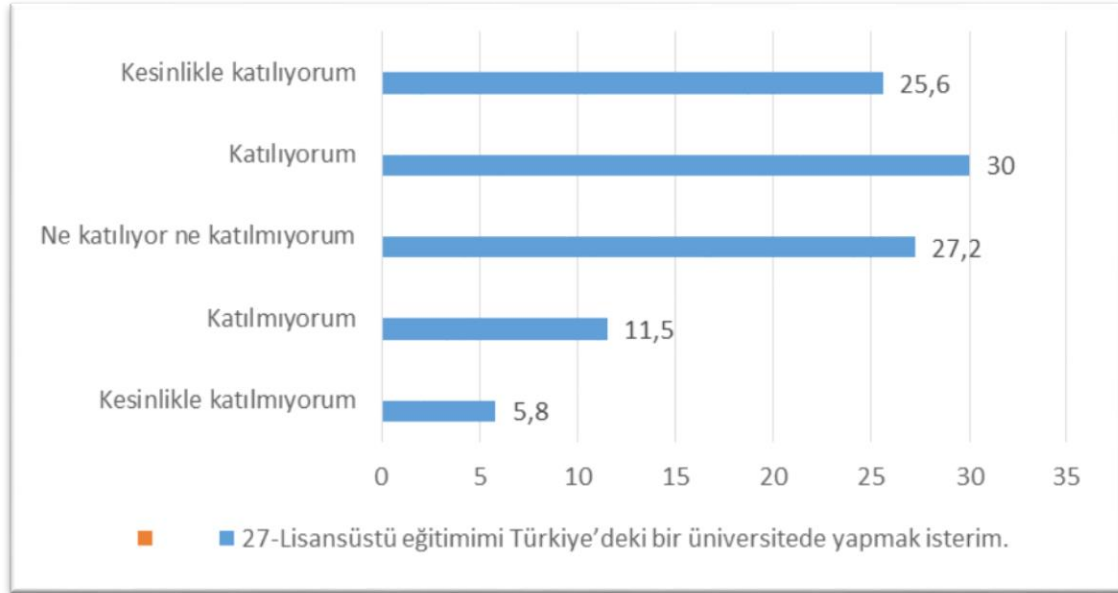
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Lisans eğitiminde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Lisans eğitiminde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %61,7'dir. Bu oran öğrencilerin Lisans eğitiminde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim görüşünü savunduklarını ve daha önce Türkiye'ye yönelik algılarıyla doğru korelasyonda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %19,2'lik kararsızlar eklendiğinde %80,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Lisans eğitimimde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksektir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %19,1'dir.

Grafik 27: Lisansüstü Eğitimimi Türkiye'deki Bir Üniversitede Yapmak İsterim.

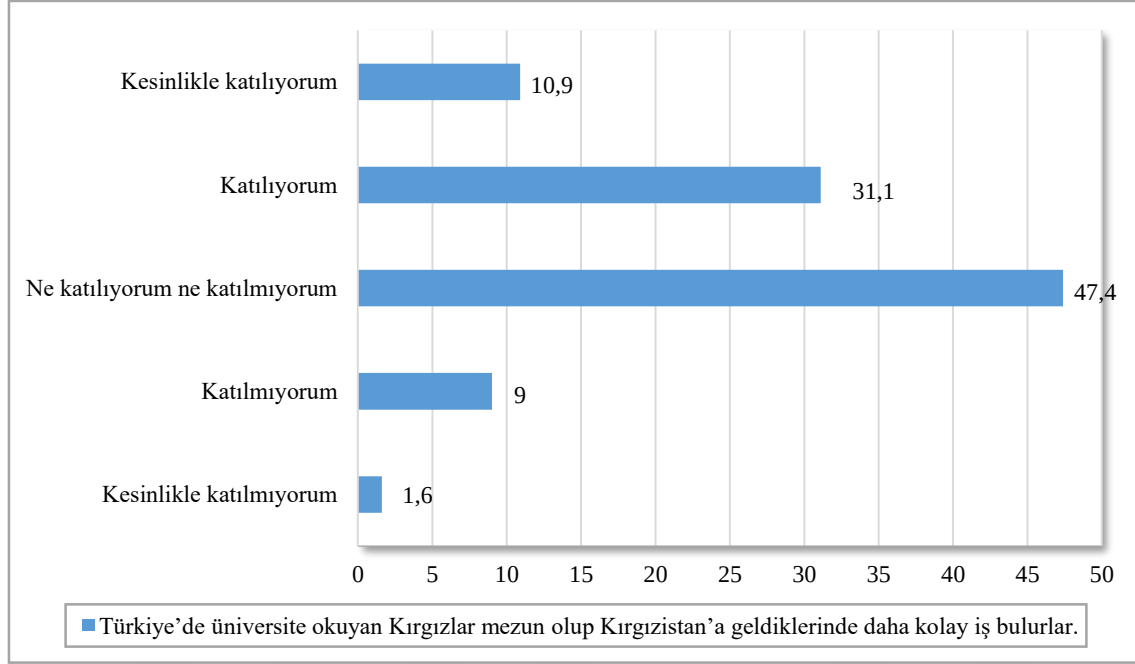
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %55,6'dır. Bu oran öğrencilerin Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim görüşünü savunduklarını ve daha önce Türkiye'ye yönelik algılarıyla doğru korelasyonda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %27,2'lik kararsızlar eklendiğinde %82,8 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim." ifadesini destekleyenlerin sayısı diğer görüşlere göre yüksektir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %17,3'dür.

Grafik 28: Türkiye'de Üniversite Okuyan Kırgızlar Mezun Olup Kırgızistan'a Geldiklerinde Daha Kolay İş Bulurlar.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

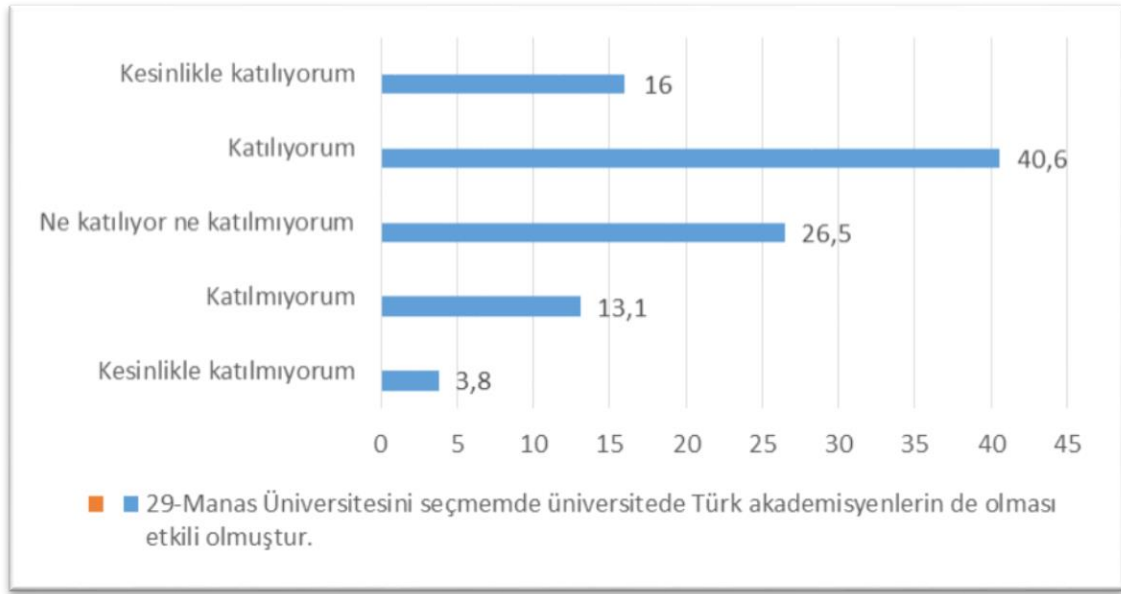
Bu grafik, öğrencilerin "Türkiye'de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan'a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkiye'de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan'a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar." görüşünü destekleyenlerin oranı %42'dir. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan'a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar görüşünü savunmadıklarını ve daha önce Türkiye'de işe yönelik algılarıyla doğru korelasyonda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %47,4'lük

kararsızlar eklendiğinde %89,4 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Türkiye’de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan’a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksek değildir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %10,6’dır.

Grafik 29: Manas Üniversitesini Seçmemde Üniversitede Türk Akademisyenlerin de Olması Etkili Olmuştur.

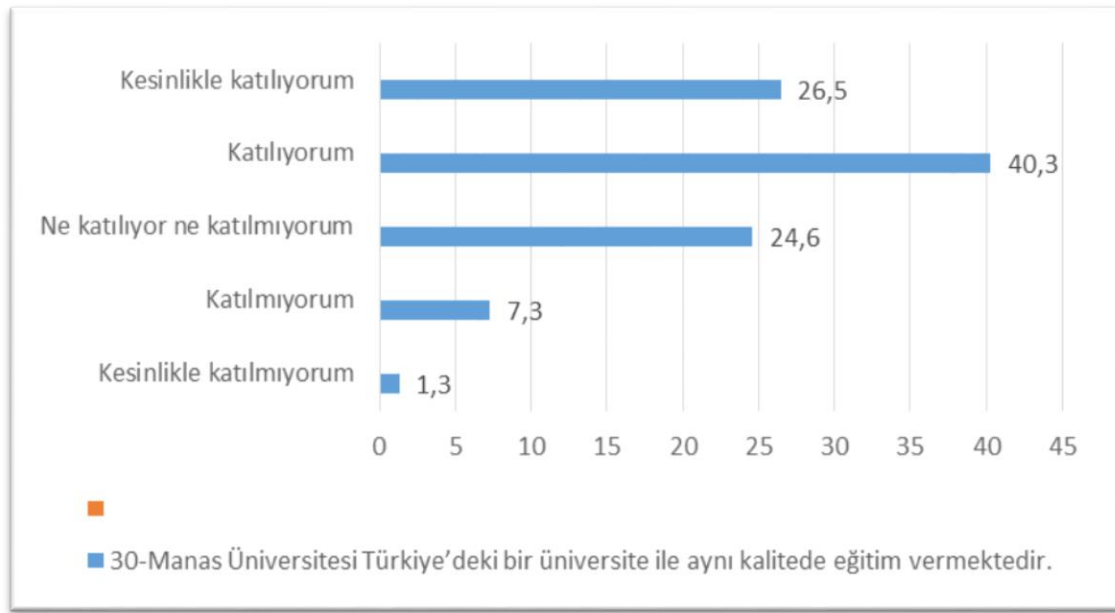
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur." görüşünü destekleyenlerin oranı %56,6’dır. Bu oran öğrencilerin Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur görüşünü savunduklarını

göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %26,5'lik kararsızlar eklendiğinde %83,1 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksektir. Daha önce sorulan Türkiye'de okumak isterim, yüksek lisans eğitimini Türkiye'de yapmak isterim görüşleriyle doğru orantılıdır. "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %16,9'dur.

Grafik 30: Manas Üniversitesi Türkiye'deki Bir Üniversite ile Aynı Kalitede Eğitim Vermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

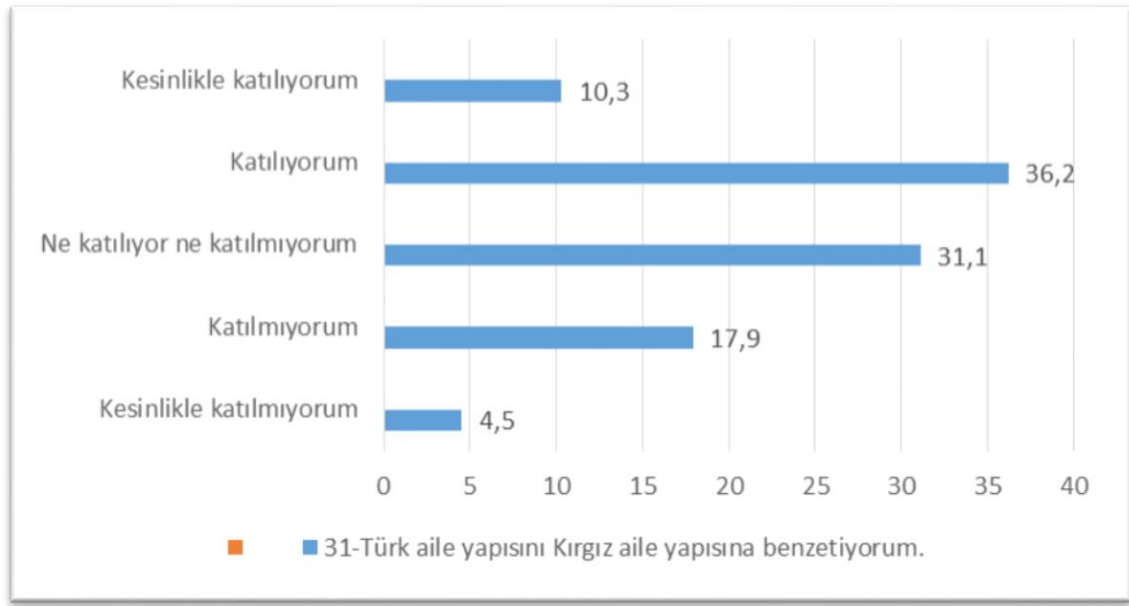
Bu grafik, öğrencilerin "Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %66,8'dir. Bu oran öğrencilerin Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir görüşünü savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz

olmaması sebebiyle bu orana %24,6'lık kararsızlar eklendiğinde %91,4 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir." ifadesini destekleyenlerin sayısı diğer görüşlere göre çok yüksektir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %8,6'dır.

Grafik 31: Türk Aile Yapısını Kırgız Aile Yapısına Benzetiyorum.

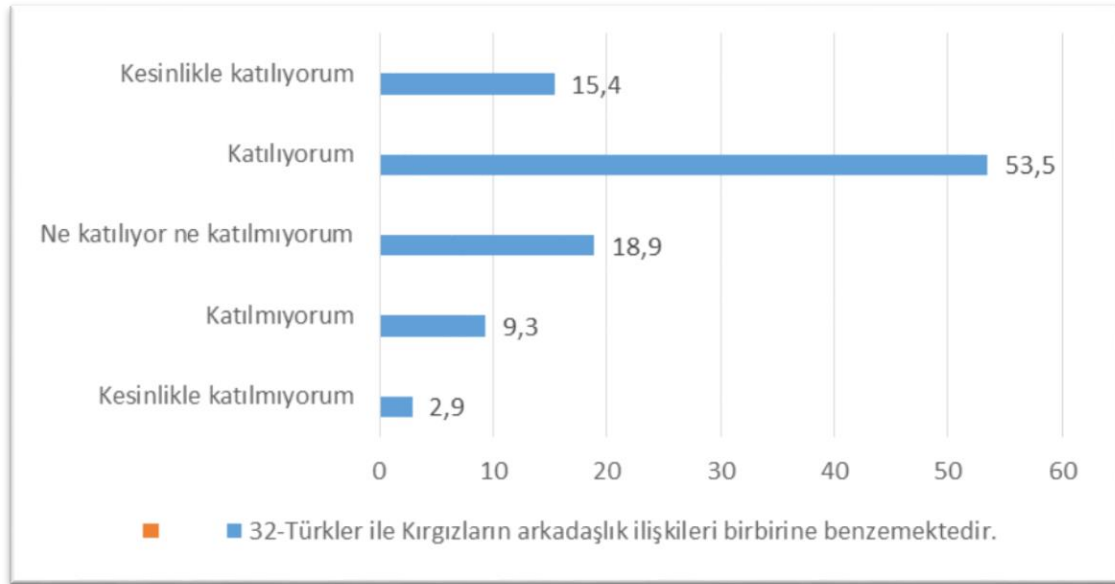
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %46,5'dir. Bu oran öğrencilerin Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum görüşünü orta seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %31,1 kararsızlar eklendiğinde %77,6 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere orta seviyede savunduklarını göstermektedir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %22,4'dür.

Grafik 32: Türkler ile Kırgızların Arkadaşlık İlişkileri Birbirine Benzemektedir.

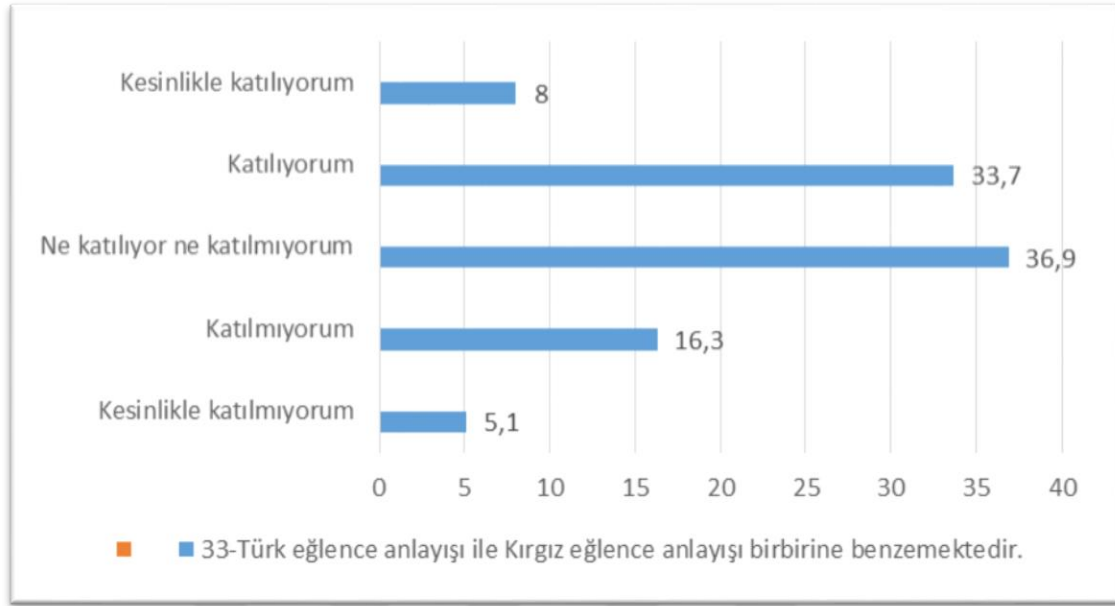
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türkler ile Kırgızların arkadaşlık ilişkileri birbirine benzemektedir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkler ile Kırgızların arkadaşlık ilişkileri birbirine benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %68,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum görüşünü yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %18,9'luk kararsızlar eklendiğinde %87,8 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türkler ile Kırgızların arkadaşlık ilişkileri birbirine benzemektedir." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksektir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %12,2'dir.

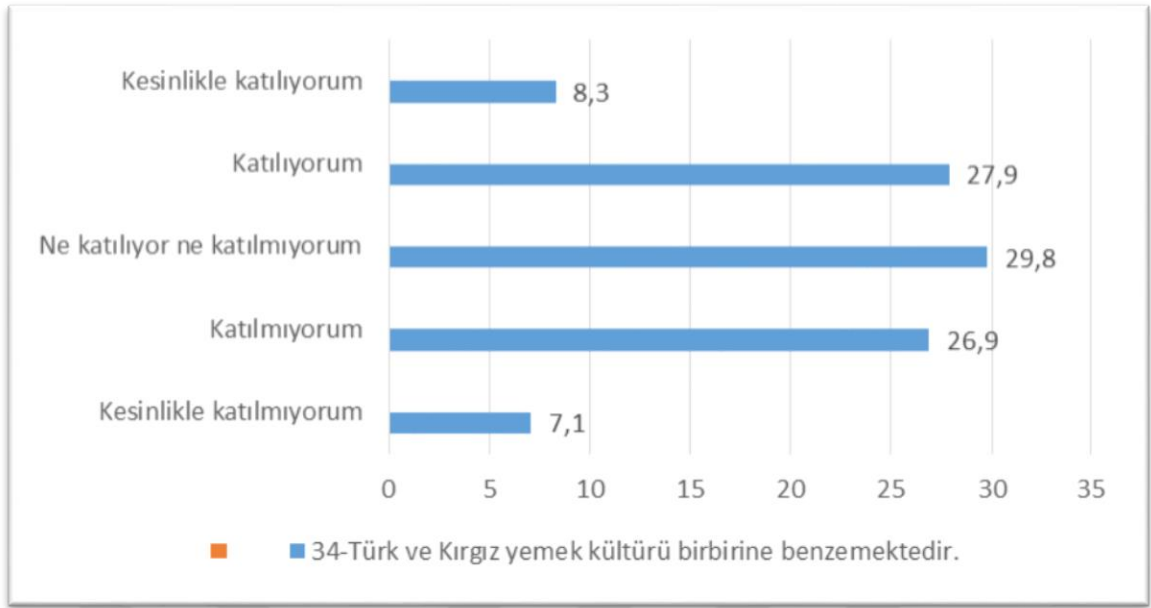
Grafik 33: Türk Eğlence Anlayışı ile Kırgız Eğlence Anlayışı Birbirine Benzemektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %41,7'dir. Bu oran öğrencilerin Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir görüşünü orta seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %36,9'luk kararsızlar eklendiğinde %78,6 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre orta seviyede desteklenmektedir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %21,4'dür.

Grafik 34: Türk ve Kırgız Yemek Kültürü Birbirine Benzemektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

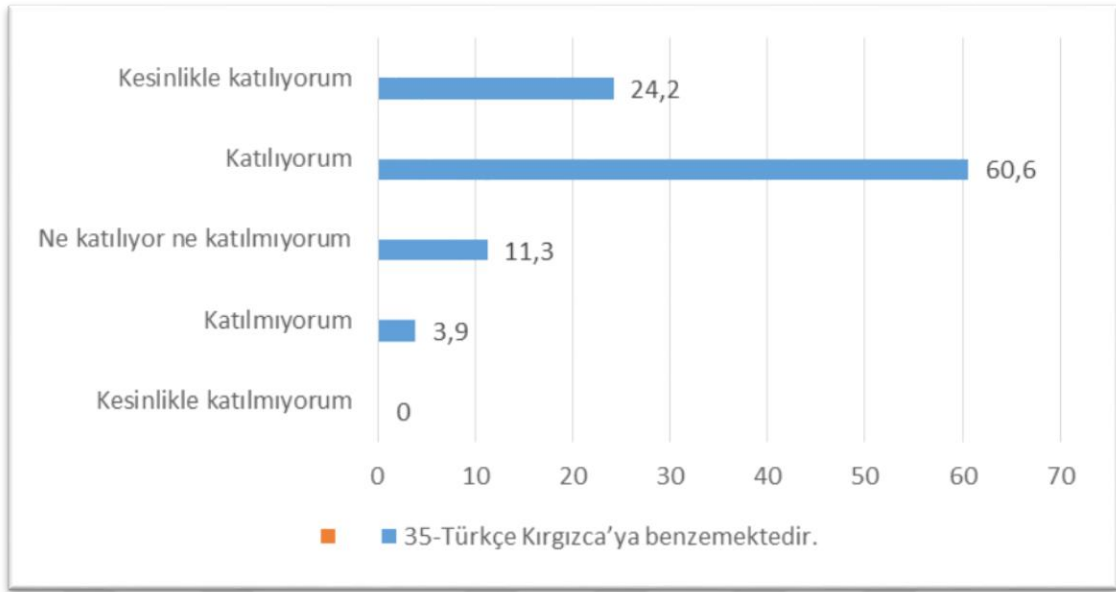
Bu grafik, öğrencilerin " Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %36,2'dir. Bu oran öğrencilerin Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir görüşünü düşük seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %29,8'lik kararsızlar eklendiğinde %66 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre çok yüksek değildir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %34'dür.

Kırgızistan'da kahvaltı kültürüne önem verilmez. Genellikle akşam yenilenler kahvaltıda tekrar yenilir. Yemekler çoğunlukla et üzerine kurgulanmıştır, sebze yemekleri tercih edilmez. Yemekler çok yağlı olarak yapılır.

Grafik 35: Türkçe Kırgızca'ya Benzemektedir.

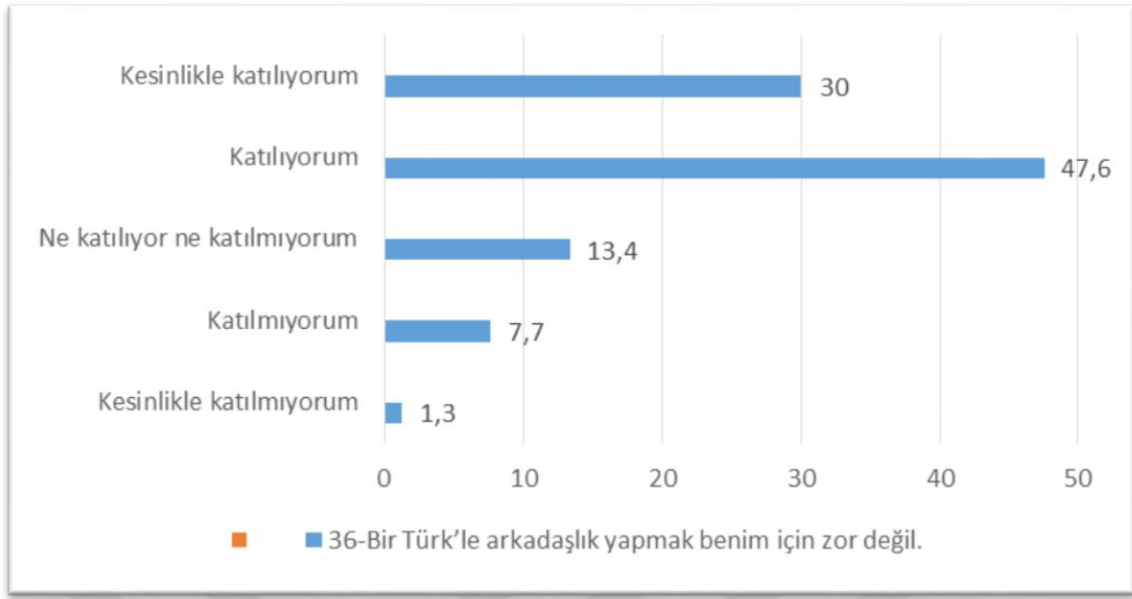
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 306 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %84,8'dir. Bu oran öğrencilerin Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %11,3'lük kararsızlar eklendiğinde %96,1 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir." ifadesini destekleyenlerin sayısı diğer görüşlere göre çok yüksektir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %3,9'dır.

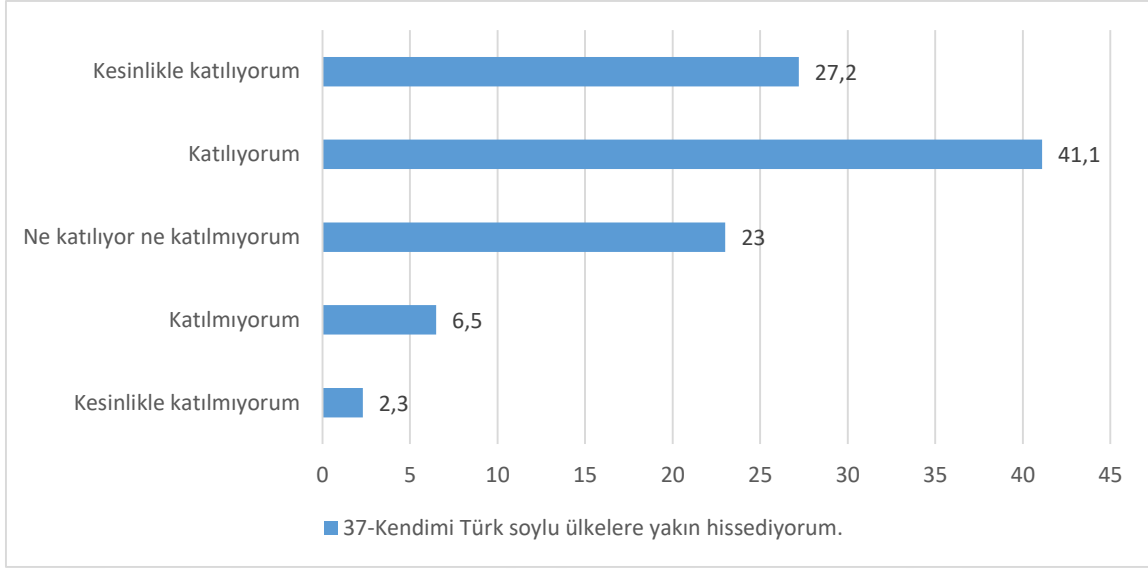
Grafik 36: Bir Türk'le Arkadaşlık Yapmak Benim İçin Zor Değil.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Bir Türk'le arkadaşlık yapmak benim için zor değil." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Bir Türk'le arkadaşlık yapmak benim için zor değil." görüşünü destekleyenlerin oranı %77,6'dır. Bu oran öğrencilerin Bir Türk'le arkadaşlık yapmak benim için zor değil görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %13,4'lük kararsızlar eklendiğinde %91 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Bir Türk'le arkadaşlık yapmak benim için zor değil." ifadesini destekleyenlerin sayısı diğer görüşlere göre çok yüksektir. "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %9'dur.

Grafik 37: Kendimi Türk Soylu Ülkelere Yakın Hissediyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Kendimi Türk soylu ülkelere yakın hissediyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde " Kendimi Türk soylu ülkelere yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %68,3'dür. Bu oran öğrencilerin Kendimi Türk soylu ülkelere yakın hissediyorum görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %23'lük kararsızlar eklendiğinde %91,3 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Kendimi Türk soylu ülkelere yakın hissediyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısı diğer görüşlere göre çok yüksektir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %7,8'dir.

Grafik 38: Kendimi Sovyetler Birliği Üyesi Ülkelerine Yakın Hissediyorum.

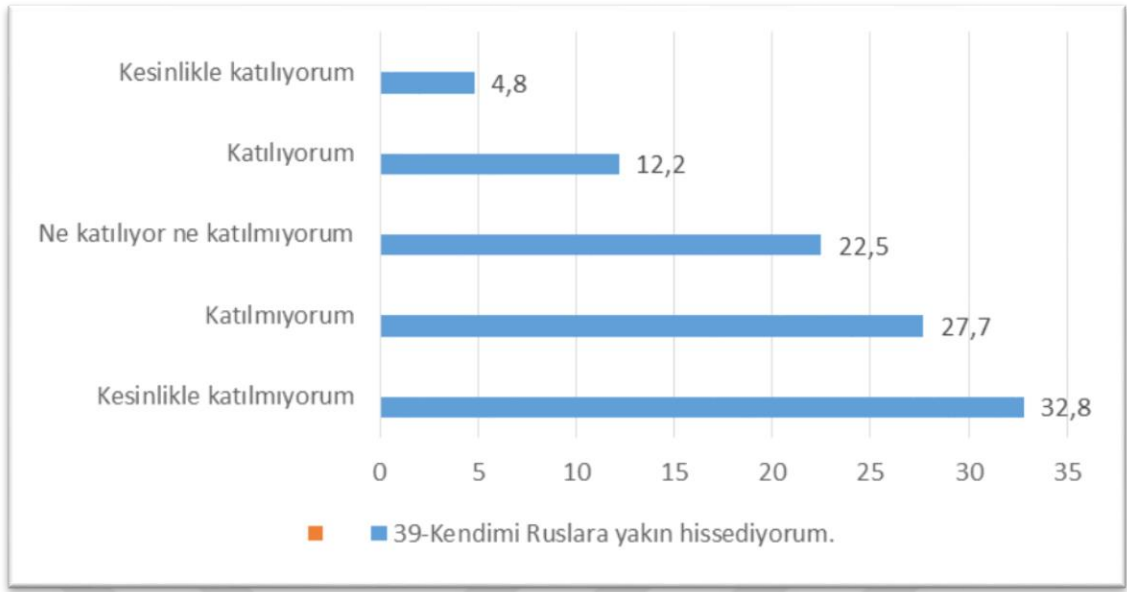
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 309 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %27,4'dür Bu oran öğrencilerin Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum görüşünü çok düşük seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %32,5'lik kararsızlar eklendiğinde dahi %56,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, " Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre düşük olarak değerlendirilebilir.

"Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %40,2'dir.

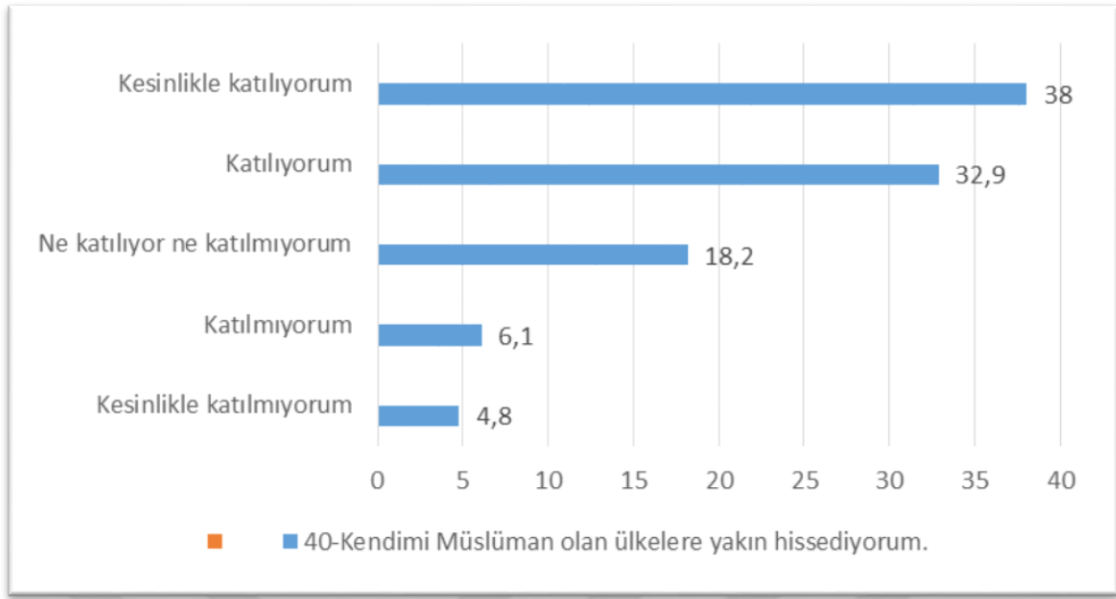
Grafik 39: Kendimi Ruslara Yakın Hissediyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Kendimi Ruslara yakın hissediyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde Kendimi Ruslara yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %17,2'dir. Bu oran öğrencilerin Kendimi Ruslara yakın hissediyorum görüşünü çok düşük seviyede savunduklarını göstermektedir. Yaptığımız çalışmada en net olumsuz sonucun olduğu bir görüş söz konusudur. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %22,5'lik kararsızlar eklendiğinde dahi %39,7 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" görüşleri, "Kendimi Ruslara yakın hissediyorum." ifadesini destekleyenlerin sayısının diğer görüşlere göre yüksek değildir. "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %55,5'dir.

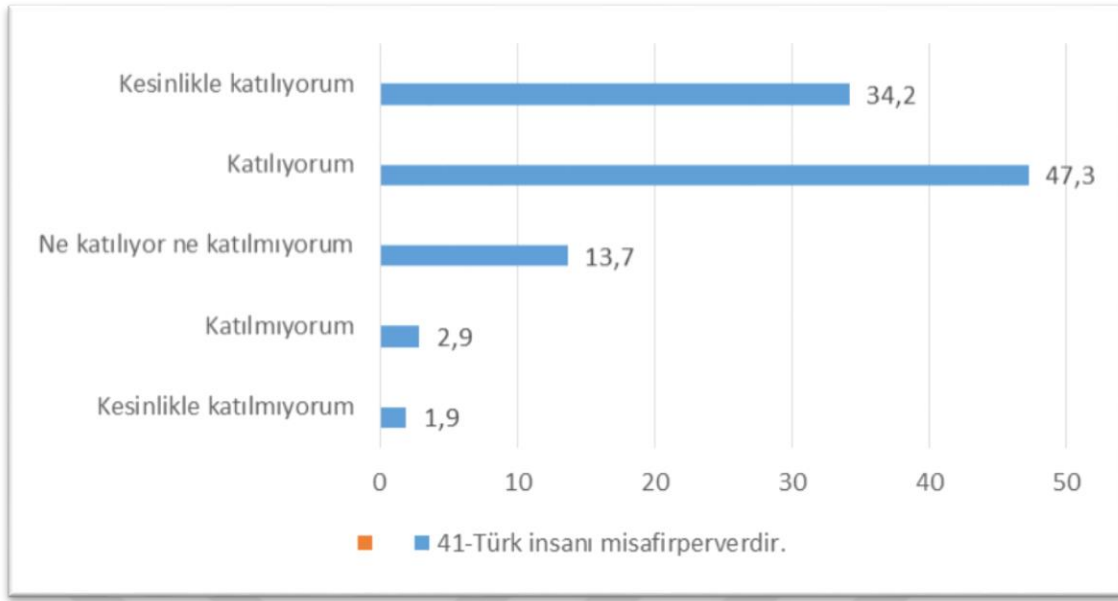
Grafik 40: Kendimi Müslüman Olan Ükelere Yakın Hissediyorum.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %70,9'dur. Bu oran öğrencilerin Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %18,2'lik kararsızlar eklendiğinde %89,1 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum." İfadesini "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %10,9'dur.

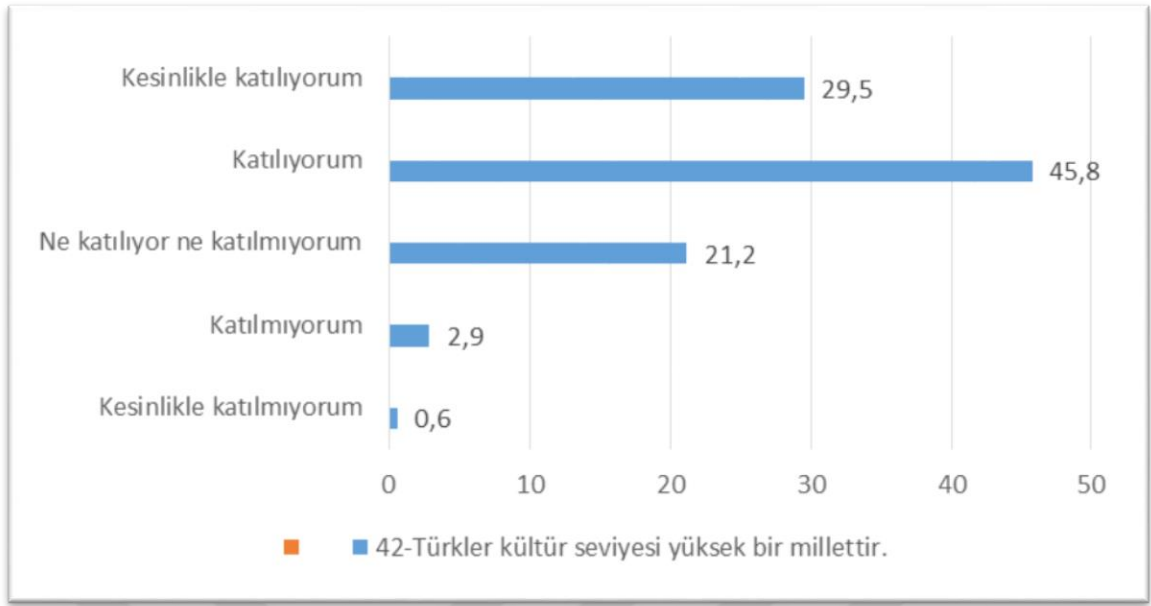

Grafik 41: Türk İnsanı Misafirperverdir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türk insanı misafirperverdir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türk insanı misafirperverdir." görüşünü destekleyenlerin oranı %81,5'dir. Bu oran öğrencilerin Türk insanı misafirperverdir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %13,7'lik kararsızlar eklendiğinde %95,2 gibi bir sonuç çıkmaktadır. " Türk insanı misafirperverdir." ifadesini "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %4,8'dir.

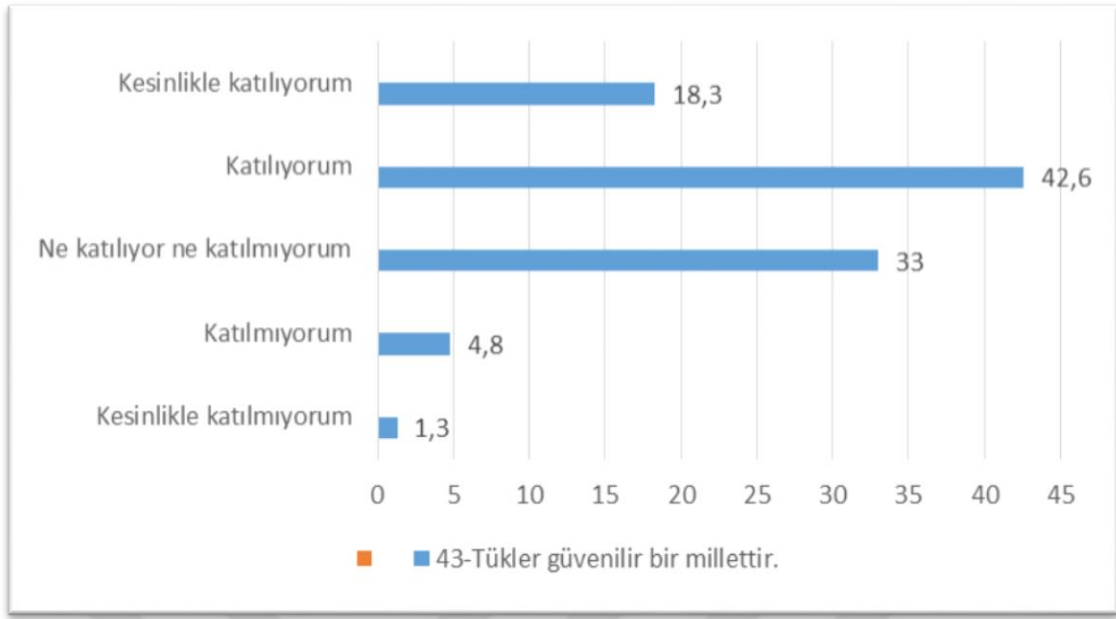
Grafik 42: Türkler Kültür Seviyesi Yüksek Bir Millettir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin "Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir." görüşünü destekleyenlerin oranı %75,3'dür. Bu oran öğrencilerin Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %21,2'lik kararsızlar eklendiğinde %96,5 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir." ifadesini "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %3,5'dir.

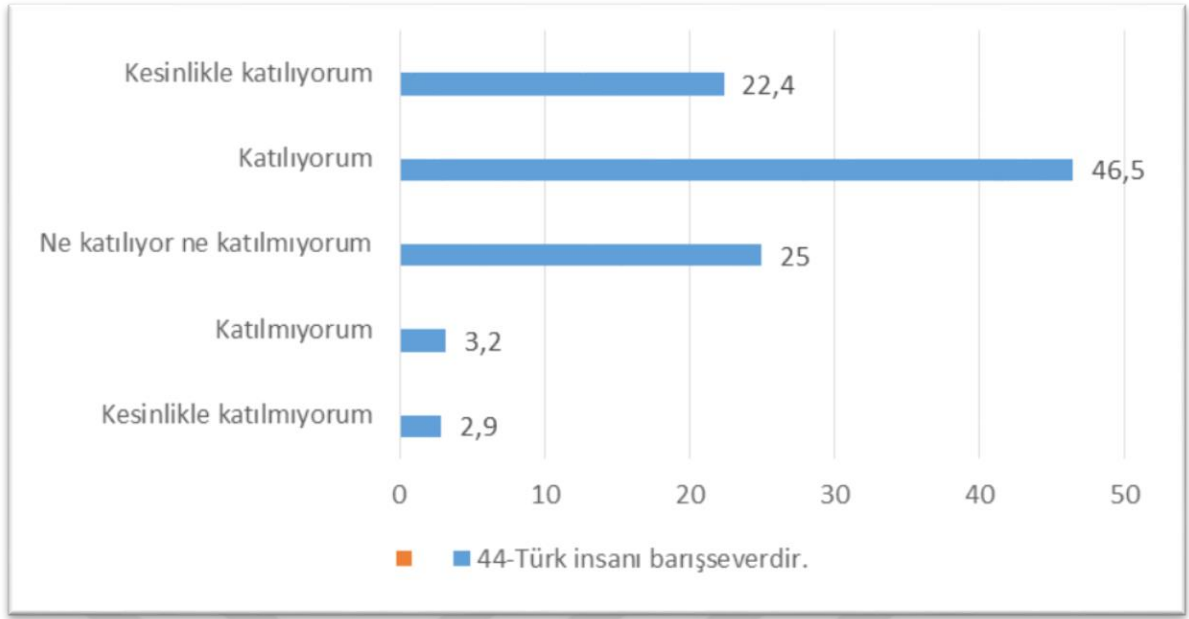
Grafik 43: Türksler Güvenilir Bir Millettir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türksler güvenilir bir millettir." görüşüne verdikleri cevapları göstermektedir. Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türksler güvenilir bir millettir." görüşünü destekleyenlerin oranı %60,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türksler güvenilir bir millettir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %33'lük kararsızlar eklendiğinde %93,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

" Türksler güvenilir bir millettir..." ifadesini "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %6,1'dir.

Grafik 44: Türk İnsanı Barışseverdir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu grafik, öğrencilerin " Türk insanı barışseverdir." görüşüne verdikleri cevapları Görüşler "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde beş farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bu anket sorusunu 308 öğrenci cevaplandırmıştır. "Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum" görüşüne sahip öğrencilerin içinde "Türk insanı barışseverdir." görüşünü destekleyenlerin oranı %68,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türk insanı barışseverdir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %25'lik kararsızlar eklendiğinde %93,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

"Türk insanı barışseverdir." ifadesini "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" görüşleri, bu ifadeyi destekleyenlerin sayısının oranı %6,1'dir.

SONUÇ

Küresel dünyada ülkeler arasındaki etkileşimler, uluslararası ilişkilerin karmaşıklığını ortaya koymakta ve bu etkileşimlerin temelinde kültürel algılar yatmaktadır. Toplumlar arasındaki ilişkileri derinlemesine etkileyen bu algılar çerçevesinde, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısını anlamak amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Türkiye ve Türk algısına dair birçok çalışma incelenmiş olup, bazı önemli tez çalışmaları öne çıkmaktadır. Erhan Hancıağzın 2021 yılında yaptığı araştırma, Türk dizilerinin Bosna Hersek, Ürdün ve Kırgızistan'daki Türkiye ve Türk algısına etkisini incelemiş ve dizilerin izleyicilerde Türkiye'ye ve Türklere karşı ilgi ve yakınlık geliştirdiğini tespit etmiştir. Hatice Burcu Önder'in 2014 yılında yaptığı çalışma, Alman toplumunda Türkiye algısını stratejik halkla ilişkiler faaliyetleri bağlamında ele almış ve bu faaliyetlerin olumlu Türkiye imajı oluşturmadaki rolünü araştırmıştır. Ekrem Köse, Senegal'de Türkiye ve Türk algısını ölçmeye yönelik bir kamuoyu yoklaması yapmıştır. Seden Kurtuluş'un 2022 yılında yaptığı araştırma, Bulgaristan'da yaşayan azınlık ve azınlık olmayanların Türkiye algısını değerlendirmiştir. Deniz Aka'nın 2020 yılında yaptığı çalışma ise Avusturya'da Türkiye algısını yazılı basın üzerinden incelemiştir. Uğur Turan, Arnold J. Toynbee'nin Türkiye algısını tarihsel perspektiften ele almıştır. Yeliz Türkoğlu'nun 2019 yılında yaptığı çalışma, Kırgızistan'da Rusya ve Türkiye algısını karşılaştırmış ve Kırgızların Rusları daha samimi ve disiplinli, Türkleri ise daha duygusal ve misafirperver bulduğunu ortaya koymuştur. Mustafa Yetim, 2002-2010 arası Türkiye'nin Ortadoğu politikasını ve bu dönemde Ortadoğu'daki Türkiye algısını incelemiştir. Burcu Say'ın 2022 yılında yaptığı çalışma, Kırgızistan'da Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini ele almıştır. Uğur Ünal da Türkiye'nin Kırgızistan'da yürüttüğü kamu diplomasisinin etkilerini araştırmıştır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde Okuyan Kırgız Öğrencilerde Türkiye ve Türk Algısı adlı çalışmamda araştırma verileri, istatistiksel analizleri SPSS 16 (Statistical Package for Social Science) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, ölçümlenen nicel değişkenler için ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Elde edilen veriler önce normal dağılıma uygunluk testlerine tabi tutulmuş, ardından verilerin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilen ölçekler için parametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet, medeni durum gibi ikili değişkenler arasındaki karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklem T Testi kullanılırken,

ikiden fazla değişkenler arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin alt boyutları ve genel puanlarının ortalama ve standart sapmaları tanımlayıcı istatistik tablosu şeklinde sunulmuştur. Ölçeklerin faktör yapısını belirlemek amacıyla faktör analizi yöntemi kullanılmış ve ölçekler ile alt boyutlarının güvenilirlik düzeylerini belirlemek için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır.

Tez çalışması öncesinde ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla ön test yapılmıştır. Ön test 41 katılımcıya uygulanmıştır. Bu veriler, bir ölçeğin güvenilirliğini değerlendiren Cronbach'ın Alfa katsayısını ve ölçekte bulunan toplam öge sayısını göstermektedir. Cronbach'ın Alfa, bir ölçeğin iç tutarlılığını ölçen bir istatistiksel ölçüdür. Değerler 0 ile 1 arasında değişir ve ölçeğin ögeleri arasındaki ilişkinin gücünü yansıtır. Genellikle 0,7 veya daha yüksek bir değer kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyini gösterir. Burada Cronbach'ın Alfa değeri 0.927 olarak verilmiştir, bu da ölçeğimizin yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğimizin ögeleri birbirleriyle uyumlu ve bir bütün olarak güvenilir bir şekilde ölçüm yapabilmektedir. Genel olarak, ölçeğinizin yüksek bir iç tutarlılığa sahip deği ve geniş bir öge yelpazesini içerdeği söylenebilir. Bu, ölçeğinizin güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini ve kapsamlı sonuçlar elde etmenize yardımcı olabileceğini gösterir.

Türkiye ve Türk imajını ölçmek amacıyla likert skalasıyla düzenlenen 44 maddeye (item) verilen yanıtlar doğrultusunda faktör analizi uygulanmış ve 5 faktör grubunun etrafında toplandığı görülmüştür. Faktör gruplarının sınıflandırılma ve değerlendirilmesinde Varimax rotasyonlu tablo dikkate alınmıştır. Faktör analizine sokulan maddelerin özdeğeri (Eigen value) 1'den daha büyük ve minimum yükleme büyüklüğü 0.60 kriteri kullanılmıştır. Dolayısıyla kullanılan ölçekler bağlamında Türk ve Türkiye imajının açıklanma değeri yüzde 48,736.

Eşit varyans kabul edilerek yapılan t-test sonucunda, t istatistiği-1.176, p değeri 0.240 olarak bulunmuştur. Bu p değeri 0.05 anlamlılık düzeyi ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Eşit varyans kabul edilmeyerek yapılan t-test sonucunda, t istatistiği-1.158, p değeri 0.249 olarak bulunmuştur. Bu p değeri de 0.05 anlamlılık düzeyi ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Her iki durumda da p değeri 0.05 anlamlılık düzeyini

aşmadığından, ölçeği altındaki iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Bağımsız örneklem t-testi, iki farklı grup arasındaki ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını değerlendirmek için kullanılır. Levene'nin varyans eşitliği testi ise grupların varyanslarının eşit olup olmadığını değerlendirmek için kullanılır. Dolayısıyla çalışmamız bağımsız değişken T testi yapılabilmesi için tüm şartları sağlamaktadır.

Bu tez çalışmasında cinsiyet ölçeği altında ortalama, standart sapmaları hesaplanmış ve kadınlar grubunun ortalama puanı 3,6666 ve standart sapması 0,48173 olarak bulunmuştur. Aynı ölçekte erkekler grubunun ortalama puanı ise 3,7411 ve standart sapması 0,49690 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre, kadınlar ve erkekler arasında ölçeği altında ortalama puanlar arasında belirgin bir fark görünmemektedir. Standart hata ortalamaları da her iki grupta benzerdir. İstatistiki anlamda farklılık göstermemekle beraber erkeklerde Türk İmajı daha olumlu olduğu görülmektedir.

Türk İmajı ölçeğinin farklı yaş gruplarına göre ortalamalarını ve diğer istatistikleri incelediğimizde farklı yaş grupları arasında ölçeği değerlendirme açısından bazı farklılıklar olduğu görülmektedir. Örneğin, 24-26 ve 27+ yaş grubu, ortalama olarak daha yüksek bir değerlendirme puanına yani Türk imajının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Farklı yaş grupları arasında ölçeğin analizinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını değerlendirmek için yapılan ANOVA (Varyans Analizi) sonuçlarına bakıldığında farklı yaş grupları arasında ölçeğin değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu söylenebilir (Sig. değeri 0.004 olarak belirtilmiştir). Sınıflara göre yapılan değerlendirmede ise, ölçek altındaki farklı grupların puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı sonucuna varılmaktadır. Sonuçtan görüldüğü üzere sınıflar arasında Türk İmajı algılamasında istatistiki anlamda farklılık ortaya çıkmamıştır. Fakat 1. ve 4. Sınıflarda oran daha fazla gözükmemektedir.

Çalışmamızda varyans homojenliği testleri de yapılmıştır. Bu test iki veya daha fazla grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olup olmadığını belirlemek için kullanılır. Bu tür testler, grupların varyanslarının homojen (eşit) olup olmadığını inceleyerek gruplar arasındaki farkların güvenilirliğini değerlendirmeye yardımcı olur. Sonuç olarak, verilen bilgilere göre gruplar arasındaki varyansların homojen olduğu ve istatistiksel olarak

anlamalı bir farklılık olmadığı sonucuna varabiliriz. Fakültelere göre inceleme yaptığımızda Mühendislik, Spor Bilimleri ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde diğer fakültelere göre Türk İmajı algısı daha olumlu ve yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların demografik özelliklerinde; yaş, cinsiyet, fakülte ve sınıf dağılımları incelenmiştir. Anket çalışmamıza katılan öğrenci sayısı 315'dir. Katılımcıların 8 farklı fakültede okuduklarını görmekteyiz. Üniversitede bu çalışma yapılırken Turizm fakültesinin dönemi tamamlamasından, tıp fakültesinin henüz öğrenci almaması ve Ziraat fakültesinde öğrenci programlarından kaynaklı katılamaması bu fakültelerin değerlendirilememesine sebebiyet vermiştir. En fazla katılımcı İletişim fakültesine aittir (%23,2), ardından Spor Bilimleri fakültesi gelmektedir (%16,5). Sınıflara bakıldığında ise, en fazla katılımcı 4. sınıfta yer almaktadır (%31,7), ardından 3. sınıf gelmektedir (%26,0).

Tutum ölçeğine dayalı anket sorularıyla katılımcıların tutumları ortaya çıkarılmaya ve durum betimlenmeye çalışılmıştır. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde okuyan Kırgız öğrencilere yapılan anket çalışmasında 44 adet soru bulunmaktadır.

"Türk dizilerini izliyorum" görüşü sorulduğu yargıya Kırgız öğrencilerin %65,7 oranında olumlu görüşe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani Türk dizileri katılımcılarca orta seviyede beğenilmektedir. Bu durum ortak kültürün olumlu bir sonucudur. Türk dizilerini izliyorum için, toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. Kararsızlar eklendiğinde öğrencilerin %79 oranında Türk dizisi izlediği anlaşılmaktadır. Türk yemeklerini beğenip beğenmediklerinin sorulduğu yargıya Türk Soylu öğrencilerin %83,5 oranında olumlu görüşe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani Türk yemekleri katılımcılarca beğenilmektedir. Bu durum ortak kültürün olumlu bir sonucudur. Türk bir komşum olsun isterim yargısında, toplamda 309 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. Öğrencilerin %61 oranında Türk komşuya sıcak baktığı anlaşılmaktadır.

Türk insanların entelektüel bilgi seviyesi yüksektir yargısına öğrencilerin %49,1'i Türk insanının entelektüel bilgi seviyesini yüksek bulduğu ortaya çıkmaktadır. Türkçe şarkı dinleme alışkanlıklarına yönelik görüşlerinde ise, öğrencilerin çoğunluğunun yani %73,3'ünün Türkçe şarkı dinlediği görüşüne dayanarak, Türkçe şarkı dinlemenin yaygın olduğu sonucu çıkarılabilir. Türk yazarlar dünya edebiyatında tanınır yargısında öğrencilerin %53,3'ü Türk Yazarların dünya edebiyatında tanınır olduğunu söylemektedir. Bu veriye kararsızlarda eklendiğinde %88,9 oranına yükselmektedir. Türk

yazarlarının dünya edebiyatındaki tanınırlığına dair öğrenci görüşlerini yansıtmaktadır. Ancak, bu görüşlerin nedenlerine ve hangi yazarların tanınır olduğuna dair daha ayrıntılı bir analiz yapabilmek için tablo dışında ek bilgiye ihtiyaç vardır. Yapılacak benzer çalışmalarda bu konu da irdelenmelidir. "Severek okuduğum kitaplar arasında Türk edebiyatından eserler vardır." görüşüne verdikleri cevaplara bakıldığında 309 öğrencinin %70,4'ü olumlu olarak cevaplandırmıştır. Yani öğrenciler yüksek oranda Türk edebi eserlerini okumaktadır. "Tuttuğum Türk bir spor takımı vardır." görüşüne verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun Türk bir spor takımını tutmadığını görülmektedir. Bu, Türk spor takımlarına olan ilginin genel olarak olumlu olmadığı işaret edilebilir. Türk sporlarına ilgi %21,9 düzeyindedir. Bu oran düşük düzeyde bir ilginin olduğunu göstermektedir. İlgilenmeyenlerin oranı %65,1'dir. Katılımcılar tuttıkları bir Türk spor takımının olmadığını söylemişlerdir. Kırgız öğrencilerin "Türkiye zengin bir ülkedir." sorusuna verdikleri cevaplara göre Türkiye'nin zengin bir ülke olduğuna inandığına veya bu görüşe daha fazla eğilim gösterdiğini gösterir. Öğrencilerin kararsızlarda eklendiğinde %94,9'u Türkiye'nin zengin bir ülke olduğuna inandığını göstermektedir. Toplamda 307 öğrencinin görüşleri yer almaktadır. Türkiye'nin zenginliği konusundaki görüşlerinin ve algısının çok net olduğu tabloda ortaya konulmuştur. Öğrencilerin "Önde gelen dünya ülkelerinden biri de Türkiye'dir." görüşüne verdikleri cevaplara bakıldığında; kararsızlarda ilave edildiğinde %92,1'i Türkiye'nin dünyada önde gelen bir ülke olduğuna inandığını göstermektedir. Kararsızlar ilave edilmediğinde bile oran %65,8 gibi çok yüksek oranda belirtilmiştir. "Türkiye'de refah seviyesi yüksektir." görüşüne verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %47,9'u Türkiye'de refah seviyesinin yüksek olduğunu düşündüğü görmekteyiz. Bu çalışmada kararsızların oranı %43,4 olarak verilmiştir. Bu oran olumsuz düşünmeyenlere eklendiğinde %91,3 oranına çıktığı görülmektedir. "Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir." görüşüne verdikleri cevaplara bakıldığında "Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %70,4'tür. Bu oran öğrencilerin Türkiye'nin Türk Devletleri Teşkilatında etkin bir ülke olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %24,4'lük kararsızlar eklendiğinde %94,8 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. "Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülkedir." görüşüne verdikleri cevaplar önemlidir çünkü birbiriyle bağlantılı sorular

açısından test etme imkânını da sağlamaktadır. "Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülkedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %65,1'dir. Bu oran öğrencilerin Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülke olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %31,1'lik kararsızlar eklendiğinde %96,2 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. Türkiye son yıllarda özellikle savunma sanayinde dünyada ismi anılan ülkeler sınıfına girmektedir. Bu durum acaba öğrencilerde ne kadar etkili olmuştur. "Türkiye dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olmayı başarmış bir ülkedir." görüşüne verdikleri cevaplara baktığımızda destekleyenlerin oranı %58,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türkiye dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olmayı başarmış bir ülke olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %35'lik kararsızlar eklendiğinde %93,9 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. Bu ifadeyi desteklemeyenlerin oranı sayısının % 6 gibi çok düşük olduğu görülmektedir. "Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli buluyorum." görüşüne verdikleri cevapları incelediğimizde, "Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli buluyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %75,7'dir. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli bulduklarını düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %16,6'lık kararsızlar eklendiğinde %92,3 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. Katılımcılar Türk ürünlerini kaliteli bulmaktadır. "Türk ürünlerini satın alıyorum." görüşüne verdikleri cevaplar analiz edildiğinde, "Türk ürünlerini satın alıyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %76,3'dür. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini satın aldıklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %13,1'lik kararsızlar eklendiğinde %89,4 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır.

"Türkiye'de alış-veriş yapmak isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %85,3'dür. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de alış-veriş yapmak istediklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %8,3'lük kararsızlar eklendiğinde %93,6 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. Katılımcılar Türkiye'de alışverişini önemsemekte ve istemektedirler. Bu sonuç Türk mallarının kaliteli ve satın alındığına dair ifadeleri desteklemektedir. "Türkiye'yi merak ediyorum." görüşüne verdikleri cevaplar incelendiğinde ise, "Türkiye'yi merak

ediyorum" görüşünü destekleyenlerin oranı %85,3'dür. Bu oran öğrencilerin Türkiye'yi merak ettiklerini göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %8,9'luk kararsızlar eklendiğinde %94,2 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. "Türkiye'de görmek istediğim tarihi turistik yerler var." görüşünü destekleyenlerin oranı %93,2'dir. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de görmek istediğim tarihi turistik yerler varı göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %3,2'lik kararsızlar eklendiğinde %96,4 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye'yi görmek istemesi konusunda çok kararlı olduğunu görmekteyiz ve kararsızlar oranı neredeyse yoktur. "Türkiye'de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir var." görüşünü destekleyenlerin oranı %89,8'dir. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan'da satılan Türkiye'de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir olduğunu göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %5,4'lük kararsızlar eklendiğinde %95,2 gibi artık neredeyse öğrencilerin tamamının aynı görüşü paylaştığı bir sonuç çıkmaktadır. "İleride Türkiye'de yaşamak isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %42,8'dir. Bu oran öğrencilerin Kırgızistan'da İleride Türkiye'de yaşamak isteme konusunda çok kararlı olmadıklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %33,2'lik kararsızlar eklendiğinde %76 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye'yi görme, ürünlerini satın alma isteklerine göre düşük olduğunu görüyoruz. Bu konuda çok kararlı bir eğilim tablodan çıkmamakla beraber yine de yüksek oranda çalışmayı düşünen öğrencilerin de olduğunu görmekteyiz. "Türkiye'de çalışan bir tanıdığım var." görüşünü destekleyenlerin oranı %64,7'dir. Bu oran öğrencilerin büyük çoğunluğunda Türkiye'de çalışan bir tanıdığının olduğunu göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %8'lik kararsızlar eklendiğinde %72,7 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye'de çalışan bir tanıdığının var olduğunu görüyoruz. "Türkiye'de çalışmayı planlıyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %46'dır. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de çalışmayı yüksek oranda planlamadığını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %35,8'lik kararsızlar eklendiğinde %81,8 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. Öğrencilerin çeşitli sebeplerle Türkiye'de çalışma konusunda kararsızlıkları bulunmaktadır. "Türkiye'de çalışanlar yüksek maaş almaktadır." görüşünü destekleyenlerin oranı %32,1'dir. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de çalışanlar yüksek maaş almaktadır görüşünü

savunmadıklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %46,2'lik kararsızlar eklendiğinde %78,3 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. Öğrencilerin Türkiye'de çalışanlar yüksek maaş almaktadır konusunda kararsızlıkları bulunmaktadır. Kararsızların oranının çok yüksek olması öğrencilerin Türkiye'de çalışmak istememelerine benzer bir ilişkiyi göstermektedir. "Türkiye'de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %33,6'dır. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum görüşünü savunmadıklarını. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %39,4'lük kararsızlar eklendiğinde %73 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. Öğrencilerin Türkiye'de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum. Konusunda kararsızlıkları bulunmaktadır. Kararsızların oranının çok yüksek olması öğrencilerin Türkiye'de çalışmak istememelerine benzer bir ilişkiyi göstermektedir. "Lisans eğitimimde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %61,7'dir. Bu oran öğrencilerin lisans eğitimimde değişim programlarından yararlanıp Türkiye'deki bir üniversiteye gitmek isterim görüşünü savunduklarını ve daha önce Türkiye'ye yönelik algılarıyla doğru korelasyonda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %19,2'lik kararsızlar eklendiğinde %80,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. "Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim." görüşünü destekleyenlerin oranı %55,6'dır. Bu oran öğrencilerin Lisansüstü eğitimimi Türkiye'deki bir üniversitede yapmak isterim görüşünü savunduklarını ve daha önce Türkiye'ye yönelik algılarıyla doğru korelasyonda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %27,2'lik kararsızlar eklendiğinde %82,8 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. "Türkiye'de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan'a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar." görüşünü destekleyenlerin oranı %42'dir. Bu oran öğrencilerin Türkiye'de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan'a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar görüşünü savunmadıklarını ve daha önce Türkiye'de işe yönelik algılarıyla doğru korelasyonda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %47,4'lük kararsızlar eklendiğinde %89,4 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu tabloda öğrencilerin tutarlı

cevap verdiğini de teyit etmiş oluyoruz. "Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur." görüşünü destekleyenlerin oranı %56,6'dır. Bu oran öğrencilerin Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur görüşünü savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %26,5'lik kararsızlar eklendiğinde %83,1 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Türk akademisyenlerinin olması tercihte etkili olmaktadır. "Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %66,8'dir. Bu oran öğrencilerin Manas Üniversitesi Türkiye'deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir görüşünü savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %24,6'lık kararsızlar eklendiğinde %91,4 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %46,5'tir. Bu oran öğrencilerin Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum görüşünü orta seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %31,1 kararsızlar eklendiğinde %77,6 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türkler ile Kırgızların arkadaşlık ilişkileri birbirine benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %68,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum görüşünü yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %18,9'luk kararsızlar eklendiğinde %87,8 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %41,7'dir. Bu oran öğrencilerin Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir görüşünü orta seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %36,9'luk kararsızlar eklendiğinde %78,6 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %36,2'dir. Bu oran öğrencilerin Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir görüşünü düşük seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %29,8'lik kararsızlar eklendiğinde %66 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir." görüşünü destekleyenlerin oranı %84,8'dir. Bu oran öğrencilerin Türkçe Kırgızca'ya benzemektedir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %11,3'lük kararsızlar eklendiğinde %96,1 gibi bir sonuç çıkmaktadır. Dil benzerliği konusunda katılımcılar büyük oranda hem fikirdir. "Bir Türk'le arkadaşlık

yapmak benim için zor değil." görüşünü destekleyenlerin oranı %77,6'dır. Bu oran öğrencilerin Bir Türk'le arkadaşlık yapmak benim için zor değil görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %13,4'lük kararsızlar eklendiğinde %91 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %27,4'tür. Bu oran öğrencilerin Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum görüşünü çok düşük seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %32,5'lik kararsızlar eklendiğinde dahi %56,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Kendimi Ruslara yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %17,2'dir. Bu oran öğrencilerin Kendimi Ruslara yakın hissediyorum görüşünü çok düşük seviyede savunduklarını göstermektedir. Yaptığımız çalışmada en net olumsuz sonucun olduğu bir görüş söz konusudur. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %22,5'lik kararsızlar eklendiğinde dahi %39,7 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum." görüşünü destekleyenlerin oranı %70,9'dur. Bu oran öğrencilerin Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %18,2'lik kararsızlar eklendiğinde %89,1 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türk insanı misafirperverdir." görüşünü destekleyenlerin oranı %81,5'tir. Bu oran öğrencilerin Türk insanı misafirperverdir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %13,7'lik kararsızlar eklendiğinde %95,2 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir." görüşünü destekleyenlerin oranı %75,3'tür. Bu oran öğrencilerin Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir. Görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %21,2'lik kararsızlar eklendiğinde %96,5 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türkler güvenilir bir millettir." görüşünü destekleyenlerin oranı %60,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türkler güvenilir bir millettir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %33'lük kararsızlar eklendiğinde %93,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır. "Türk insanı barışseverdir." görüşünü destekleyenlerin oranı %68,9'dur. Bu oran öğrencilerin Türk insanı barışseverdir görüşünü çok yüksek seviyede savunduklarını göstermektedir. Ayrıca olumsuz olmaması sebebiyle bu orana %25'lik kararsızlar eklendiğinde %93,9 gibi bir sonuç çıkmaktadır.

Sonuç olarak;

Bu veri seti, bir grup Kırgız öğrencinin Türkiye ve Türk kültürüne ilişkin görüşlerini ve algılarını yansıtmaktadır. Veri seti, öğrencilerin farklı konular hakkındaki görüşlerini yüzdelik oranlarla sunmaktadır. İşte veri setinin ana sonuçları:

Türk Yemekleri ve Kültürü: Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%83,5) Türk yemeklerini beğendiğini ifade etmektedir. Ayrıca, Türkçe şarkı dinleme alışkanlığı da yaygındır (%74,3).

Türk Entelektüel Bilgi Seviyesi: Öğrencilerin neredeyse yarısı (%49,1) Türk insanların entelektüel bilgi seviyesini yüksek bulmaktadır.

Türk Yazarlar ve Edebiyat: Öğrencilerin çoğunluğu (%53,3) Türk yazarlarının dünya edebiyatında tanınır olduğunu düşünmektedir. Kararsızlar eklenince bu oran %89'a yükselmektedir.

Türkiye'nin Zenginlik Algısı: Öğrencilerin büyük bir kısmı (%69,3) Türkiye'nin zengin bir ülke olduğuna inandığını ifade etmektedir.

Türkiye'nin Dünya İtibarı: Öğrencilerin büyük bir kısmı (%65,8) Türkiye'nin dünyada önde gelen bir ülke olduğuna inandığını belirtmektedir.

Türkiye'nin Savunma Sanayisi: Öğrencilerin çoğunluğu (%58,9) Türkiye'nin dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olduğunu düşünmektedir.

Türk Ürünleri ve Alışveriş: Öğrenciler Türk ürünlerini kaliteli bulduklarını ifade etmektedir (%75,7) ve Türkiye'de alışveriş yapmayı istemektedirler (%85,3).

Türkiye'yi Ziyaret Etmek: Öğrenciler Türkiye'yi merak etmektedir (%85,3) ve Türkiye'deki tarihi turistik yerleri görmek istemektedirler (%93,2).

Türkiye'de Yaşam ve Çalışma: Öğrencilerin Türkiye'de yaşamak (%42,8) ve çalışmak (%46) isteme oranları daha düşüktür.

Dil ve Kültür Benzerliği: Öğrenciler, Türkçenin Kırgızca'ya benzediği görüşünü büyük oranda desteklemektedir (%84,8). Ayrıca, Türklerle arkadaşlık kurmayı ve Türk kültürünü benzetmeyi olumlu bir şekilde değerlendirmektedirler.

Ulusal ve Dini Kimlik: Öğrenciler, Müslüman ülkelerle ve Müslümanlara yakın hissetme eğilimindedirler. Ruslara karşı daha olumsuz bir algıya sahiptirler.

Bu veriler, Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk kültürüne ilişkin genel bakışlarını yansıtmaktadır. Bu tür çalışmalar, özelde katılımcı öğrencilerin algılarını ortaya koymuş

olsa da iki ülke arasındaki ilişkileri ve kültürel etkileşimleri daha iyi anlamamıza da yardımcı olabilir.

Bu tez çalışmamızın konusunu Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde okuyan Kırgız Öğrencilerin Türkiye ve Türk Algısı oluşturmaktadır. Hipotezimiz ise; “Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde okuyan Kırgız Öğrencilerin Türkiye ve Türk Algısı olumludur” şeklindedir. Ana hipotezi doğrulama ya da yanlışlama adına alt hipotezler oluşturuldu. Öğrenciler Türk kültürü ve unsurlarını beğenmektedir, öğrenciler Türkiye’yi güçlü bir ülke olarak görmektedir, öğrenciler Türkiye’yi görmek istemektedir, öğrenciler Türkiye’de çalışmak istemektedir, öğrenciler Türkiye’deki eğitim kalitesinin iyi olduğunu düşünmektedir, öğrencilerin Kırgız Türkü olması Türkiye ile ilgili olumlu düşüncelerine katkı sağlamaktadır gibi alt hipotezler oluşturulmuştur. Anket çalışması neticesinde Türkiye’de çalışmak istemek düşük düzeyde diğer tüm alt hipotezler ise yüksek oranlarda doğrulandı. Ölçeğimizde yer alan 44 adet yargının sonucunda:

H0: "Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde okuyan Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısı olumludur."

H1: "Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde okuyan Kırgız öğrencilerin Türkiye ve Türk algısı olumlu değildir."

H0 hipotezi doğrulanmış ve H1 hipotezi reddedilmiştir. Bu bulgular, Kırgız öğrencilerin genel olarak Türkiye ve Türkler hakkında olumlu bir algıya sahip olduklarını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, Ü., & Doraj, P. (2023). Gestalt ilkeleri bağlamında dört bahçe sistemi yapılarının analizi (Taç Mahal örneği). *Black Sea Journal of Engineering and Science*, 6(2), 132-142. Erişim adresi: <https://doi.org/10.34248/bsengineering.1243058> Erişim tarihi: 17/04/2023
- Akarslan, M. (1995). 1920-1921 yıllarında Rusya Hariciye Komiserliği ile Türkiye Büyük Millet Meclisi (T.B.M.M.) arasında kurulan iletişim. *Atatürk Yolu Dergisi*, 4, 467-490. Erişim adresi: https://doi.org/10.1501/Tite_00000000030 Erişim tarihi: 05/06/2023
- Akıncı, A., & Akzholova, A. (2020). Türkiye-Kırgızistan ilişkileri: Dünyü, bugünü ve yarını. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 6(23), 716-729. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/346600327_Turkiye-Kirgizistan_Iliskileri_Dunu_Bugunu_ve_Yarini Erişim tarihi: 08/06/2023
- Akinalp, F. (2015). Kırgız Cumhuriyeti'nin Türkiye ile dış ekonomik ilişkileri: Güncel gelişme eğilimleri. *XXI Yüzyılda Ekonomi ve Yönetişim: Gelişme Eğilimleri*, 24-32. Erişim adresi: <https://cyberleninka.ru/article/n/vneshneekonomicheskie-svyazi-kyrgyzskoy-respubliki-s-turtsiy-sovremennye-tendentsii-razvitiya> Erişim tarihi: 08/06/2023
- Akten, M. (2016). Y ve Z kuşaklarının turizm algıları ve konaklama işletmelerinden beklentileri (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erişim adresi: https://dspace.balikesir.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12462/2841/Muammer_Akten.pdf?sequence=1&isAllowed=y Erişim tarihi: 03/02/2023
- Akyürek, S. (2012). *Kazakistan'da Türkiye ve Türk Algısı*. İstanbul: Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları. Rapor No: 44.
- Alpan, G. (2008). Görsel okur yazarlık ve öğretim teknolojisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 74-102. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13714/166034> Erişim tarihi: 17/04/2023
- Appasova, D. (2023). Potencial organizacii Türkskix Gosudarstv v obespechenii bezopasnosti Türkskogo mira. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 716-732. Erişim adresi: <https://doi.org/10.33206/mjss.1251847> Erişim tarihi: 26/05/2023
- Arğın, E. (2018). Algı yönetimi ve sosyal medya: 2017 Anayasa Referandumu üzerinden bir inceleme (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Malatya. Erişim adresi: <http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11616/9070/10198420.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Erişim tarihi: 14/03/2023

- Arslan, E. (2019). *Kitle İletişim Kuramları Çerçevesinde Medya ve Haber*. Litera Türk Yayınları.
- Asia, C. (2020). Kırgızistan ve Türkiye: İlişkiler yeni bir düzeye mi ulaştı? *Central Asian Bureau for Analytical Reporting*. Erişim adresi: <https://cabar.asia/en/> Erişim Tarihi: 28/05/2023
- Atabek, N. (2012). Gündem Belirleme Yaklaşımı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 7, 155–174. Erişim adresi: <https://doi.org/10.17064/iüifhd.69007> Erişim tarihi: 19/04/2023
- Avatkov, V. (2021). *Modern Uluslararası İlişkiler Sistemi Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti Dış Politikası Gidişi*. Moskova: Avtoreferat.
- Avatkova, V., Druzhilovsky, S., & Fedorçenko, A. (2013). *Rusya-Türkiye ilişkileri: 2002–2012*. Moskova: MGİMO.
- Baç, M. (2007). Epistemoloji. In A. Cevizci (Ed.), *Felsefe Ansiklopedisi* (pp. 567-581). Babil Yayıncılık.
- Bakan, İ., & Kefe, İ. (2012). Kurumsal Açından Algı ve Algı Yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 19–34. Erişim adresi: <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/pub/issue/10264/125884> Erişim tarihi: 06/03/2023
- Baran, Z., Cangöz, B. & Salman, F. (2015). Duygusal bağlam eşikaltı ve eşiküstü hazırlamayı etkiler mi? *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26, 1-9.
- Başbüyük, O. (2014). Algı Yönetimi ve Bilgi Savaşlarında Sosyal Medyanın Rolü. In B. Karabulut (Ed.), *Algı Yönetimi* (pp. 39–64). Alfa Yayınları.
- Baybars Hawks, B. (2012). Agenda-Setting Research. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 13, 491–499. <https://doi.org/10.17064/iüifhd.44310> Erişim tarihi: 21/04/2023
- Beisebaev, R. (2018). Kyrgyz-Turkish Political and Economic Cooperation: Historical Analysis (1991-2016). *Science, New Technologies and Innovations of Kyrgyzstan*, 166–170.
- Berger, J. (2014). *Görme Biçimleri* (20th ed.). Metis Yayınları.
- Boshtavenko, S., & Sideronko, A. (2022). Active Aging Policy of The Kyrgyz Republic. The Eighth Annual “Life in Kyrgyzstan” Conference, Bişkek.
- Bozkanat, E. (2013). Gündem Kurma Perspektifinden Algı Yönlendirme: Alkol Düzenlemesi Yasası Örneği. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ro2E2UEuvFL0GbiXGc6hQ&no=ffxsPilFn_2OTSpMryOcpA Erişim tarihi: 21/04/2023

- Bugubayeva, C. (1997). Kırgızistan ve Türkiye: Ebedi Dostluk ve İş birliği. *Slovo Kırgızstana*, 14-15.
- Chotaeva, C. (2021). *Geography of Kyrgyzstan*. Bishkek: Neo Print.
- Coldoşov, A. (2017). Kırgızistan İç Siyaseti. In C. Buyar (Ed.), *Kırgızistan: Tarih-Toplum-Ekonomi-Siyaset* (pp. 245–286). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, BYR Publishing House.
- Cutting, J. E. (1987). Perception and information. *Annual Review of Psychology*, 38(1), 61-90. Erişim adresi: <https://biomotionlab.ca/psyc930/cutting87.pdf> Erişim tarihi: 07/05/2023
- Cüceloğlu, D. (2009). *Yeniden İnsan İnsana*. Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İletişim Donanımları 'Keşke'siz Bir Yaşam için İletişim* (30th ed.). Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve Davranışı* (6th ed.). Remzi Kitabevi.
- Çotaev, Z. (2021). Kırgızistan Dış Politikasında Türkiye ile İlişkilerine Genel Bakış. *Reforma*, 3(91), 51-61.
- Daş, C. (2014). *Gestalt Terapi* (4th ed.). HYB Yayıncılık.
- Deklaratsiya O Gosudarstvennoy Nezavisimosti Respubliki Kyrgyzstan Ot 31 Avgusta 1991 Goda. (1991). Erişim adresi: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/913> Erişim Tarihi: 20/09/2023
- Djumashev, T. (2022). About the Toktogul hydroelectric power station and its significance. *The Eighth Annual "Life in Kyrgyzstan" Conference*, Bişkek.
- Dretske, F. I. (1971). Perception from an epistemological point of view. *The Journal of Philosophy*, 68(19), 584-591. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/2025190> Erişim tarihi:29/05/2023
- Efron, R. (1969). What is Perception? In R.S. Cohen & M.W. Wartofsky (Eds.), *Proceedings of the Boston Colloquium for the Philosophy of Science 1966/1968. Boston Studies in the Philosophy of Science, vol 4* (pp. xx-xx). Springer, Dordrecht. Erişim adresi: https://doi.org/10.1007/978-94-010-3378-7_4 Erişim tarihi:12/03/2023
- Erdoğan, İ. (2014). *Medya Teori ve Araştırmaları*. Erk Yayınları.
- Ertan, G. (2017). *Görsel Sanatlarda Anlam ve Algı*. Alternatif Yayıncılık.
- Eshmetova, B. (2021). Kırgızistan'da Sadır Caparov Dönemi: Dış Politika ve Ekonomik Gelişmeler Üzerine Bir Değerlendirme. *Avrasya Araştırma Enstitüsü*, No:307.

- Evra, J. V. (1990). *Television and Child Development*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. Erişim adresi: <https://doi.org/10.4324/9781410610447> Erişim tarihi: 09/05/2023
- Fynchina, K. (2021). Development of Trade Relations of the Kyrgyz Republic with Turkey. *Ekonomika Razvitiya*, 261-270.
- George, F. H. (1957). Epistemology and the Problem of Perception. *Mind*, 66(264), 491-506. <https://www.jstor.org/stable/2251056> Erişim tarihi: 08/04/2023
- Gerbner, G., et al. (1979). The Demonstration of Power: Violence Profile. *Journal of Communication*, 29(2), 177-196.
- Gombrich, E. (1992). *Sanat ve Yanılsama* (A. Cemal, Çev.). Remzi Kitabevi.
- Güney, S. (2012). *Sosyal Psikoloji*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güney, S. (2009). *Davranış Bilimler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güngör, A. (2021). Gündem Belirleme Kuramı Bağlamında Sosyal Medya ile Siyaset Gündeminin Karşılaştırmalı Analizi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 6(2), 75-91. Erişim adresi: <https://doi.org/10.47107/inifedergi.882626> Erişim tarihi: 21/04/2023
- Güngör, N. (2013). *İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Güngör, N. (2016). *İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Hasanov, R. (2018). Türk dili konuşan ölkeler parlamenter asambleesi genel sekreteri tarafından yapılan konuşma. Erişim adresi: https://www.s-cica.org/?page_id=637&lang=1 Erişim Tarihi: 07/02/2023
- Türk Üniversiteler Birliği. (2023). Ana Sayfa. Erişim adresi: <http://turkunib.org/tr> 9 Erişim Tarihi: 23/10/2023
- ORSAM. (2023). Başbakan Erdoğan'ın Kırgızistan ziyareti'nin ardından. Erişim adresi: <https://www.orsam.org.tr/tr/basbakan-erdogan-in-kirgizistan-ziyareti-nin-ardindan/> Erişim Tarihi: 15/08/2023
- Türk Konseyi. (2023). İlişkili Kurumlar: Türk Akademisi. Erişim adresi: https://www.turkicstates.org/en/iliskili-kurumlar/turkic-academy_1 Erişim Tarihi: 23/10/2023
- Türk Konseyi. (2023). İlişkili Kurumlar: Türk Kültür ve Miras Vakfı. Erişim adresi: https://www.turkicstates.org/tr/iliskili-kurumlar/turk-kultur-ve-miras-vakfi_5 Erişim Tarihi: 21/10/2023
- TÜRKSOY. (2023). Ana Sayfa. Erişim adresi: <https://www.turksoy.org/> Erişim Tarihi: 6/10/2023

- Hürriyet Gazetesi. (1997). Orta Asya kimsenin nüfuz bölgesi değil. Erişim adresi: <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=-255578> Erişim Tarihi: 12/09/2023
- Işık, M. (2014). Kitle iletişim teorilerine giriş. Eğitim Yayınevi.
- Işık, Y. (2014). Algıyı yönetmek. Sis Yayıncılık.
- İnceoğlu, M. (2011). Tutum algı iletişim (6. bs.). Siyasal Kitabevi.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişim (5. Baskı). Beykent Üniversitesi Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2000). Tutum- Algı - İletişim. İmaj Yayınevi.
- İsabayeve, E. (2016). Jurnal İsledovaniy Sotsialnoy Politiki, 12(2), 249-262.
- Japarov, S. (2020, Ekim 12). İ.o. Prezidenta, Premyer-ministra Sadıra Japarova vklyuçayet vsebya razvitiya «Grajdanskaya identičnost' “Kırgızskiye Jaranı”. Erişim adresi: <https://www.gov.kg/ru/post/s/io-prezidenta-premer-ministr-sadyr-zhaparov-utverdil-kontseptsuyu-razvitiya-grazhdanskoy-identichnosti-kyrgyz-zharany> Erişim Tarihi: 21/09/2023
- Joldoshov, J. (2022). Migration, remittances and income inequality in Kyrgyzstan: Evidence from the ‘Life in Kyrgyzstan’ survey. The Eighth Annual “Life in Kyrgyzstan” Conference, Bişkek.
- Karymşakov, K., Bogatıryev, V., & Turdubayeve, E. (2012). The role and perception of Turkey in Kyrgyzstan. Bişkek: G. Serguninoy.
- Kaynak, H. & Cangöz, B. (2010). Anlık ve gecikmeli örtük bellek yaşlanmadan etkilenir mi? *Turkish Journal of Geriatrics*, 13 (1), 26-35.
- Kermalieva, N., & Doronina, V. (2022). Okrujayuşaya sreda v Kırgızskoy Respublike: 2017-2021. Bişkek. ISBN 978-9967-27-254-5.
- Kiriyeve, N. (2007). İstoriya stran vostoka XX vek. Moskva: İnstitut Vostokovedeniya Ran.
- Koffka, K. (1935). Principles of gestalt psychology. Harcourt, Brace, & World.
- Köhler, W. (1947). Gestalt theory. *Social Research*, 14(1), 71-94.
- Kudayarov, K. (2018). Turetskaya Politika v Kirgizii i yeye vliyanie na vneşnepolitičeskuyu strategiyu Rossii v Kirgizskoy Respublike [Türkiye'nin Kırgızistan politikası ve Rusya'nın Kırgızistan'daki dış politika stratejisine etkisi]. (Doktora Tezi). Rossiyskiy Gosudarstvenniy Gumanitarniy Universitet, Moskva.
- Lefa, Baken. (2014). The Piaget Theory Of Cognitive Development: An Educational Implications. *Educational Psychology*. September 2014, 1-8.

- Lewis, A. (2001). The issue of perception: Some educational implications. *Educare*, 30(1), 272-288.
- Lilleker, D. G. (2013). Siyasal iletişim temel kavramlar. (Ed. Y. Devran, A. Nas, B. Ekşi & Y. Göksun). Kaknüs Yayınları.
- Maksüdünov, A., Dyıkanov, K., & Ünal, A. (2018). Dünya Göçebe Oyunlarının Kırgızstan açısından önem: Uzman görüşlerine dayalı bir araştırma. Uluslararası Orta Asya Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bışkek.
- Mamatkerimova, G. ve diğerleri. (2019). Kırgızskaya Respublika: Kontseptualniye osnovı sudebno-pravoy reformı 2012-2019. Bışkek: Posolstvo Velikobritanii Bışkek.
- McCombs, M., & Shaw, D. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/2747787> Erişim tarihi: 13/06/2023
- Mokeyev, A., & Altımışova, Z. (2009). Sovyet döneminin ilk yıllarında Kırgızistan'da milli özerk cumhuriyet kurma konusundaki fikri münakaşalar. *Belleten Dergisi*, 83(298), 1081-1096.
- Mukimdzhanova, R. (2005). Central Asian States: Asian vector of foreign policy. Moskova: Nauçnaya Kniga.
- Musabayeva, A., Alımbayeva, A., & Aliyeva, G. (2020). Analiz konteksta inştitutsionalizatsii sektora bezopasnosti Kırgızskoy Respubliki 1991-2019. Seriya "Sektor Bezopasnosti" v KR. Bışkek.
- Natsionalniy Statistiçeskiy Komitet Kırgızskoy Respubliki. (2018). Demografiçeskiy Ejegodnik Kırgızskoy Respubliki: 2013-2017. Bışkek. ISBN 978-9967-26-837-1.
- Ninio, Anat. (1979). Piaget's theory of space perception in infancy. *Cognition*, 7 (1979), 125 -144.
- ORASAM. (2022). Kırgızistan medyası Türkiye ile yapılan anlaşmaları değerlendirdi. Erişim adresi: <https://orasam.manas.edu.kg/index.php/tr/ulkeler/turkiye-3/5986-kirgizistan-medyasi-t-rkiye-ile-yapilan-anla-malari-de-erlendirdi-2> Erişim Tarihi: 06/10/2023
- ORSAM. (2013). Türkiye-Kırgızistan ilişkileri: Bugünden yarına. ORSAM Tutanakları, No:32, Ankara.
- Otara, A. (2011). Perception: A guide for managers and leaders. *Journal of Management and Strategy*, 2(3), 21-24. Erişim adresi: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.861.9168&rep=rep1&type=pdf> Erişim tarihi: 12/04/2023
- Özdemir, T. (2005). Tasarımda renk seşimini etkileyen kriterler. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 391-402. Erişim adresi:

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4372/59842> Erişim tarihi: 20/05/2023

- Özer, M. A. (2012). Bir modern yönetim tekniği olarak algılama yönetimi ve iç güvenlik hizmetleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 33, 147-180. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/karadearas/issue/10063/124077> Erişim tarihi:18/04/2023
- Özer, Ö. (2005). Yetiştirme kuramı: Televizyonla yaşamının ideolojik kültürel sonuçlarına yönelik araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 77. Erişim adresi: <https://hdl.handle.net/11421/457> Erişim tarihi:11/06/2023
- Perls, F., Hefferline, R., & Goodman, P. (1951). *Gestalt Therapy: Excitement and Growth in the Human Personality*. Julian Press.
- Pesci, E. (2022). Employment support policies in the Kyrgyz Republic: Challenges and opportunities. *The Eighth Annual "Life in Kyrgyzstan" Conference*, Bışkek.
- Peter, F. E. (2004). *Antik Yunan Felsefesi Terimler Sözlüğü*. Paradigma Yayınları.
- Pivovar, E. (2022). Kırğızctanovrdeniye. Vıpusk V. Rossiyskiy Gosudartsvennıy Gumanitarnıy Universitet, Moskva.
- Price, R. (2018). *Economic Development in Kyrgyzstan. The K4D Helpdesk Report 404*. Brighton, UK: Institute of Development Studies.
- Pustu, S. (2014). Algı yönetimi: Kavramsal ve teorik bir bakış açısı. In B. Karabulut (Ed.), *Algı Yönetimi* (1. baskı, pp. 309-329). Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Rijov, İ. & Borodina, M. (2019). Osnoviye priorietı vneşney politiki Kırğızstana. Aktualnaya Geopolitika. DOI: 10.20542/2073-4786-2019-3-142-157.
- Saray, M. (1993). *Kırğız Türkleri Tarihi. Yeni Türk Cumhuriyetleri Tarihi Serisi-3*. Nesil Matbacılık.
- Savina, S. (2015). Kırğızistan ve Türkiye arasındaki ekonomik iş birliğinin sorunları ve beklentileri. *Vestnik KRSU*, 137-141.
- Severin, J. W., & Tankard, W. J. (2014). *Communication Theories: Origins, Methods and Uses in Mass Media*. Edinburgh Gate, Harlow, UK: Pearson New International Edition. Erişim adresi: <https://studylib.net/doc/25914475/werner-severin---communication-theories--pearson-new-inte...> Erişim tarihi:22/04/2023
- Sırgabayev, S. (2021). Kak İzmenilos Obşestvo Kırğızstana Za 30 Let? Erişim adresi: <https://cabar.asia/ru/kak-izmenilos-obshhestvo-kyrgyzstana-za-30-let> Erişim Tarihi: 20/09/2023
- Silah, M. (2005). *Sosyal Psikoloji: Davranış Bilimi* (2. baskı). Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

- Solak, F. (2022). Bağımsızlığının 30. Yılında Türk Basınında Kırgızistan. Türk Dünyası Belediyeler Birliği, Yayın No:36.
- Stranovaya Komanda OON. (2019). Obşiy Stranovoy Analiz OON Po Kırgızskoy Respublike. Bişkek.
- Suler, J., & Zaika, R.D. (2018). Görme Biçimi Olarak Fotoğraf, Algılama Ve Görüntüleme (1. Baskı). The Kitap Sanat Yayınları.
- Teker, U. (2002). Grafik tasarım ve reklam. Dokuz Eylül Yayınları.
- Tekinalp, Ş., & Ruhdan, U. (2009). İletişim araştırmaları ve kuramları (3. baskı). Beta Yayıncılık.
- The State Agency for Environmental Protection and Forestry under the Government of the Kyrgyz Republic. (2013). Climate profile of the Kyrgyz Republic. *The United Nations Development Programme*. Erişim adresi: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/kg/kgz_Kyrgyzstan-Climat-profile_ENG_for-web-opt.pdf Erişim adresi: 12/10/2023
- TİKA. (2019). Faaliyet raporu. *Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı*. Erişim adresi: <https://www.tika.gov.tr/upload/2020/06/FAAL%C4%B0YET%20RAPORU%20%C4%B0NG%C4%B0L%C4%B0ZCE/TIKAFaaliyet2019WebKapakli.pdf> Erişim tarihi: 21/09/2023
- TİKA. (2023). Hakkımızda. Erişim adresi: <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> Erişim Tarihi:15/10/2023
- TRT Russian. (2021, Mart 10). Otnaşeniya Turtsii i Kırgızistana Vışli na Novıy Uroven. Erişim adresi: <https://www.trtrussian.com/novosti-krigizstan/otnosheniya-turcii-i-kyrgyzstana-vyshli-na-novyj-uroven-4736263> Erişim Tarihi: 02/11/2023
- Tsitsak. (2015). Kirgizsko-Turetskie Otnoşeniya v 1992-2010 gg.: Sammitı i Dvustoronniye. *Tsentr İzuçeniya Tsentralnoy Azii, Kavkaza i Uralo-Povoljya*. Erişim adresi: <http://central-eurasia.com/2015/09/22/kyrgyzsko-tureckie-otnosheniya-v-1992-2010-gg-s/> Erişim Tarihi: 05/08/2023
- Tutar, H. (1988). *Simetrik ve Asimetrik İletişim Bağlamında Örgütsel Algılama Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H. (2015). Davranış bilimleri (2. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Türk Devletleri Teşkilatı. (2023). 10. Zirve Bildirisi. Astana. Erişim adresi: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-10-zirvesi-astana-bildirisi_3113 Erişim Tarihi: 06/10/2023
- Türk Devletleri Teşkilatı. (2023). Türk Devletleri Teşkilatı Medya ve Enformasyondan Sorumlu Bakanlar ve Üst Düzey Yetkililer 5. Toplantısı Bişkek'te Düzenlendi. Erişim adresi: <https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati->

medya-ve-enformasyondan-sorumlu-bakanlar-ve-ust-duzey-yetkililer-5-toplantisi-biskekte-duzenlendi_3086 Erişim Tarihi: 06/10/2023

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Yedinci Zirve Bildirisi. (2019). Bakü. Erişim adresi: <https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/2020-04-10-BakuBildirisi.pdf> Erişim Tarihi: 05/08/2023

Türk, M. S. (2014). Medyanın gerçeklik inşası ve gerçeklik algısı. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset Ve Kültür Dergisi*, 5(28), 9-32. Erişim adresi: https://www.academia.edu/39270384/Medyan%C4%B1n_Ger%C3%A7ekl%C4%B0k_%C4%B0n%C5%9Fas%C4%B1_ve_Ger%C3%A7ekl%C4%B0k_Alg%C4%B1s%C4%B1 Erişim tarihi: 04/03/2023

Türk, M. S. (2014). Algı yönetimi ve iletişim: Algının ötesinde bir gerçeklik var mı? In B. Karabulut (Ed.), *Algı Yönetimi* (s. 13-39). Alfa Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2018). Türkiye ve Kırgızistan'ın ekonomik olarak potansiyellerini hayata geçirmeleri şarttır. Erişim adresi: <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/96354/-turkiye-ve-kirgizistan-in-ekonomik-olarak-potansiyellerini-hayata-gecirmeleri-sarttir> Erişim Tarihi: 05/11/2023

Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. (2022). Kırgızistan tarım sektörü ülke yatırımcı rehberi. Erişim adresi: <https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/Ulke%20Masalar%C4%B1/K%C4%B1rg%C4%B1zistan.pdf> Erişim tarihi: 14/09/2023

Türkmenbaş, T. (2015). Marka kişiliği ve algılanan değer ilişkisi: Seyahat acentesi örneği (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erişim adresi: <https://doi.org/10.17130/ijmeh.2018445673> Erişim tarihi: 19/04/2023

Uğurlu, Ö. (2004). Algılama yönetimi olarak halkla ilişkiler (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı.

Ukaz Prezidenta Kırgızskoy Respubliki. (2018). Natsionalnaya Ctrategiya Razvitiya Kırgızskoy Respubliki Na 2018-2040 Godı. Bişkek. <https://www.stat.kg/ru/ukaz-prezidenta-kyrgyzskoj-respubliki-o-nacionalnoj-strategii-razvitiya-kyrgyzskoj-respubliki-na-2018-2040-gody/> Erişim tarihi: 19/08/2023

Usal, A., & Kuşlvan, Z. (1999). *Davranış Bilimleri: Sosyal Psikoloji* (3. baskı). Fakülteler Kitapevi Barış Yayınları.

Veçerniy Bişkek. (2023). Sadır Japarov provel vstreçu s Recep Tayipom Erdoganam. Erişim adresi: <https://www.vb.kg/433260> Erişim Tarihi: 02/11/2023

Weber, A. (1998). *Felsefe Tarihi*. (H. V. Eralp, Çev.). İstanbul: Sosyal Yayınlar.

Wertheimer, M. (1923). Laws of organization in perceptual forms. *Psicologica*, 1-29.

World Bank Group. (2022). Reyting stran mira po urovnyu valovogo natsionalhogo dohoda na duşu naseleniya. Erişim adresi: <http://gtmarket.ru/ratings/rating-countries-gni/rating-countries-gni-info> Erişim Tarihi: 22/09/2023

www.manas.edu.kg. Erişim tarihi: 16/09/2023

Yerlikaya, B. I. (2019). Algı yönetimi açısından görsel ve sözel göstergelerle siyasal reklam çözümlemesi: CHP'nin 2015 genel seçim kampanyası analizi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Yuldaşeva, N. (2009). Türkiye, Kırgızistan'ın su, enerji ve yakıt kaynakları sorunlarını "karşılıklı yarar temelinde yapıcı iş birliği doğrultusunda" çözme arzusunu memnuniyetle karşılar. Erişim adresi: <https://24.kg/archive/ru/politic/51100-2009/05/27/114164.html/> Erişim tarihi: 08/07/2023

Yüksel, Ö. (2006). *Davranış Bilimleri* (1. baskı). Gazi Kitabevi.

EK

Ek 1: Anket İzin Belgesi

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ

Sakarya Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tez dönemindeyim. Yüksek Lisans tezim için Kırgızistan-Türkiye Manas üniversitesi öğrencilerinin Türkiye algısını ölçmek planlanmaktadır. Bu anket formunu KTMÜ'de eğitim alan öğrencilere uygulamak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

26/05/2023

Sümeyra TÜRK
Yüksek Lisans öğrencisi

Ek 2: Anket Formu

Anket Formu

"Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde Okuyan Kırgız Öğrencilerde Türkiye ve Türk Algısı"nı belirlemek amacıyla kullanılacak olan bu anket çalışması; Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında Dr. Öğr. Üyesi Tuba ÇEVİK ERGİN danışmanlığında Yüksek Lisans Öğrencisi Sümeyra Türk tarafından yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Ankette kişisel bilgilerinizi ortaya çıkaracak bir soru yer almamaktadır ve toplanan bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacaktır. Zamanınızı ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız:
3. Fakülteniz:
4. Sınıf :

	Kesinlikle katılmıyorum(1)	Katılmıyorum(2)	Kararsızım(3)	Katılıyorum(4)	Kesinlikle katılıyorum(5)
1-Türk dizilerini severek izliyorum.	1	2	3	4	5
2-Türk yemeklerini beğeniyorum.	1	2	3	4	5
3-Türk bir komşum olsun isterim.	1	2	3	4	5
4-Türk insanların entelektüel bilgi seviyesi yüksektir.	1	2	3	4	5
5-Türkçe şarkıları dinlemeyi seviyorum.	1	2	3	4	5
6-Türk yazarlar dünya edebiyatında tanınır.	1	2	3	4	5
7-Severek okuduğum kitaplar arasında Türk edebiyatından eserler vardır.	1	2	3	4	5
8-Tuttuğum Türk bir spor takımı vardır.	1	2	3	4	5
9-Türkiye zengin bir ülkedir.	1	2	3	4	5
10-Önde gelen dünya ülkelerinden biri de Türkiye'dir.	1	2	3	4	5
11-Türkiye'de refah seviyesi yüksektir.	1	2	3	4	5
12-Türkiye Türk Teşkilatı Topluluğunda etkin bir ülkedir.	1	2	3	4	5
13-Dünya siyasi arenasında Türkiye sözü dinlenen bir ülkedir.	1	2	3	4	5
14-Türkiye dünyadaki teknolojik gelişmelere entegre olmayı başarmış bir ülkedir.	1	2	3	4	5
15-Kırgızistan'da satılan Türk ürünlerini kaliteli buluyorum.	1	2	3	4	5
16-Türk ürünlerini satın alıyorum.	1	2	3	4	5
17-Türkiye'de alış-veriş yapmak isterim.	1	2	3	4	5
18-Türkiye'yi merak ediyorum.	1	2	3	4	5

19-Türkiye’de görmek istediğim tarihi turistik yerler var.	1	2	3	4	5
20-Türkiye’de özellikle gidip görmek istediğim bir şehir var.	1	2	3	4	5
21-İleride Türkiye’de yaşamak isterim.	1	2	3	4	5
22-Türkiye’de çalışan bir tanıdığım var.	1	2	3	4	5
23-Türkiye’de çalışmayı planlıyorum.	1	2	3	4	5
24-Türkiye’de çalışanlar yüksek maaş almaktadır.	1	2	3	4	5
25-Türkiye’de çalışarak para biriktireceğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
26-Lisans eğitimimde değişim programlarından yararlanıp Türkiye’deki bir üniversiteye gitmek isterim.	1	2	3	4	5
27-Lisansüstü eğitimimi Türkiye’deki bir üniversitede yapmak isterim.	1	2	3	4	5
28-Türkiye’de üniversite okuyan Kırgızlar mezun olup Kırgızistan’a geldiklerinde daha kolay iş bulurlar.	1	2	3	4	5
29-Manas Üniversitesini seçmemde üniversitede Türk akademisyenlerin de olması etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
30-Manas Üniversitesi Türkiye’deki bir üniversite ile aynı kalitede eğitim vermektedir.	1	2	3	4	5
31-Türk aile yapısını Kırgız aile yapısına benzetiyorum.	1	2	3	4	5
32-Türkler ile Kırgızların arkadaşlık ilişkileri birbirine benzemektedir.	1	2	3	4	5
33-Türk eğlence anlayışı ile Kırgız eğlence anlayışı birbirine benzemektedir.	1	2	3	4	5
34-Türk ve Kırgız yemek kültürü birbirine benzemektedir.	1	2	3	4	5
35-Türkçe Kırgızca’ya benzemektedir.	1	2	3	4	5
36-Bir Türk’le arkadaşlık yapmak benim için zor değil.	1	2	3	4	5
37-Kendimi Türk soylu ülkelere yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
38-Kendimi Sovyetler Birliği üyesi ülkelere yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
39-Kendimi Ruslara yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
40-Kendimi Müslüman olan ülkelere yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
41-Türk insanı misafirperverdir.	1	2	3	4	5
42-Türkler kültür seviyesi yüksek bir millettir.	1	2	3	4	5
43-Türkler güvenilir bir millettir.	1	2	3	4	5
44-Türk insanı barışseverdir.	1	2	3	4	5

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Sümeyra TÜRK	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Selçuk Üniversitesi
Fakülte	İletişim Fakültesi
Bölümü	Radyo, Televizyon ve Sinema
Makale ve Bildiriler	
1. Türk, S. (2023). Kültürel İletişim Ürünü Masallara Analitik Yaklaşımlar. Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi, 8(2), 230-243. https://doi.org/10.58648/inciss.1350781	